

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET LAPJA

ALAPÍTVÁ:
1862-ben

Főszerkesztő:
PÁPAI GÁBOR

1993.
SZEPTEMBER

CXXVIII. évfolyam

„Emberi kultúránk az erdő irtásával kezdődött
és csak az erdő megvédésével maradhat fenn!”
(Leibundgut)

Erdészeti Lapok
Az Országos Erdészeti Egyesület
folyóirata

CXXVIII. évfolyam 8. szám
(1993. szeptember)
HU ISSN 1215-0398

Szerkeszti: a szerkesztőbizottság. **Tagjai:** Agócs József, Apátóczy István, dr. Balázs István, dr. Bartha Dénes, Bolla Sándor, dr. Bondor Antal, Bús Mária, Gencsi Zoltán, dr. Göbölös Antal, Gyöngyössi Péter, dr. Kárpáti László, Kertész József, Kovács Gábor, ifj. Páll Miklós, Pápai Gábor (a bizottság elnöke), Rakk Tamás, Sántha Antal dr. Sonnevend Imre, dr. Szikra Dezső, dr. Szodfridt István, Varga Béla, Wisnovszky Károly.

FŐSZERKESZTŐ: PÁPAI GÁBOR

TERVEZŐSZERKESZTŐ: SÁGI MARGIT

Szerkesztőség: 1027 Budapest, Fő u. 68.
Telefon: 2016-293

Felelős kiadó: Dr. Lelkes Lajos
Kiadóhivatal: 1163 Budapest,
Koronafürt u. 44.
Telefon: 183-6575

Nyomdai munkák: Pilisi Állami Parkerdőgazdaság nyomdaüzeme, Budakeszi. Felelős vezető: Hegyi Ferenc.

A kézirat lezárva: 1993. augusztus 30.

Terjeszti: a Magyar Posta. Előfizethető bármely hírlapkézbesítő postahivatalnál, a hírlapkézbesítőknél, a posta hírlapüzleteiben és a Hírlapelőfizetési és Lapellátási Irodánál (HELIR), Budapest, XIII., Lehel u. 10/a. — 1900 — közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással, a HELIR 215-96162 pénzforgalmi jelzőszámmal. Egyes szám ára: 30,- Ft. Előfizetés fél évre: 180,- Ft, egész évre: 360,- Ft. Megjelenik havonta. Külföldön terjeszti a Kultúra Könyv- és Hírlap Külkereskedelmi Vállalat, 1389 Budapest, Pf.: 149.

Az évi előfizetés ára: 10 USD

СОДЕРЖАНИЕ

Выездная сессия Венгерского Лесного общества

1993. KAPOSVÁR

TARTALOM

VÁNCORGYŰLÉS '93

Elnöki megnyitó	257
<i>Gereta Ferenc:</i> Haracsi Lajos 1898-1978.	258
<i>Szántó Gábor:</i> Somogyi erdők	261

TEREPI BEJÁRÁS

Zselici ezüsthársas-bükkös állományok természetes felújítása	265
Az ezüsthársas elegyes állományok génekészletének megőrzése a Zselicségben	266
Lábodi bemutató	267

KÖZGYŰLÉS

Főtitkári beszámoló	269
Ellenőrző bizottsági jelentés	271
Emlékérmek átadása	272
<i>Dr. Majer Antal:</i> „Az erdő poézise” című antológia ürügyén	271
Sajtótájékoztató	276
Miniszterelnöki levél	276

ELŐADÁSOK

<i>Dr. Szabó János:</i> Az erdőgazdálkodás új irányvonalai és hazai vonatkozásai	277
<i>Dr. Tarján Lászlóné:</i> Zselic története és természetvédelmi értékei	279
<i>Dauner Márton:</i> Erdőgazdálkodásunk időszerű kérdései	280
HOZZÁSZÓLÁSOK	285
A vándorgyűlésen résztvevők névsora	288
EGYESÜLETI HÍREK	290

INHALT

Wanderversammlung 1993.
Kaposvár

CONTENTS

The Hungarian Foresters Assembly '93.
Kaposvár

Program

Augusztus 6.

- 10.30 Indulás a Zselicségbe
 11.00 Dr. Haracsi Lajos – emléktábla avatása
 11.45 Zselici ezüsthársas-bükkösök nevelése, természetes felújítása különböző szakaszainak megtekintése (terepi bemutató, szakmai előadás)
 12.45 Ezüsthársas-bükkös génrezervátum (terepi bemutató, szakmai előadás)
 13.30 Ebéd Ropolyban
 15.30 Indulás Lábod térségébe
 16.30 Vadkárosítási, védekezési bemutató (terepi bemutató, szakmai előadás)
 18.00 Indulás Kaposvárra
 19.30 Vacsora, baráti találkozó

Augusztus 7.

- 7.30 Reggeli szálláshelyeken
 9.00 Közgyűlés, a Pannon Agrártudományi Egyetem nagytermében.
 Beszámolók, hozzászólások.

Kardosfán dr. Haracsi Lajos professzor szülői házánál kezdődött a vándorgyűlés hivatalos programja. A zászlódszobába öltözött házfalon az emléktábla előtt nyitotta meg elnökünk a vándorgyűlést a Himnusz hangjai után.

Schmotzer András, elnök:

Kedves külföldi és hazai vendégeink. Nagy örömünk-re szolgál, hogy harminchárom év után ismét Somogyországban tarthatjuk hagyományos vándorgyűlésünket. E hely hazánk rendkívül egyedi tája a maga szépségével, gondjával egyaránt. Kérem Bóna József vállalati biztos urat, hogy a Sopronban felszentelt zászlónkra a hagyományteremtés folytatásaként kösse fel gazdaságuk szalagját, és a vándorgyűlést nyissa meg.

Tisztelettel köszöntöm az Országos Erdészeti Egyesület vándorgyűlésének valamennyi résztvevőjét a Somogyi Erdő-és Fafeldolgozó Gazdaság minden dolgozója nevében.

A vándorgyűlések 126 éves története során a szakmai tapasztalatok kicserélése mellett mindig fontos cél volt az erdészársadalmat érintő gondokról, nehézségekről is szót ejteni és teret biztosítani a szakmai véleményegyeztetés mellett az emberi, baráti kapcsolatok elmélyítésére.

Átalakuló társadalmunk ma nagyon sok megbeszélni való kérdést ad, amelyek megvitatása során talán soha sem volt fontosabb mindnyájunknak szem előtt tartani a vándorgyűlésünk mottójaként választott gondolatot: „Emberi kultúránk az

erdő irtásával kezdődött, és csak az erdő megvédésével maradhat fenn.”

A ma erdészének elsődleges feladata erdeink védelme, gyarapítása úgy, hogy közben megfeleljen a gazdasági élet elvárásainak is. E munka során mi – erdészek – gyakran kerülünk szembe szélsőségesen megfogalmazott igényekkel, gyakran kerülünk konfliktushelyzetbe kisebb-nagyobb csoportok vélt vagy valós érdekeivel.

Kívánom, hogy a nálunk töltött napok járuljanak hozzá az ellentmondások tisztázásához, az érdekelletetek feloldásához. Remélem, hogy a szakmai bemutató témájával és látni-valójával ehhez kellő indítást ad.

Kérem vendégeinket, hogy ne csak a vándorgyűlés közgyűlésén elhangzott előadások és hozzászólások során, hanem napközbeni beszélgetések alkalmával is, segítsenek bennünket, mindnyájunkat a legjobb, a legeredményesebb szakmai és emberi magatartás kialakításához.

Bizom abban, hogy sikerült alkalmas és méltó körülményeket biztosítanunk – az előkészítéssel, szervezéssel – az erdészársadalom éves ünnepére.

Kívánom, hogy a vándorgyűlés minden kedves résztvevője tekinthesse majd eredményesnek a nálunk eltöltött időt, érezze jól magát, erősítse barátságait és értékelje majd hasznosnak a szakmai napon látottakat és hallottakat.

Valamennyi vendégünknek kívánok eredményes munkát, tartós egészségét.

Jó szerencsét!

Elnök:

Felkérem ezután *Légrádi Imrénét* született *Haracsi Lenkét*, hogy a táj nagy szülőiténék, édesapjának, *Haracsi Lajos* professzornak emléktábláját leplezze le, és beszédét tartsa meg.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Megtiszteltetés és öröm számomra, hogy részt vehetek az Önök vándorgyűlésén és ezen belül édesapám emléktáblájának avatásán.

Köszönöm ezt a Somogyi Erdőgazdaság vezetőinek, az Országos Erdészeti Egyesület vezetőségének és a vándorgyűlés szervezőinek, *Bóna József* igazgató úrnak, *Gelete Ferenc* mérnök úrnak, és nem utolsósorban *Pinter Ottó* mérnök úrnak, a rendezőbizottság elnökének.

Meg vagyok hatva, és köszönöm azt a gestust is, hogy édesapám régi munkatársai, szakmai utódai emléktáblával tisztelegnek egy *erdőmérnök* előtt, aki már 15 éve nincs közöttünk...

Szándékosan használtam az *erdőmérnök* szót. Édesapám számára ez volt a „rang”. Bármilyen beosztásban volt is, mindig az erdőt, az erdő védelmét, a faállomány őrését és megőrzését, fejlesztését tartotta legfontosabb feladatának. És bárhol végezte is ezt a munkát, mindig somogyi embernek tartotta magát, büszke volt szükebb hazájára.

Engem is erre a kettőre nevelt elsősorban. Akkoriban még lányok nem választották az *erdőmérnöki* pályát, nem is került ez otthon szóba. De emlékszem kislány koromra, amikor több ízben elvitt magával egésznapos körúttjára a soproni erdőbe, és közben a fákról, az erdők szépségéről, az ezzel kapcsolatos tevékenységekről folyt közöttünk a szó.

Meghatározó számomra az is, hogy én is Somogyország szülőtte vagyok és vallom magam annak a mai napig. Büszkén és egyre nagyobb nosztalgiával, talán éppen azért, mert életem legnagyobb részét nem itt éltem le. De Kaposváron születtem, ez a hely pedig, ahol most állunk, nagypapám lakhelye volt, aki uradalmi erdészként szolgált itt. Egészen kicsi voltam, amikor nyaranként idelátogattunk nagyszüleimhez. Emlékszem, hogy mindig volt a disznóutban néhány csikós kismalac, bizonyítva az erdőben élő állatok szoros közelsé-

gét az erdőben élő ember gazdaságához. És emlékszem a hajnalokra, amikor nagypapám beavakodott az úgynevezett tisztaszobába – ahol szüelimmel aludtunk –, hogy a ládából elővegye az aznapi időjárásnak megfelelő erdészruhát és a féltve őrzött puskát. Így indult erdei útjára mindennap.

1945-ben azután édesapámat Kaposvárra helyezték, én pedig itt végeztem a gimnáziumot. Ezek az évek tettek somogyivá, alkották meg lelkemben azt a ma is élő érzést, hogy ez a vidék a hazám.

A kaposvári Munkácsy Mihály Gimnáziumban érettségiztem. Alma materemmel azóta is kapcsolatban vagyok olyan módon, hogy volt osztálytársaimmal évtizedeken át, 5 évenként megtartottuk érettségi találkozóinkat.

Magam is pedagógus lévén tudom, hogy ez egészen szokatlan kötődés jele. Iskoláinknak most lesz a 75 éves jubileuma, amelyen 1994 elején szintén részt kívánok venni. Ha Kaposvárra érkezem, úgy érzem mindig: *hazajöttem*. Megdobogtatják szívemet a régről ismert és egyre szépülő utcák, épületek, a somogyi falvak neve, amelyeken ideutazva átsuhanunk.

Kardosfán nem voltam több mint negyven éve. Legutoljára: talán két nyáron is középiskolás koromban itt nyaraltam apám barátjánál, a drága, melegszívű *Fürst Elemér* bácsinál, aki akkor itt volt *erdőmérnök*.

Köszönöm Önöknek, hogy ezeket az emlékeket most felidézhetem lelkemben, szívemben.

Nagypapám háza, rajta apám megbecsülésének emléke, a másik ház, ahol Elemér bácsi lakott... Kardosfa.

Ez a múlt.

De van jövőendő is. Nem volt felnőtt kort megért testvérem, az egyetlen bátyám csecsemőkorban halt meg, nem ismertem, de az ő emlékét is őröm. Nekem 38 éve tartó boldog házasságomból két lányom született. És közülük van a legnagyobb boldogság, amit ember megérhet: három unoka.

Mindhárom fiú. Unokatestvérek. A legnagyobbik, Zoltán, itt van velem. Ő az én férfikisérőm, bár csak 14 éves, de szeptembertől már gimnazista lesz.

Talán a három fiúunoka valamelyike választja majd dédapja pályáját...

Még egyszer köszönöm a megbecsülést, a vendéglátást, és hogy itt lehetünk.

Isten áldja az erdészeket!

Dr. H. C. Dr. Haracsi Lajos 1898–1978.

Somogyban 1898. április 9-én, Toponár zselicségi községben erdész nagypapja házában született. Később szüleiivel a kardosfa-pusztai erdészházban laktak. Itt töltötte gyermek éveit, itt ismerte meg az erdő életét – az erdész fia az erdő szerelmese lett.

Nemzedékes hagyományok kötötték az erdőhöz. A Haracsi család a Zselicég egyedüli olyan családja, amelynek erdész családfája 1791-ig visszavezethető. Apja erdőőr, nagypapja, dédapja erdészek voltak. Mélyen az otthonából hozta magával az erdő és a természet szeretetét.

Elemi iskoláit Toponáron végezte, Kaposváron érettségizett. 1920-1930 között a soproni Bánya- és Erdőmérnöki Főiskola hallgatója volt – 1924-ben szerzett erdőmérnöki oklevelet.

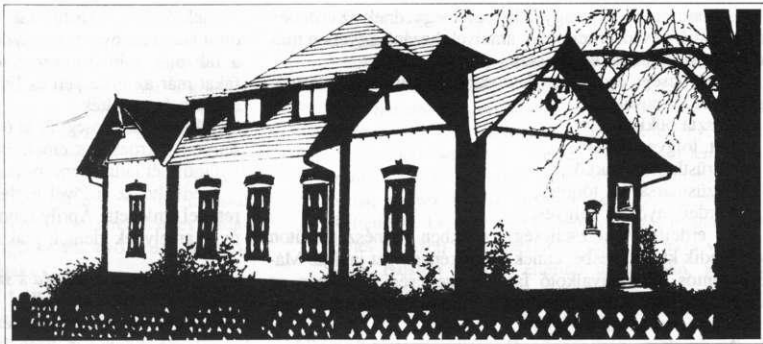
1935-1937-ben a Pázmány Péter Tudomány Egyetemre járt ösztöndíjjal. Itt készített doktori disszertációja: „Adatok

a levéltetvek biológiájához” c., amelyet „Summa cum laude”, 1937-ben védett meg. 1943-ban magántanári képesítést szerzett a József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Bánya- Kohó- és Erdőmérnöki Karán.

Az 1924-1927 évek között a soproni Bánya- és Erdőmérnöki Főiskolán mint tanárségéd tevékenykedett, 1928-ban a miskolci erdőgazgatóságon magasépítési munkakörben, majd még 1928-tól szőlőföldjére, Kaposvárra került, ahol erdőművelési munkakört töltött be. 1933-tól az Erdészeti Kutató Intézet soproni telepén erdővédelmi munkakörben dolgozott. Munkája kiterjedt a soproni Tanulmányi Erdőgazdaság irányítására is. 1948-tól a Magyar Állami Erdőgazdasági Üzemek (MALJ.ERD) kinevezésével hazájába, Kaposvárra került. Erdőgazgatónak neveztek ki, később ugyanitt vezérigazgató lett. 1950-ben az Erdőközpont és az Erdőgazdasági Nemzeti Vállalatok alakulásakor a Földmü-

Dr. Haracs Lajos

A ház, ahol gyermekkorát töltötte...

velésügyi Minisztériumba került osztályvezető beosztásba. 1951-ben a soproni egyetem erdővédelmi tanszékének vezetésével bízták meg. Ezt a feladatot nyugdíjba vonulásáig, 1968-ig látta el. Közben 1952-1954 között az önállósult Erdőmérnöki Főiskola első igazgatója lett. Később az egyetemmel válás után az intézmények vezetésében igazgatóhelyettesként, majd dékánként is résztvett.

Az első publikációja 1928-30-ban jelent meg, „Két figyelmet érdemlő fafaj” címmel, amelyben a **somogyi ezüsthárs és virágos kóris állapotát dolgozta fel**. 1943-ban írta az „Erdészeti Zsebnaptár” erdővédelmi fejezetét. Közben számos dolgozata jelent meg az Erdészeti Kísérletek és az Erdészeti Lapok c. szakmai folyóiratokban. 1953-ban a Mezőgazdasági Kiadónál jelent meg az „Erdővédelem” c. szakönyve. Nyugdíjba vonulása után, 1969-ben jelent meg az Akadémiai Kiadónál, összefoglaló nagy műve az „Erdészeti növénykörtán”. Az erdészeti tudományok közül elsősorban az erdővédelemtan területén ért el kiemelkedő eredményeket. Több mint 25 év munkája fekszik az „Erdészeti növénykörtán” c. munkájában, amelynek gerince az erdészeti-leg fontos gombafajok tárgyalása. Műve ma is alapvető tudományos munkának számít.

A másik szakágazat, amelyben figyelemre méltó tudományos tevékenységet folytatott, az erdőművelés volt. Ökológikus szemléletét tükrözi 1941-ben megjelent dolgozata az erdő táplálkozásáról. Vitát folytatott az „Erdőgazdaság” 1947-1948-as évfolyamaiban az erdeifenyő ökológiájáról. 1950-ben az „Agrártudomány” közölte eszmefuttatásait a haladó biológia elveinek erdőgazdasági alkalmazásáról. Nem maradt ki kora nagy, összefogott tudományos erőfeszítéséből, az erdőtipológia megalkotásából sem. 1958-ban az „Erdészettudományi Közlemények”-ben jelent meg összefoglalása Magyarország természetes erdőtüpusairól, majd a lapályi erdőtüpusokról és faállomány szerkezetéről. Elsősorban az erdőtipológia és az erdőművelés foglalkoztatta.

Somogyban 1948-ban hozta létre a Vörsei „Erdei szakmunkásképző tanfolyamot”, amelynek működtetésében tevékeny szerepe volt. A somogyi erdők helyszínén megtartott minden előadása „esemény” volt. Maig is maradóan élményt jelent az akkori résztvevőknek. Az egyetemi oktató-nevelő munkájának kimagasló eredménye az, hogy az erdő szeretetére, hivatásudatára és emberséges magatartásra nevelte hallgatóit. Rendkívüli oktatói egyéniség volt. Szügesztvív erővel fordította több mint ezer tanítványa figyelmét

a korszerű, új ismeretek, a hagyományos erdőszerszert és a mindenkor szükséges erdész hivatástudat irányába.

Mint embert a puritán egyszerűség és a mindenkori közvetlenség jellemezte. Ezért szerették hallgatói és munkatársai. Sokoldalúan képzett, gyakorlatias erdőmérnök, de egyes rész-feladatok megoldásában elmélyült tudós tanár volt.

Az Országos Erdészeti Egyesületnek 1926-tól volt tagja. Somogyban eltöltött éveiben, jelenlétével, szervezésével élt és működött az először 1906-ban létrehozott, majd 1925-ben újjászervezett Erdészeti Egyesület. Számos kiváló kollégáját tudta megnyerni és magával ragadni. Több szakmai és természetvédelmi kérdést vitáltak meg. Ezek között volt a somogyi homokság kérdése, és a zselici ezüsthárs jelentősége. Az ország és Somogy erdőgazdasága érdekében végzett tudományos és gyakorlati működésének eredményeképpen 1948 decemberében az Országos Erdészeti Egyesület elnökévé választották. Erre a tisztségre 1951-ben ismételtlen megválasztották.

Az Erdő c. tudományos szaklap szerkesztőbizottságának aktív tagja volt, a Mikológiai Társaságnak pedig nagyon hosszú időn át elnöke.

Tudományos munkásságért 1951-ben a Magyar Tudományos Akadémia a mezőgazdasági (erdészeti) tudományok kandidátusa tudományos fokozattal tüntette ki. Az oktató és nevelő munkában elért eredményeit ismerték el 1963-ban a Munka Érdemrend Arany fokozatával. 1970-ben az Erdészeti és Faipari Egyetem tiszteletbeli doktorrá avatta, majd 1974-ben aranydiplomával tüntette ki és az „Erdészet Kiváló Dolgozója” kitüntetést kapta meg. Szakmai és egyesületi tevékenységéért 1966-ban Bedő-díjjal tüntették ki.

Tanulmányaiban többször visszatérő téma a somogyi tájak két jellemző fafaja: **az ezüsthárs és az erdeifenyő jelentősége.**

33 évvel ezelőtt, az 1960. évi kaposvári Országos Erdészeti Egyesületi vándorgyűlésen részt vett. Mint a somogyi táj nevelte, aki két ízben gyakorlati szolgálatot is teljesített itt, Somogy jellegzetes állomány-összetételére hívta fel a figyelmet. Hazánk erdőitájai között ezen a vidéken fordulnak elő óshonosan az összes hazai fafajok, így fafaj-összetételében a leggazdagabb és meglehetősen jónövekedésű, sok fafajból álló buja erdőket alkotnak. Az itteni erdők főfajai a bükk, kocsányostölgy, cser, erdeifenyő, ezüsthárs, gertyán.

Óshonosan és elég nagy arányban elegyednek az erdőben az ezüsthárs és az erdeifenyő, amelyek hazánk egyetlen más táján sem társulnak egymással.

A zselicségi erdőben fontosabb jőszerkezetű, természetes erdőtípusok:

- tiszta bükkös,
- kt. tölgyes bükkös,
- ezüsthársas bükkös,
- ezüsthársas kt. tölgyes,
- erdeifenyős kt. tölgyes.

Az erdeifenyő a zselicségi erdőben természetes úton elegyedik kt. tölgyesbe, ennek termőképességét javítja. Másik fontos állományalkotó fajafaj a zselicségi erdőben az ezüsthárs. Az erdőszerkezetben különleges szerepe van, mert a hársak közül a legjobb növekedésű.

Az ősi, híres zselicségi erdész nemzetség legkiválóbbjának nehéz volt az útja. De bármerre is szólította az erdész szolgálat, dr. Haracsi Lajos mindig somogyinak érezte és vallotta is magát. Minden alkalommal „hazajött”, ha erre módja volt. Az utolsó „lithonléte”-kor, már nagyon korosan, könnyező szemmel mondta: „Jó volt mélyet lélegezni a tiszta levegőből és elgyönyörködni a Zselic óshonos sudár »legényibens«, az ezüsthársas bükkösben...” Ekkor a Zselicségben természetes felújítással és tisztítással az egyik helyen tizenkilenc, a másik helyen huszonnégy évesek voltak

a bükkök és az ezüsthársak. Ahol ezek most nevelkednek, ott a hatvanas években százéves bükköset termeltek ki. Ezek a fák már a jövő évezredének hoznak hasznot. Ezeket a fákat már az Erdészeti és Faipari Egyetem volt tanítványai ültették és nevelték.

Látható büszkeség ült ki öreg arcán és a megelégedettség fényeit tükrözték szemci. Boldog volt, mert tanításainak gyümölcsét látta beérni nevelteinek munkája nyomán.

Kedvelte az erdővel foglalkozó irodalmat. Különös szeretettel emlegette Áprily Lajos: „Szeret az erdő” c. költeményét, amelynek kiemelt szakaszát élete értelmének vallotta:

„...Engem az erdő véd s szeret,
utaimon erdők kísérek:
bükkök, gyertyánok, égerék,
tölgyek. Fenyők is. Egig értek...”

Azonban többször, mosolyogva megjegyezte, hogy Áprily Lajos sohasem járhatott a Zselicségben, mert ha látta volna a Zselicséget, akkor az Ő kedvenc fáját, az ezüsthársat nem hagyta volna ki verséből.

Mi, somogyiak magunkénak tudjuk Haracsi Lajost. Büszkék vagyunk az emberséges emberre, az ifjú generációk nevelőjére, a nagy tudósra.

Geleta Ferenc

Magyarország vármegyéi és városai: Somogy vármegye (részlet)

Szerk.: Borovszky Samu (1915)

Erdészeti. A vármegye agyagos és homokos vályogtalaja az erdőnevelésre nagyon alkalmas; az agyagos vályogtalajokon a tölgy, bükk, cser és gyertyán az uralkodó fánem, a homokos talajokon pedig a fenyő, akác, nyír és nyárfa. Az éghajlati viszonyok szintén kedvezőek az erdőművelésre. E kedvező viszonyok következtében a legértékesebb lomblevelű fák; a tölgy, cser, bükk, gyertyán feltalálják tenyészigényeiket. Somogyban igen szép zárt lomblevelű fáktól alkotott erdőket találunk. A kedvező éghajlati viszonyok következtében a homoktalajokon is igen szép fenyveseket, akác-erdőket és nyíreseket, sőt tölgyeseket is lehet találni. A fekvés is kedvező, mert a vármegye domborzati viszonyai szelidek és a halmosabb vidékeken is kevés a meredek lejtő; de még ezek sem annyira meredek, hogy az erdősítésre alkalmatlannak volnának.

Somogyban, a kataszteri nyilvántartás szerint, 1912. év végén 209.446 k.hold erdő volt, a mi az összterület 18 százalékának felel meg. Ez a terület azonban apadóban van, mert a magánkényszerű erdők irása nem szünetel. Az idevonatkozó törvényes intézkedések következménye, hogy rendszeres és szakszerű erdőkezelés csak a kötött erdőbirtokokon és azokon a magánerdőbirtokokon van, a hol rendszeres üzemtervek szerint, szakképzett erdészek vezetik az erdőkezelést. Így nagykitérjedésű és kiváló szép erdők vannak

a vármegyében: hg. *Esterházy Miklósnak*, hg. *Festetics Taszilonak*, gróf *Festetics Pálnak*, gróf *Ilyusy Józsefnek*, gróf *Zichy Bélának*, özv. gróf *Széchenyi Imrénének* srb.

Erdőgazdálkodás. Az erdők kihasználása szempontjából az üzemtervek akként vannak megállapítva, hogy a bükk-, tölgy-, cser- és gyertyánerdők műfatermelés céljából 80, 100, 120 éves tűzfanyterés céljából 60 éves turnusokra vannak beosztva; az akác-erdők 20 éves, a fenyőerdők 60 éves fordákra vannak osztva; de ez a beosztás csak a nagyobb kiterjedésű erdőkre érvényes, míg a kisebb erdőbirtokok csaknem kizárólag a tűzifaszükséglet termelésére szorítkoznak.

Értékesítés. Az így kezelt erdők jóvedelmezősége természetesen tetemesen növekedett is. A fáraak Somogyban 1913-ban a következők voltak: Műfának alkalmas tölgy m³ 20 koronától 50-ig, a bükk: m³ 15 kor., cserfa m³ 12 kor., szilfa m³ 15 kor., barkóca, berkenye, kőrtefa m³ 15 kor., kőrisfa, akácfa m³ 20 kor., hársfa m³ 12 kor., juharból, hársból, fenyőből kizárt hasábfá és hengerfa méterje 3.75 kor., botfa méterje 3 kor., galyfa méterje 2 kor. A szállítási viszonyok eléggé tűrhetőek.

Erdősítés. A vágások pótlása leginkább alátelítésekkel történik, a melyre a kocsánytalan tölgyfák a legkedveltebb; de használják a kocsányos tölgy- és

csermakkort is. Az erdei tisztások és vágások hézagainak pótlására facsemetéket használnak, a melyeket a csemetekertekben állítanak elő. Minden nagyobb erdőbirtoknak megvan a maga csemetekertje, a községi és egyéb állami kezelés alatt levő erdők részére pedig, az államerdészeti hivatal, kaposvári csemetekertjében állítja elő az erdei csemeteket, melyekből éventénként kb. 3 millió csemetét osztanak ki ingyen. A magánkézen levő erdőknél a felújítás leginkább csak sarjadzással történik; kevés helyen gondolnak a rendszeres felújításra, s épp ezért a magánkézen levő erdők a rendszertelenség képét nyújtják.

Az 1879. évi XXXI. t.-cz. rendelkezései szerint, az állami kezelés alá tartozó erdőbirtokok vezetését a kaposvári állami erdészeti hivatal látja el; a nem állami kezelés alatt levő, de kötött erdőbirtokok kezelésének ellenőrzését pedig a pécsi kerületi adófelügyelőség végzi.

Károk. Az erdei károk itt nem nagy jelentőségűek. Még legnagyobb kárt okoz az ú. n. *Ocneria Dispar* nevű hernyó, a mely a falevelek lerágásával az erdő fejlődését némileg visszaveti. Megemlítendő még az utóbbi években fellépett lisztharman, mely leginkább a tölgyfák leveleit lepi el és teszi tönkre. Viharkár nem igen fordul elő.

Vadászat. Somogy vadállománya mennyiségileg és minőségileg is a legjobb hírnévnek örvend. Herczeg *Festéck*

Taszió berzenczei vadászterületei és vadászati világhírek.

A vármegye főurainak legnagyobb részénél a vadállomány nemcsak kímélésben és gondozásban részesül, hanem mesterségesen is tenyésztik és annyira szaporítják, hogy az őszi vadászatokon egy napon 1000–2000 vad kerül terítke. Az apróvad tenyésztésénél leginkább az angol fázánfélékre fektetik a főszűrt, melyek tojásait összeszedik és kotlóstűkkel kelteik ki. De a nyúl- és folygyvadászat is igen élvezetes itt. Szép vízivadászatok vannak a Dráva vidékén és a Balaton mentén elterülő nádasokban, a hol a vadrézcék és vadludak nagy számban keltenek és tenyésznek. Az apróvadak elszaporodását, a kímélés, gondozás és tenyésztés mellett, a dűvadak rendszeres irtása is előmozdítja.

De nagyvad is sok található Somogyban, nemcsak a zárt vadaskertekben, de szabad területeken is. Általában azt tartják, hogy mind a vadaskertekben elejtett dárnyvadak lapátjai, mind a szabad területekről származó szarvasgancsok, súlyra nézve elsőrendűek és a kiállításokon az első díjakat és kitüntéseket nyerik. Szép számmal található a vaddisznó is, ámbár nagy kártételei miatt üldözik.

Nagy az őzállomány is, mely az egész vátrnegyében, még a kisebb erdőkben is, a hol nem irtják, szép számmal fordul elő.

Somogyi erdők

Somogy megye hazánkban a Balatonnal ékesített, szelíd dombvidékek rónaságba hajló, erdőkkel borított homokbucák tája.

A rómaiak makkos Pannóniaként említik, ahol „vad ökrökre”, feltehetően őstulokra vagy bölényre vadásztak, és már ebből a korból nagy erdőirtások emléke maradt fenn. Római forrásokból ítélve, Pannóniát kiterjedt tölgy, cser és bükk erdőségek uralták. Somogy erdeit ismerők előtt nem titok, hogy a Balatontól a Dráváig, még a Somogyi-homokvidék tölgyesei között is szórányosan, a dombvidéken pedig összefüggő társulásként előfordul, illetve gyakori a bükk.

A növényföldrajz Somogy területének megközelítően a nyugati felét a gyertyános-tölgyesek, keleti felét a zárt tölgyesek, a Zselic magvát és a Zala-menti dombvidéket a szubmontán bükkösök övéhez sorolja.

A megye erdő- és erdészeti hasznosítás alá vont területe 187 ezer hektár, beleszámítva a somogyi jellegzetességek közé tartozó mintegy 15 ezer hektár fás legelőt, más néven legelőerdőt is, melyet a helytörténeti írások szerint hol erdőként, hol legelőként tartottak számon.

Somogy jelenlegi tényleges erdősisége 27%. A legmagasabb a Zselic és a Déli-Pannóniát erdőgazdasági táj erdőaránya egyaránt 29%, ezt követi a Somogyi-homokvidék 28%-os erdőterülete, míg meglepetésre a Külső-Somogyi-dombvidéken csak 16% az erdő.

Dr. Csötre Pál kutatásai szerint (periratokból számított arány) 1230 táján Külső-Somogy erdősisége 15%

körül lehetett, ezek szerint a letűnt hét és fél évszázad alatt alig változott.

A megye erdőterületének a legnagyobb arányú csökkenése a XIX. században következett be. *Fényes Elek* 1847-ben kiadott művében még 538 ezer, *Kiss Elemér* 1935. évi munkájában 200 ezer kh erdő szerepel. Mintegy kilenc évtized alatt a csökkenés 338 ezer kh 63%, mai szemmel nézve az arány még akkor is katasztrofális, ha az adatok fenntartás nélkül nem vethetők össze.

Somogy erdeinek domináns fafajai: a tölgyek (zömmel kocsányos tölgy) 25, az akác 17, az éger és fenyő egyaránt 13, a cser 12, a gyertyán 7 százalékos területarányal, míg a bükk, hárs, nyárak egyformán 3, az egyéb fajok 4 százalékot érnek el, az egyes erdőgazdasági tájak közötti nagy eltérésekkel. Pl az Ormánság somogyi részén 56%, a Somogyi homokvidéken 35% a kocsányos tölgy, Külső-Somogyban 39% a cser, a Zselicben 11% a bükk és ugyanennyi a hárs.

A Trianon utáni Magyarországon Somogyban található az ország erdőterületének az egytizede, melynek élőfakészlete 31 millió, évi fatermése 1,1 millió, az évente tartósan kitermelhető fa mennyiség 0,9 millió köbméter, az utóbbi években mérsékelten csökkenő irányzatú.

Az első világháború befejezése óta (néhány átmeneti év kivételével) ez a térség adja az ország élőfakészletének és hazai fakitermelésének több mint 10%-át. Fakitermelése az 1984–1989 közötti öt évben meghaladta az évi egymillió köbmétert, a csúcspont 1986-ban volt 1186 em³ (nettó) fa mennyiséggel.

A véghasználati területeken az erdőfelújítási munkák elvégzése az utóbbi két évtizedben is szakszerűen megtörtént, de döntő mértékben az elviselhetetlen erdei vadkárok miatt, elsősorban a legértékesebb őshonos tölgy és bükk, sőt erdeifenyő erdőfelújítások igen nagy arányban leromlottak, megsemmisültek.

A 10 évenként ismétlődő üzemi felvételek adatai szerint egyes nagy térségekben (pl. 16000–17000 hektáros erdészetknél) az 1–10 éves korosztályba tartozó tölgy, bükk és erdeifenyő fajfajok térfoglalása tíz év elmúltával (a 11–20 éves korosztályban) a felére csökkent, míg a gyertyán, hárs, cser aránya megnövekedett, a folyamatosan lévő erdősítések területe 1992-re elérte a 20 000 hektárt (200 km²), az évi véghasználati területnek több mint a tízszeresét, noha igen jelentős a sarjerdő gazdálkodási üzemmód is.

A jelenség az 1980-as évek végére a fakitermelések nagyarányú leültetéséhez, a megsemmisült erdőségek tömeges megismétléséhez, a vadkárelhárító kerítések építésének sokaságához, egyes nagy térségekben (dél-somogyi, észak-somogyi területek) az erdőgazdálkodás részleges beszüntetéséhez, minden szektorban a rentabilitás erős csökkenéséhez vezetett. Pl. 1992-ben több mint félmilliárd forint fahasználati hozamkiesés (árbevétel elmaradás) az erdőművelés több mint százmillió forintos vesztesége, együttesen 700 millió forintnyi közvetlenül mérhető anyagi hátrány érte az erdőgazdálkodást, ez önmagában nagyobb tétel, mint a vadgazdálkodás 1992. évi összes 435 millió forintos bevétele.

A tragédia megsemmisít csupán az, hogy bizonyos számú vállalat, szövetkezet veszteséges gazdasági évet zárt, vagy felszámolás alá került, hanem az erdősítések tömeges leromlása, megsemmisülése, mert ahol nincs vegetáció, ott veszélyben van az állatvilág is, és maga a légkör oxigénkörforgásának egyensúlya, ami pedig az erdők legfontosabb környezetvédelmi szerepe.

Az erdő és az erdei nagyvad-gazdálkodás elválaszthatatlanságát, kölcsönösségét tükrözi ez az állapot.

Bedő Albert 1896-ban kiadott munkájában írja, hogy 1885–1894 közötti 10 éves időszakban Somogyban az évenkénti átlagos vadlelövés szárvasból 141 db, damból 117 db, őzből 924 db, vaddisznóból 16 db (apróvadból sok tízezer darab) volt.

Ebből az időszakból származnak azok az idős tölgyesek, bükkösök, közöttük a jó minőségű ezüsthárs clemyes öreg erdők – sőt a csercsek, fenyvesek egy része is –, amelyeket most vagy az elmúlt évtizedekben vágunk vagy vágunk le.

Közél száz év múltával, 1983–1992 közötti 10 éves időszak egyévi átlagos vadlelövése: 4888 db szarvas, 601 db döm, 2788 őz, 4478 db vaddisznó, de az utóbbi két évben számottevően megjelent a muflon is a területeken. Többé-kevésbé egyenletes növekedés mellett Somogyban 1991-ben 17 887 db, 1992-ben 16 571 db nagyvadat ejtettek. Ilyen huzamos időn keresztül ezt kizárólag csak akkor lehet elérni, ha a törzsalomány is arányos a területekkel.

Ezt a vadsűrűséget (elsősorban a kérődző vad sokszorosára növekedett létszámát) már nem bírja el az erdő. Egyebek között ezért szükséges a vadászati jognak a földtulajdon vagy földhasználati joghoz történő kapcsolása, a vadászterületek újraosztása.

De legújabb tárgyilagosság, nem varrhatunk és nem is akarjuk a vadgazdálkodás nyakába varni azt, amiben véltelen, mert a vadkárrel egyidőben, alattomos, ismeretlen eredetű károsító tényezők (amit összefoglalva savas csapa-

déknak is nevezzük) is megjelentek, párosulva a hőmérsékleti és csapadékvizonyok kedvezőtlen változásaival. Nem tagadhajuk azt sem, hogy a meliorációs munkák során nagy térségek talajzete lesüllyedt, csökkentve az erdők fennmaradásának esélyét.

Ez a természetes és mesterséges folyamat alapvető társadalmi-gazdasági változásokkal párosul, nehéz kibontakozást sejtetve. Új társadalmi rendünk a tulajdon sokféleségét, egyenlőségét, a piacgazdaság szükségességét hirdette meg, már csak ezért sem kerülhetjük meg az erdők gazdasági szerepét.

A társadalom széles rétegei előtt kevéssé ismeretes, hogy a szakszerű erdőgazdálkodás olyan speciális gazdasági tevékenység, amely egyidejűleg a legnagyobb jelentőségű környezetvédelmi és természetvédelmi munka, ami egyáltalán az erdészettársadalomtól elvárható, mert a civilizáció, a nép-sűrűség szabta korlátok között folyamatosan újratermeli mindazt, amit a természet évszázadok vagy évezredek alatt kialakított, és ez nem csupán a faállomány.

Somogyi erdő-, fa- és vadgazdasága 1990-ben két somogyi székhelyű erdőgazdaság (105 ezer ha), tizenkét állami gazdaság és nyolcvan mezőgazdasági szövetkezet (80 ezer ha) és számos egyéb kis erdőbirtokkal rendelkező szerv és személy kezében volt. A 610 ezernyi hektár vadászterületéből 209 ezer ha üzemi kezelésű, míg 401 ezer hektáryi vadászterületen 35 vadászterületre osztoztak.

Az ágazat 1990. évi együttes árbevétele összesen 4,1 milliárd forint. Ekkor nyolcezer embert foglalkoztatott, az eltartott családgazdákkal együtt mintegy 16–20 ezer lélek számára biztosított túlnyomórészt szerény, de inkább szegényes megélhetést. Az árbevétel 41%-át a faipar, 36%-át a fakitermelés, 5%-át az erdőművelés, 11%-át a vadgazdálkodás, míg 7%-át az egyéb tevékenység eredményezte.

Az 1980-as években csíráiban megkezdődött gazdasági átalakulás, majd 1990-ben és ezt követően végében politikai, társadalmi, gazdasági változások eredményeként – a csurgói gyár kivételével – az erdészettől levált a faipar, a gépipar, az építőipari részleg, ezért maga a legnagyobb erdészeti vállalat is (SEFAG) gazdasági tekintetben alaposan összezsugorodott.

A Kaszói Erdőgazdaság átalakult részvénytársasággá, a korábbi állami gazdaságok külön-külön is tucaany gazdasági társasággá változtak, a szövetkezetek osztódni kezdtek, számos közülük feloszlott vagy felszámolás alatt van, folyik a kárpótlási, szövetkezeti törvények végrehajtása, a földkiadó bizottságok munkája, vagyis születőben van egy új, sokszínű tulajdonosi, vállalkozói réteg megannyi termelési szervezeti formával.

E vajadás közepette az ágazat 1992. évi árbevétele 2,8 milliárd forintra, korábbi nyolcezer fős létszáma háromezeröttszáz főre csökkent. Növekedett viszont a vállalkozók száma, amire adatokkal nem rendelkezem.

Az árbevételben belül arányaiban 36%-ról 56%-ra változott a fakitermelés részesedése (1,6 milliárd Ft), a termelés jelentős mérséklése mellett. A levások miatti visszaesett a faipari árbevétel (1,6 milliárdról 0,5 milliárd forintra), a számviteli módosításból erdőben eltűnt az erdőművelés árbevétele (28MFt, 1%) arányaiban nőtt, abszolút értékben csökkent a vadgazdálkodási árbevétel (15% 435 mFt), összességében (286 mFt) változatlan maradt az egyéb tevékenység bevétele.

Nyugodtan állíthatjuk, hogy jelen és várható társadalmi-gazdasági helyzetünkben – belátható időszakban – az erdők

fenntartásának, újratermelésének meghatározó anyagi forrása továbbra is az erdőből kiemelt faanyag árbevétele.

Magyarországon – ennek részeként Somogyban is – olyan értékörző erdőgazdálkodást célszerű folytatni, amely egyidejűleg minél jobban kielégíti a környezetvédelmi, természetvédelmi igényeket, ugyanakkor lehetővé teszi az erdő javainak okszerű gazdasági hasznosítását.

Nálunk nincs reális esélye annak, hogy az alacsony nép-sűrűségű, kontinensnyi országokhoz hasonlóan (pl. USA, Kanada, Oroszország) nemzeti parkjainkban (vagy amit mi annak nevezünk) megültsük az összes termelési tevékenységet, a mezőgazdálkodást, legeltetést, halászatot, vadászatot, erdőgazdálkodást, sőt még a természetes erdőtüzek eloltását is, eleget téve a nemzeti parkokkal szemben támasztott klasszikusnak tekinthető követelményeknek, egyszerűen azért, mert benépesítettük kis országunkat.

Tudunk viszont úgy gazdálkodni, hogy természeti környezetünket, értékeinket megóvjuk, fejlesszük, ebbéli tevékenységünket tájvédelmi körzetek, természetvédelmi területek, génezervátumok, erdőrezervátumok hálózatával erősítjük (Kis-Balaton, Zselici-, Barcsi-, Marcali-Boronkai Tájvédelmi Körzetek, Baláta-tó, Fehérvízi láp és még számos terület) környezetünket új erdők telepítésével gazdagítsuk.

Somogyban 1950-1992 között 34 451 hektárral növekedett az erdőterület, ennek túlnyomó része erdőtelepítés, amelyből 1968-tól 1992-ig 14 942 hektárt végez-tünk.

A somogyi erdőkről szólna nem hallgathatjuk el nagyhirű botanikus mezőgazdász, erdész, vadász elődeink munkáját, mint a somogyi születésű

Mélius Juhász Péter debrecen és nagyváradai püspök 1578-ban Kolozsváron megjelent korszakalkotó Herbariu-

mát, amely az első magyar nyelvű természettudományi kézikönyv.

Nagyváthy János munkásságát, aki Miskolcon született, de hosszú ideig Somogyban alkotott. Az 1791-ben kiadott „A szorgalmas mezei gazda” című könyvében 96 oldalon tárgyalja az erdőkre és erdőgazdálkodásra vonatkozó ismereteket.

Haracsi Lajos somogyi származású egyetemi tanár erdővédelmi munkásságát.

Káldy József iharosberényi születésű egyetemi tanár, az erdészeti géptan művelőjének tevékenységét.

Lámfalussy Sándor egyetemi tanár erdőhasználatani munkásságát, aki egy ideig Esterházy herceg kaposvári erdőgazgatója volt.

Pankóty Gábor egyetemi tanár az erdészeti szállítástan művelőjét, aki gyermekkorának egy részét Somogyban töltötte.

Kovács Illés máramarosi születésű egyetemi tanár, a hajdani buzásai erdőgazdonság napibéres erdőmérnökének oktatói, szakirodalmi tevékenységét.

Jablánczy Sándor, a Kanadába kivándorolt egykori karádi erdőgazdónak működését, az erdőműveléstan oktatóját.

Magyar János akadémikus, hajdani kisbárapáti erdőgazdónak a MALLERD szervezésében és az erdőrendezés-tan az erdőrendezési szervezet fejlesztésében végzett kiemelkedő tevékenységét.

A somogyi erdők nem csupán sok fát és vadat adtak és adnak az országnak, de minden bizonnyal hatással volt a magyar szellemi élet jeles személyiségeire, akik képesek voltak a mindenkori hatalommal az ország alapvető erdészeti érdekeinek képviselését, érvényesítését elfogadtatni, eittől ma sém várunk többet.

Szántó Gábor

Betyárvilág

A Zselicségnek már a középkorban, a török hódoltság idején is különös szerepe volt a kialakuló somogyi betyárvilágban.

Az 1848-1849. évi szabadságharc idején és még jobban utána is, külső bűvőhely volt e táj erdősége. A leverett szabadságharc honvédei, a császári hadsereg szökevényei és az önkényuralom ellenállóí a sűrű zselicségi erdőkben sokáig rejthettek.

Nagy részben ezekből verődtek össze a somogyi betyárok, de nem kevés a szegényparasztú elégedetlenségnek fegyveres fellobbanása és feltámadása az egész kiterjedt somogyi betyárvilágban.

Somogyban és a Zselicségben különösképpen a csárdák voltak a betyárok és pásztorok gyülekező, valamint találkozó helyei, de nem egyszer mulatozásaik színhelye. A betyárok népszerűek voltak a pásztorok és a szegény pásztorok között.

A Zselicségben a Kaposvártól Szigetvárig húzóddó, megfelelő bűvőhelyet nyújtó végtelen erdőség és csárdák nagyon hosszú időre tanyául szolgáltak a legkülönbözőbb betyárbandáknak. Egy-egy „betetés” után a Zselicségbe húzódtak vissza és szinte lehetetlen feladat elé állították az őket üldöző csendőröket, pandúrokat.

Az akkori törvények szerint a csendőrök saját megyehatárukat nem lépheték át. Ezért a betyárok kedvenc tartózkodási helye a Kaposvár-Szigetvár közötti erdőben, a Somogy- és Baranya megye határán épült „kettős csárda” volt. Ennek a csárdának egyik szobája Somogy, a másik Baranya megye felé nyílt. Így a betyárok a csendőrök elől, nagyon könnyen át tudtak lépni a másik megye területére.

Ez a csárda ma már nincs meg, de azt a helyet ma is „kettős csárdahelynek” nevezik, az enyezdí erdőkerületben.

A menekülés közben elesett, megölt betyárok névtelen és neves sírjait még hosszú évtizedeken át kegyeletlenül ápolták a zselici falvak és puszták lakói. A Zselic egyik leghíresebb betyárja, Nagy Pál emlékét léccel körülkerített és ma is gondozott sírhalom őrzi Denna erdőkerületben a Vitorági erdő sarkán.

A nép „Pali temetőnek” nevezte el, így ismerik.

A sírkereszt felirata:

„Vármegye katonája lábam nyomát sokat járta. Nagy Pál”

Patkó János és Patkó István betyár testvérek voltak. A nép ajkán dalban is megmaradt a betyárok neve a mai napig:

*„...Pusztá csárda két oldalán ajtó,
odaugrat pej-paribán Patkó.
Szép csárdásné, így adja fel a szót,
látott-e már egy lovon hét patkót?
Ha nem látott, jöjjön ide láthat,
négyet visel a gyönyörű állat,
az ötödik magam vagyok, nemde?
Kettő meg a csizmámra van verve!”*

A gyakran kiadott csárda-csökkenő, megszüntető rendeletek nem voltak egyértelműek. Végrehajtásuk nagyon sok „érdekadályba” ütközött. Somogyban 150 betyárcsárda működött. Megszüntetésükre 1792-től az „utolsó szót” több főispáni rendelettel is kimondták. 1864-ben a csárdák ügye ismét a helytartótanács elé került, amikor 29 betyárt és 25 orgazdát halálra ítélték. 48 csárda így is fennmaradt.

A 18. és 19. században egyre veszélyesebbé vált a csárda tulajdonosának lenni. Ha pandúrokkal tartott a gazda, akkor a betyárokkal gyűlt meg a baja, ha a betyároknak falazott, akkor pandúrok üldözték ki a csárdából.

A betyárokat rejtgető somogyi és zselicségi csárdák végső pusztulása akkor következett be, amikor a kapitalizáló nagybirtokok nagyrészenek eladósodása miatt parcelálni, majd irtani kezdték az erdőket.

Geleta Ferenc

Somogyi kapcsolatok az Országos Erdészeti Egyesülettel

(...) Somogyban 1906. április 22-én alakult meg a Baranya, Somogy és Tolna megyei Erdészeti és Vadászati Egyesület, amelynek székhelye Pécs volt. Elnök: Sárvári és felsővidéki gróf Széchenyi Bertalan földbirtokos, I. alelnök: Pánczél Ottó kir. erdőfelügyelő, II. alelnök: Márffy Emil főrendházi tag, titkár: Kolossváry Andor urad. főerdész.

A kaposvári szervezet vezetői: Bartha Gyula kir. alerdőfelügyelő, a kaposvári központi erdőgazdálkodás vezetője, majd Fás Gyula m. kir. főerdész voltak.

A Baranya, Somogy, Tolna megyei Erdészeti és Vadászati Egyesületet – 1910-ben követte az újabb szervezet megalakítása. (...)

A Dél-dunántúli Erdészeti és Vadászati Egyesület, a „DEVE” Kaposváron alakult és itt is volt a székhelye. 110 főnyi tagságával a vidéki egyesületek között a legaktívabb volt, és a legéletképesebb.

A DEVE tagsága nagyobb részben az Országos Erdészeti Egyesületnek is tagja volt, munkájában, ügyvitelében nem

szakadt el az OEE-től. A kaposvári szervezet több szakmai javaslatot is adott az OEE felé, annak határozataiba beleolvadva segítőtül sikerrel vinni.

A legfontosabb vezetők ebben a szervezetben: Fás Gyula m. kir. főerdész, majd Konczvald Ferenc főerdőtanácsos erdőigazgató, Pöschl Ferenc főerdőtanácsos, Becker Róbert erdőtanácsos, Kelecsényi Mihály főerdőmérnök, Ajtay Viktor erdőmérnök, Apáti László erdőmérnök.

A lelkes egyesületi munkát a szakemberek és erdőtulajdonosok támogatták. Ilyen volt Inkey Pál somogyi földbirtokos is, aki megkapta az egyesület tiszteletbeli elnöki címét. Inkey Pál erdőgazdálkodása, az egyesület támogatásaként minden minden egy fiatal erdőmérnököt alkalmazott egy évi gyakorlatra.

A Dél-dunántúli Erdészeti és Vadászati Egyesület, a DEVE utolsó rendes ülést Kaposváron, 1914. július 28-án tartotta. Utána kevésbé szervezett formában, de élt és még rendezvényei is voltak. Tagságát annyira megtartotta az I. világháború nehéz éveiben, majd a háború vége után, az erdőgazdálkodást súlyosan érintő trianoni években, hogy 1925. május 2-án Kaposváron ebből újjáalakult a Dél-dunántúli Erdészeti és Vadászati Egyesület, a „DEVE”. Ismét szervezett formában működött és bőségesen foglalkozott az országban kialakult új erdőgazdasági helyzettel.

Ebben az időben az összesen három vidéki szervezetből egy szervezet, a DEVE, Kaposváron alakult újjá, és működött tovább. (...)

Somogyot közvetlenül Trianon okozta erdővesztés nem érte, megmaradt a 19-20%-os erdősisűtség. Azonban az ország rendkívül nagy erdővesztése, a nagy fahiány a somogyi erdők értékét nagymértékben megnövelte. Sokkal jobban kellett vigyázni az erdőterületekre, a szakszerűség betartására. (...)

Az egyesületi munkában, Somogyban Földváry Miksa már 1931-ben javasolta a dél-somogyi homoki és lápi flóra védelmét. 1932-ben elkészítették az üzemtervet három erdőrészletre, 32,2 kat. holdra. Ebből a Földművelésügyi Minisztérium 1942-ben öt kisebb területet 8,49 ha kiterjedéssel védelem alá helyezett. Végül is a barcsi Ósborókás Tájvédelmi Körzetre 1974-ben a Kaposvári Erdőrendezés-készítési javaslatot. Ma már védelem alatt áll. (...)

A Bedő-díj (emlékrem) ma már fogalom az erdész társadalom körében: a legmagasabb szakmai elismerést fejezi ki, az egész magyar erdészet megbecsülését.

Somogyiak közül az alábbiak kapták meg:

1961-ben Nádás József (Bajai Vándorgyűlés)

1963-ban Szöllösi József (Nagykanizsai Vándorgyűlés)

1966-ban dr. Haracsi Lajos (Soproni Vándorgyűlés)

1993-ban Szántó Gábor (Kaposvári Vándorgyűlés)

Szilágyi József (Kaposvári Vándorgyűlés)

Geleta Ferenc

A soproni Erdészeti és Faipari Egyetem (9401 Sopron, Pf: 132.) erdészeti tudományok, valamint fa- és fatechnológiai tudományok területén egyetemi diplomával rendelkező, az említett szakterületen tudományos képzettséget szerezni kívánó magyar és külföldi állampolgárok részére felvételt hirdet.

A doktori programok részleteiről a karok dékáni hivatalai tudnak felvilágosítást adni. (Tel.: 99/311-100)

Terepi bejárás

Zselici ezüsthársas-bükkös állományok természetes felújítása

A Zselicség erdőgazdasági táj nyugati felében a kedvező csapadékviszonyoknak, agyagbemosódásos barna erdőtalajoknak köszönhetően, a területen a bükk mint őshonos fajfaj zónális társulásokat alkot, az ezüsthárrsal és a kocsánytalan tölgygel, gyeperes és cserjeszintjében több illir cserje és lágyszárú fajjal. (*VICIA OROBOIDES*, *RUSCUS HYPOGLOSSUM*, *HELLEBORUS DUMETORUM* stb.)

Ezekre a társulásokra az erős külső és belső hatások ellenére jelenleg is jellemző a stabilitás, a magas bioproduktivitás, a megfelelő egészségi állapot. Ezek a társulások jelentik a klímától ezeken a termőhelyeken. Egy ciklus alatti össz. fatermésük – optimális állomány szerkezet esetén – megközelíti az alpesi lucos-jegenyefenyves állományok össz. fatermését – az 1000 brm³-t.

Az ezüsthársas-bükkös állományok felújításánál, állománynevelésnél a múltban és a jelenben is alapvetően a természetszerű erdőgazdálkodás volt a meghatározó.

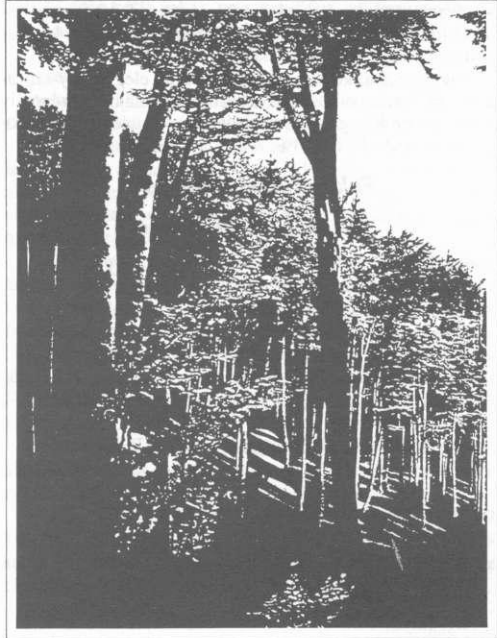
A zselici bükkösök természetes felújításánál legelterjedtebb felújítási mód az egyenletes bontáson alapuló erdőfelújító vágás, melynek során az állomány záródását 65-75%-ra csökkentjük – ez az első bontás a klasszikus értelemben vett vetővágás, de részben a már korábban megtelepült néhány éves újulat fényhez juttatását is szolgálja.

Az első bontást kedvező esetben 3-5 év elteltével – megfelelő mennyiségű, méretű bükk és KTT újulat esetén – követheti a végvágás, mely 0,5 ha-os foltoktól az erdőrésztel egész területéig terjedhet. (A minimális B és KTT újulat ha-onként egyenletes eloszlásban 40-50 edb, magassága 30-40 cm.)

Azokban az erdőrészteltekben, amelyekben a vetővágást követően 4-5 év után van csak magtermés és ezután települ meg az újulat – megfelelő mennyiségben – a magtermést követő 12 évben belül ismételt bontást végzünk, amely már többnyire nem az erdőfelújítóvágás, hanem az újulat megjelenéséhez jobban igazodó egyenlőtlen bontáson alapuló csoportos felújítóvágás. Az egyenlőtlen bontást – elhúzódozó felújítóvágásoknál – az erős EH tő- és gyökérsarj, földszeder-veszélyei is indokolja. A bontások során szigorúan betartandó szabály, hogy az anyaállomány záródása 60-65% alá ne csökkenjen, mert a fény hatására tömegesen megjelenő EH sarjak és magcsemetek, valamint földi- és hamvaszeder lehetetlenné teszi természetes úton a bükk és KTT felújítását.

A felújítóvágások során alkalmazott fakitermelési technológia a jelenlegi technikai eszközökre támaszkodó – LKT – szigorúan a kijelölt közelítő nyomokhoz kötött hosszúfás technológia, felsőrakodói felkészítéssel. Távlati cél e technológia felváltása egy anyaállomány- és újulatkímélőbb technológiára.

Természetes felújításokban megjelenő újulat ápolása legtöbb esetben már az első bontás után megkezdődik a vágástéri hulladék összegyűjtésével, annak a bontás során kitermelt egyedek tuskóira vagy az ezüsthárs sarj foltokra rakásával, a hárs és szederfoltok visszavágásával, valamint a fakitermelés során megsérült bükk újulat kímélletes törfévá-

gásával. A felferődő sarjak és gyomok visszaszorítását évről évre elvégezzük, kiemelt figyelmet fordítunk az ápolásra a magtermések évében. Elfogadható termés esetén a makkhullást megelőző hetekben géppel járható, már megbontott, vagy bontás előtt álló bükkös állományban – ahol a megtelepült újulat darabszáma elenyésző – tárcsával felszaggatjuk az évek során felhalmozódott és csak részben humifikálódott bükk és hárs avart, így a lehulló makk közvetlenül a talajjal kerül kapcsolatba.

A géppel nem járható részeken lombhullás előtt a lehullott makkot kapával részben bekapáljuk.

Ápolás a végvágott területeken hasonló az anyaállomány alatt nevelt újulat ápolásához. Lehetőségeinkhez mérten tavasz végén visszavágjuk a bükk újulat fölé nőtt sarjakat, gyomokat. A visszavágott hárs a vegetációs időszak végéig képes ismételt az újulat fölé nőni, így a téli időszakban tápanyagdús csúcsrügyeivel kiváló táplálékot biztosít a kerdőzdő nagyvadnak és egyben mintegy védernyőt képez a bükk és tölgy újulat felett, megvédve azt a vad károsításától.

Természetesen tavasszal ismételtlen tőre kell vágni a megrágott hárs sarjakat. Az évről évre ilyen módon végrehajtott ápolással a vadkár néhány évig szinte 100%-osan kiküszöbölhető. A későbbi ápolások – befejezettkori – nevelővágások során is a rendkívül gyors növekedésű ezüsthárs visszaszorítására kell elsősorban a hangsúlyt helyezni.

A zselici ezüsthársas-bükkösök optimális állomány szerkezetének a kialakítását az ezüsthárs intenzív növekedési időszakának végén (35-40 éves kor) kezdetjük el biztonságosan, ugyanis az EH relatív növekedése 40 év után a bükk relatív növekedéséhez képest lelassul, így már nem veszélyeztetni annak felsőszintbeli pozícióját. A belenyúlások gyakorisága befejezett korban évente egyszer, tisztítási korban

3-4 évente, törzskiválasztó gyérítési korban 5-10 évente, növedékfokozó gyérítést az első bontásig legalább kétszer szükséges végrehajtani.

Véghasználati korban a kívánatos fajaj elegyarány-százalékok pl. agyagbemosódásos barna erdőtalajon közepmély és mély termőréteg vastagság, félszáraz és üde vízgazdálkodási fok esetén B: 65-70%, KTT: 5-10%, EH: 30-20%.

Fokozatos felújítótávágás:

Bószénfa 8/D erdőrésztlet

Területe:	19,0 ha
Klíma	B
Fatermő kép:	11 m ³ /ha/év
Hidrologia:	VFLEN
Gen.talajtíp:	ABE
Termőréteg v.:	IM
Vízgazd. fok.:	ÜDE és FSZ
TSz. felciti mag:	200 m
Anyaaállomány fajaj elegyarány %:	B 62, EH 15, CS 11, KTT 10, GY 2
Kor a végvágás és bontás évében:	107 év
Átlagmagasság:	32 m
Átlagos mclmagassági átmérő:	42 cm
Átlagos törzs db szám 1 ha-on:	260
Fakészlet 1 ha-on:	608 brm ³
Évi folyónövekedés 1 ha-on:	8 m ³

1979 évben végrehajtott erős NFGY (25% kitermelt fatömeg 2.472 m³)

1986 és 1987 évek közepes makktermése után megfelelő mennyiségű, szép újulat jelent meg az állomány egy része alatt. 1990-ben az újulat érdekében bontás helyett 6,1 ha-on a végvágást tartottuk szakmai szempontból helyesnek.

Kitermelt fatömeg: 4.187 brm³, 686 brm³/ha

A B és KTT újulat átlagos db száma: 5,6 db/m²

Az erdőrésztlet 12,9 ha-os részé 1991-ben bontást végeztünk.

Mértéke: 35%, kitermelt fatömeg: 2.505 brm³, 194 m³/ha.

1991-ben bő makktermés után elfogadható mennyiségű újulat jelent meg az anyaaállomány alatt. 2-3 éven belül a megtelepült újulat érdekében további bontást tervezünk végrehajtani.

Az erdőrésztletben található 20x20 m-es kerítéssel védett terület – kontroll terület – a természetes mageredetű felújításokban keletkező vadkárok megfigyeléséhez. (A megfigyelést és kiértékelést az ERTI kaposvári állomásával közösen végezzük.)

Az ezüsthársas–elegyes állományok génkészletének megőrzése a Zselicségben

Erdőgazdálkodásunk jelenlegi és távlati célja minél jobb minőségű faanyag előállítása a nemzetgazdaság számára környezetszennyezés nélkül. E két célt alapvetően a nemesítés ötvözi egybe.

Világszerte, így nálunk is tapasztaljuk, hogy a termőhelyhez alkalmazkodott természetes állományok száma csökken, háttérbe került a természetes felújítás. Ezért a genetikai vá-

tozékonyaság, a kiváló fatermesztési tulajdonságok, a szélsőséges ökológiai körülményekhez fűződő alkalmazkodóképesség megőrzését ma már nem bízhatjuk csak a természetre, hanem céltudatos munkával és hatékony intézkedésekkel nekünk is közbe kell avatkoznunk. Ehhez nyújtanak segítséget a génrezervációk. Azt az örökletes anyagot mentik át az utókorok, amely – biológiai oldalról nézve – a jövőendő jó állományainak genetikai alapját teremti meg, más oldalról nézve a nemesítés számára génbankot képeznek a nagyobb hozamú fajták előállításához.

Ahhoz, hogy egy kiválasztott populáció génkészlete stabil legyen, ahhoz a populációnak egy minimálisan meghatározott egyedszámmal kell rendelkeznie, mivel csak így biztosított a jövőbeni fennmaradása a genetikai polimorfizmus révén, illetve csak így képes az állandóan változó környezeti hatásokhoz alkalmazkodni.

A jelenlegi feltételeknek legjobban adaptált génformák a jövő körülményeinek már aligha fognak megfelelni, ezért van óriási jelentősége az általunk szlektáltaulán megőrzött ökoszisztémák génbankjainak, mivel ezekben mindig fellelhetők az éppen uralkodó feltételekhez alkalmazkodó génformák. A munkát végző, gazdálkodó ember nehezen hajlandó tudomásul venni, hogy termelői tevékenységével az esetek zömében a „génbank” szegényedést, degradálódását, végső esetben teljes megsemmisülést idézheti elő.

Egy ilyen ok lehet például az, hogy valamely „hasznos” vagy ritka faj védelmében az egész rendszert hajlamosak vagyunk megbolygatni, kiemelve belőle a védendő fajt, végül pedig megdöbbenne tapasztaljuk, hogy a védett fajt is tönkretettük.

Tehát ahhoz, hogy az általunk adaptált faj életképesen fennmaradjon, nemcsak a faj egyes populációját kell védenünk, hanem magát az egész ökoszisztémát, melyben az illető populáció létezik. Természetesen a kiválasztott populáción belül törekedhetünk egyedkiválasztásra nemesítési, gazdasági céljaink megvalósítása érdekében. Az így kiválasztott egyedeket törzsfaként kezelhetjük, utódjaikat, klónjaikat bevonhatjuk az erdészeti nemesítési munkába.

Hazánk ezüsthárs állományainak legnagyobb része a Zselicségben található, itt van az a géntartalék, mely a jövő ezüsthárs-gazdálkodás alapjául szolgálhat.

Az 1976-ban megkezdett ezüsthárs-nemesítési program során a Zselicségben 6 db erdőrésztlet lett kijelölve ezüsthárs génmegőrzés céljára, ebből négy a Zselici Tájvédelmi Körzet és egyben a Zselici Erdőszet területén helyezkedik el. A génrezervátum kijelölésénél alapvetően meghatározó tényezők voltak az alábbiak:

- az ezüsthárs saját áréáján belül legyen a kiválasztott populáció,
- saját, természetes ökoszisztémájában és lehetőleg termőhelyének optimumában legyen,
- a génrezervátum területe közel 100 ha, izoláló környezete néhány ezer ha legyen.

A kijelölt négy, szigorúan védett erdőrésztlet az alábbi:

Községáthár	tag, részl.	terület	kor	EH.elegy %
Bószénfa	11/D	24,2	111	25
Bószénfa	11/E	24,4	116	17
Bószénfa	12/D	23,4	120	16
Zselickislak	8/G	19,1	111	15
Összesen		91,1		

Erdőrésztelenként 80-100 db törzsfa került kijelölésre 1977-ben minden törzsfáról felvételi lap készült.

Az erdőrésztelenekben génrezervátumukra jelölésük óta 1979-ben volt NFGY, mely elsősorban a kiválasztott törzsfák érdekében történt, a jelölési és fakitermelési munkák felügyeletét az Erdészeti és Faipari Egyetem látta el. 1980-tól teljes termelési korlátozás van érvényben a génrezervátum egész területén.

A bemutatásra kerülő erdőréz néhány jellemző adata az alábbi:

Bőszénfa 11/E (EH génrezervátum)

Területe:	24,4 ha
Klíma:	B
Fatermő kép.:	10 m ³ /ha/év
Hidrologia:	VFLEN
Gen talajtip.	ABE
Termőréteg:	IM
TSz. feletti mag.:	200 m
Fafaj elegyarány %?	B 63, EH 17, CS 13, KTT 7
Kor:	116 év
Átlag magasság:	33 m
Átlag átmérő:	50 cm
Átl. törzs darabszám:	180 db/ha
Fakészlet:	575 m ³ /ha
Folyó növedék:	7,2 m ³ /ha/év
EH. törzsfa az erdőrézletben:	81 db

1977.	1993.	növekedés
-------	-------	-----------

Törzsfák

- átl. magassága	27 m	28 m	+ 1 m
- átl. mellmag. átmérő	42 cm	47 cm	+ 5 cm
- átl. törzsfa fatérf.	2,17m ³	2,86m ³	+ 0,69m ³
- összes fatérfogat	175,77m ³	231,66m ³	+55,89m ³

Ebéd után Lábodon folytatódott a terepi bemutató.

A szakmai tanulmányúttal második állomásaként a Lábodi Erdőszet Keresztúti kerületében szeretnénk bemutatni, három kiválasztott erdőrézletet alapján a Somogyi homokvidék legfontosabb erdőművelési gondjait, és ezek megoldásában végrehajtott tevékenységünket.

A keresztúti kerület, hagyományos erdőszekerület, két különálló, de egymáshoz közeli tömbből áll, területe 820 ha.

A végzendő munkák szervezése, az erdők őrzése szempontjából rendkívül kedvezőnek mondható, hogy a kerületvezető erdőszet - Szép Csaba erdőszettechnikus - a két tömbből kivezető közös közút végén, a kerületben lakik.

A kerület az erdőtenyészet szempontjából a Somogyi-homokvidék kedvezőbb fekvésű részén található, főleg rozsdabarna és réti erdőtalajokon, mely és igen mély termőréteggel. A 40 évi átlagszapedék 720 mm/év.

A kerület legjellemzőbb állományalkotó faja a kocsányos tölgy, cser, gyertyán, erdei fenyő eleggyel, éber-köris foltokkal.

A kerület erdőállományában jelentős veszteséget okozott az 1991. július 26-án éjszaka végigsöpört vihar. Rövid 2 perc alatt 22 erdőrézletben 150 ha területen dön-

tott ki, tört ketté fákat, összesen 8600 m³ faanyagot kellett a vihar után feldolgozni.

Hét hektár nagyságú területen a vihar teljes pusztítást végzett.

A kerület 820 ha-os területéből 120 ha a folyamatos erdősisállomány (14,6%), 96 ha erdősisét védünk kerítéssel.

Az 1970-es évek előtt a szarvas nem volt jelentős a kerületben, főleg őz tartózkodott itt. (A hetvenes évek elején az akkori kerületvezető erdőszet egy átváltó szarvasrudli látván sietve bemotorozott az akkori erdőszet segesdi központjába a látványt bejelenteni.)

A gímszarvas ma már állandó a területen, és különösen kedvelt élőhelye, így a legnagyobb károsítás a többi kerülethez képest, itt nem télen, hanem tavasszal, május hónapban jelentkezik, a fiatalosok rágásával és törésével. A kerület folyamatos erdősisítéseiben 1992-ben szarvas 38 ha területen okozott minőségi kárt, ennek értéke csaknem 300 ezer Ft. Emellett az elmúlt évi aszály 1,8 ha területen 130 ezer Ft kárt okozott.

A kerületben 23 ha a hátrálékos erdősisítések nagysága, ahol a tarvágás utáni befejezést az előírt 10 éven belül nem sikerült végrehajtani.

A felújítási gondok csökkentése érdekében 1990-től kezdtük el az erdősisítések bekerítését. A főbb kerítés típusaink a cseh-hálós, a Dunajvárosi panelos kerítés, illetve az elektromos kerítés.

A területek bekerítése után az erdősisítések eredményességének javítására utaló törekvéseinket az első helyszínen szeretnénk bemutatni.

Beleg 4/B

Az előző állomány véghasználatát után 1983-ban történt az első kivétel 2,40x0,6-os hálózatban. A kedvező megereedés után az elmúlt 10 évben pótlásra nem volt szükség, az erdőrézletben található erdeifenyő természetesen újulatból származik.

Vadkár 1984-ben jelentkezett először, és folytatódott egyre növekvő mértékben, annak ellenére, hogy a kritikus időszakban őrzéssel védjük az erdősisítést, illetve vadriasztószerez felkenés is történt.

Az elektromos vadkerítés 1992-ben épült. A rendszer főbb részei: a napelem, melyben az energiát egy akkumulátor gyűjti össze, a feszültség egy átalakítón kerül a kerítésbe. A feszültség 5-6000 Volt, és minimális áramerősséggel. Az áram 2 másodperces periódussal kerül a vezetékekbe.

A vadkárosított erdőrézletek bekerítése után azonnal eredményesség még nem várható. Tapasztalataink szerint 3-4 év is szükséges ahhoz, hogy a csonkra rágott csemetek megerősödése és magassági növekedése meginduljon. Az évek hosszú során ugyanis a csemetek egészségi állapota legyengül, különböző károsítók jelennek meg rajtuk, ami itt is megfigyelhető: a gubacs képződés, pajzstetű stb. A károsítások következtében az aszály hatása is fokozódik.

Az erdőrézletben a tél végén minden második sort tőre vágtuk. Kihaszántuk a tölgyek azon tulajdonságát, hogy nagyon jó sarjadzóképeségűek, a gyökfőben sok alvórügy található. Bár a szakirodalom a ceruzavastagságú egyedekre ajánlja a törvágást, a helyszínen 11 éves csemetékét vág-

tunk vissza, annak reményében, hogy a vezérhajtásképződést gyorsítani tudjuk. Döntésünkben segített az is, hogy 1992-ben már hasonlóan erős vadkárosított területen 4 éves tölgyerdősítést törce vágunk, ahol az eredmények kedvezőek voltak.

Érdekességképp megemlítjük, hogy kocsányos tölgy esetében 14 éves egyedek visszavágása után az átlagos magassági növekedés 70 cm volt az első év végén, és elfordult 168 cm-es hajtás is.

Ahhoz, hogy a jövőben hasonló helyzetbe ne kerüljünk két utat lehet választani. Az első: az erdősítés megkezdése előtt a kerítést kell megépíteni, a második: a vadlétszámot az erdő teherbíróképességének megfelelően kell fenntartani.

1993. június elején az első bemutatóhely erdősítése vegyszeres sorcsik kezelést kapott. Nabu S 5,0 l/ha vegyszerrel az egyszikű gyomok ellen, és Lontrol 0,4 l/ha dózissal a kétszikű gyomok ellen.

A második helyszínen kívánjuk bemutatni azt, hogy a vadállomány kizárásával milyen eredmény érhető el ugyanazon természeti adottságok mellett.

Beleg 1/F

Az előző állomány 1989-ben került véghaszánlatra 13,7 ha-on. Az 1989 évi makktermés alapján jutotunk arra a döntésre, hogy a teljes területet makketéssel újítjuk fel.

A makketés 1990 tavaszán történt 2,4 m-es sortávolsággal 400 kg/ha tölgy makkal. A vetést 40 fő végezte altalajlazítóval kijelölt sorokba. Érdekességképp megemlítjük, hogy a vetést azok a vállalkozók végezték, akik korábban a vágástakarítás során ágfagyújtásra lehetőséget kaptak. A makketés után közvetlen aktikon + Dual vegyszerekkel történt kezelés, majd 1991-ben egyszikű gyomok ellen Nabu S-sel 5 l/ha dózissal történt védekezés. A sorközök ápolása RZ-1,5-ös szárúzóval történt.

Pótlásra nem volt szükség, vörösfenyő elegyítés 1991-ben történt. Vöröstölgy természetes úton került be a területre.

Az erdősítés kedvező fejlődésű, a befejezés belátható időn belül megtörténhet.

A területen július 12-én sávokban száradást figyeltünk meg. A csemetékét kihúzva tapasztaltuk, hogy rágcsálók a főgyökereket elrágták. Az erős szárazság miatt az ép oldalgyökerek már nem biztosítottak a csemeték számára elég nedvességet. Július hónapban két ízben kiadós csapadékot kapott a terület, így további pusztulást már nem tapasztaltunk.

A rágcsálók elszaporodását a száraz időjárás valószínűleg elősegítette, a mezei pocok elszaporodásához a környező parlagterületek is hozzájárulhattak. Biológiai védekezés-ként a ragadozómadarak számára ülfőfákat helyeztünk ki, de a rókák is gyakran megfigyelhetők a területen. Jelenleg egyéb védekezést nem látunk szükségesnek.

Az erdőben keletkező károk láncolatát a harmadik bemutatóhelyen kívánjuk tovább részletezni.

Beleg 1/G

A most 37 éves 2,3 ha területű fenyvesben 1991-ben normál törzskiválasztó gyérítést végeztünk. A gyérítés idején

érkezett a júliusi vihar, melynek következményeit még 91 nyarán felszámoltuk. A viharok eredményeként jöttek létre a területen lévő kisebb üres foltok.

A szarvas által okozott köreghárosítás az évek során folyamatosan történt, ellene – a lehetőségeink szerint – Schälstop hántásvédő szerrel védekeztünk 1993 januárjában kísérleti jelleggel.

Az állomány foltos pusztulására 1993 elején figyeltünk fel, a környező lucosokban hasonló jelenséget tapasztaltunk. Azokban már az elmúlt hónapokban az egészségtügyi termelést elvégeztük. A Beleg 1/G erdőrésztlet termelése a bemutatott időpontra után fog folytatódni.

Az erdőrésztletben egy kórláncolat figyelhető meg. A vihar következtében fellépett egy mechanikai károsítás a törzsben és a gyökérrendszeren is. A kérget a szarvas károsította, majd az évek óta tartó aszály a további gyengüléshez vezetett.

Ez évben már megfigyelhető volt a szű tömeges megjelenése is. Kérésünkre, a beküldött minták alapján dr. Varga Ferenc tanszékvezető egyetemi docens úr határozta meg a károsító szűt, amely a rézmetszőszű, *Pityogenes chalcographus*. A fák kérge a röpnyílások könnyen megfigyelhetőek.

Fomes annosus gomba termőtestet a területen nem találtunk.

Tapasztalatunk szerint a lucfenyőtűk folyamatosan hullanak a fákról, az állomány további sorsa csak a fafajcsere lehet, melyet rövid időn belül el kell végezni.

Az erdőrésztlet sarkán ázott talajgödörből a zalaegerszegi Erdőtervezési Iroda végzett laboratóriumi vizsgálatot.

A vizsgálati eredményből az erősen savanyú pH-t emeljük ki, mely 3,7–5,2 értéket képvisel az A szintől felfelé.

Bemutatónk során az erdősítések legjellemzőbb károkozóit emeltük ki.

A környezeti adottságok közül az ember nagyon sok tényezőre nem lehet hatással.

Az élettelen környezeti, a szárazság, vihar, erős fagy stb. az erdő számára adott. Az erdőket erősen károsító savas eső, ipari szennyezés sem mindig ott károsít, ahol keletkezik.

Az élő környezetre már erősebben hathat az ember és tudatosan azt jobbitani is tudja.

A bemutatott területen, de a környező erdőrésztletekben is látható vadkár, mérséklése a leg sürgetőbb olyan teendő, amit az erdőnek megfelelő állományszabályozással a leghamarabb végre kellene hajtani.

Mivel a vadászati jogot külön szervezet gyakorolja, az itt dolgozó erdőszembereknek a vadállomány által okozott kár csökkentésére kevés a ráhatásuk.

A kerítések építése, a különböző vegyszerek felkenése jelenthet némi védelmet az erdősítésekben, az idősebb állományok azonban védelem nélkül ugyanúgy (hántás kár) károsodnak, aminek hatását majd az utókor fogja szenvedni.

Nem vad nélküli erdőt szeretnénk látni, hanem az erdő számára elviselhető vadállományt. Ne felejtjük el azonban azt sem, hogy jó minőségű erdő nélkül nem lehet jó minőségű vadállomány sem.

Reméljük, hogy térségünkben ez a tudatos emberi beavatkozás nem fog sokáig késmi.

Horváth József,
a lábodi erdőtervezet igazgatója

Közyűlés

A Himnusz elhangzása után Schmotzer András elnök köszöntötte a résztvevőket:

Tisztelt Közyűlés, Hölgyeim és Uraim!

A nagy elődök előtti főhajtás és a mindannyiunk számára tanulságos szakmai nap után megkezdjük munkánkat az Országos Erdészeti Egyesület 1993. évi közgyűlésén.

Baráti szeretettel köszöntöm tagságunk minden képviselőjét, a küldötteket és elnökök tagokat, valamint egyesületünk tiszteletbeli tagjait: *Joachim Buff*, *Friedrich Prandl* és *dr. Madas András* urakat.

Különös tisztelettel köszöntöm a miniszterelnök úr helynökeként megjelent *dr. Várhelyi Andrást*, a Miniszterelnöki Hivatal sajtófőnökét, *dr. Szabó János* földművelésügyi minisztert, *dr. Tarján László*nét, a KTM államtitkárát és *Danuser Márton*o, az Erdészeti Hivatal elnökét, akik előadásai-
kal is megistiztik rendezvényünket.

Örömmel üdvözlöm körünkben *Szabados János*t, az ÁV Rt. portfolió menedzserét.

Meleg barátsággal köszöntöm a közgyűlésünket jelenlétükkel megistizelő *dr. Wolfgang Deriz* elnököt (Német Szöv. Erdészeti Egyesület), *Walter Hartmann* elnököt (Bajor Erdészeti Egyesület), *Josef Czernin-Kinsky* elnököt (Felső-Ausztriai Egyesület), *Manfred Zielke* képviselőt (Hannoveri Mezőgazdasági Kamara), *Frantz Ratz* képviselőt (Burgenthal Erdészeti Egyesület), *Dimúrios Kanellopoulos* elnököt (Görög Erdészeti Egyesület), *Stefanos Voyages* képviselőt (Görög Erdészeti Egyesület), *Prof. Martin Bol* képviselőt (Holland Erdészeti Egyesület) és valamennyi kedves külföldi vendégünket.

Örömmel köszöntöm a társesületek, különböző politikai pártok, a sajtó és a rádió tisztelt képviselőit, mindazon szervezetek és szövetségek tagjait, akik megistiztek bennünket érdeklődésükkel és jelenlétükkel.

És végül szeretném köszönetemet kifejezni a rendezvényünket befogadó megye és város vezetőinek – név szerint *Dr. Gyenesi István*nak, a Megyei Önkormányzat elnökének, *Szabados Péter*nek, Kaposvár polgármesterének, valamint *Bóna József*nek, a Somogyi EFAG igazgatójának és minden kedves kollégájának, hogy teret adott és megszervezte ezévi vándorgyűlésünket.

Felkérem *Barátossy Gábor*t, egyesületünk főtitkárát, hogy a napirendünknek megfelelően főtitkári jelentését adja elő.

Főtitkári beszámoló

Tisztelt Közyűlés! Kedves Kollégák!

Éppen egy éve tartottuk Sárospatakon egyesületünk szokásos éves vándorgyűlését. Az egyesület 127 éves történetének mai, 62. vándorgyűlésén most itt Kaposváron már másodsor gyűltünk össze. Mi is történt az elmúlt egy évben? Erről szeretnék beszámolni, röviden összefoglalva egyesületi életünk és ezen keresztül a szakma legfontosabb történéseit, eseményeit.

Az elmúlt évben, az azt megelőző két évhez hasonlóan a szakmai és egyesületi élet fő kérdése az erdészeti ágazat gazdasági, szerkezeti átalakulása volt. Ebben az átalakulás-

ban próbálta munkálkodásával az egyesület – alapszabályi célkitűzésének megfelelően – a magyar erdőgazdálkodás hosszú távú közérdeket szolgáló szakmai érdekképviseletét biztosítani, hazánk erdincek, természeti értékeink megóvását, fejlesztését elősegíteni.

Az ágazati átalakulás helyzetét az elmúlt időszakban sajnos minden erőfeszítésünk ellenére továbbra is a nagyfokú bizonytalanság jellemezte. Az erdészeti szakterület sem tudta kivonni magát az egyéb területeken lezajló általános jelenségek alól annak ellenére, hogy a főbb szakmai alapelvek és elképzelések gyakorlatilag tisztázottak. Állásfoglalásai-
ban az egyesület és a szakterület ezeket már többször kinyilvánította. A szakmai döntések végrehajtásához szükséges végleges politikai döntések azonban ezideig sajnos nem születtek meg. Nem került a törvényhozás elé az erdőtörvény, a vadászati törvény, nem született meg a végleges döntés az államerdészet vonatkozásában, nem történt meg a magánerdőgazdálkodás törvényi szabályozása (erdőbirtokossági törvény) stb., hogy csak a főbb sarokpontokat említsem. Közben zajlanak az átalakulási folyamatok jogszabályi hézagok között, sokszor félf, hogy jövőtétetlen károkat okozva, értékeket semmisítve meg. Nem szabad visszariadni attól, hogy kimondjuk, a fentiek elmaradása miatt sok hektár magyar erdő és ezzel együtt sok szakmáját szerető erdész szenved meg a gazdasági, társadalmi átalakulás vajdási folyamatát.

Azonban, ha őszintén és tárgyilagosan szembenézünk magunkkal, meg kell állapítanunk, hogy ebben a kialakult, három éve húzódo nehéz helyzetben mi is hibásak vagyunk. Annak ellenére, hogy az Országos Erdészeti Egyesület már 1990. júniusában elkészítette, a kibővített Országos Választmányi Ülés elfogadta az átalakulással kapcsolatos máig is helytálló, első állásfoglalást, a szakmai széthúzás, az egyéni és csoportérdekek soksori fellétkeredése a közösségi és szakmai szempontokon, gyakran akadályozta az abban foglaltak megvalósítását. Úgy érzem, hogy az elmúlt hónapokban éppen ezen a területen, a szakmai egységbe tömörülés területén történt jelentős előrelépés. Nézzük végig az elmúlt év eseményeit és vegyük számba, hogy mi is történt.

Rögtön a sárospataki vándorgyűlés után, augusztus végén a 126/1993. sz. kormányrendelet az állami erdőgazdaságokat ideiglenesen, a kincstári törvény megjelenéséig az Állami Vagyonkezelő Rt. felügyelete alá helyezte. Megkezdődött az átalakulási folyamat. A részvénytársaság alakuló vállalatokkal szemben a tulajdonost képviseli az ÁV Rt. Nyitott maradt a kérdés – mivel az ÁV Rt.-ben az erdővagyong csak ideiglenesen van, az elidegenítés felett nem rendelkezik – ki gyakorolja a valódi tulajdonosi funkciót? Az átmeneti, ideiglenes helyzetben a kincstári vagyonról szóló törvény megjelenése jelentené a végleges megoldást. Azonban értesüléseink szerint a közeljövőben ezt sajnos nem fogja tárgyalni a törvényhozás.

Jól tudjuk, hogy a részvénytársasági formát nem az erdőgazdaságokra találták ki.

Így csak remélhetjük, hogy az ebből adódó ellentmondások feloldására az ágazatért felelős Földművelésügyi Minisztérium a privatizáció irányítóival, illetve az ÁV Rt.-vel közösen olyan megoldást talál az állami erdők kezelésére, amely megegyezik majd a szakma ezzel kapcsolatos állásfoglalásával.

Az egyesület szakmai véleményező szerepkörében az elmúlt év során folyamatosan véleményezte a szakterületet érintő valamennyi jogszabály-tervezetet. Így például az FM

alapokról szóló törvénytervezetét is, melynek ismert nagyjelentőségű – december 31-i – parlamenti vitájáról az Erdészeti Lapok februári száma tájkoztatta az egyesületi tagságot. Külön meg kell említeni az MTA Erdészeti Bizottságának decemberi üléséről, ahol döntés született arról, hogy a bizottság a magyar erdők sorsa iránt érzett aggodalomból és felelősségudatból adódóan a Miniszterelnöki Hivatalhoz fordult a magyar erdők ügyében. Ezzel szinte egyidőben, még december végén a szakma végre talán soha nem látott egységbe tömörült. Nyolc meghatározó szakmai szervezet (az OEE, a FAGOSZ, a Mezőgazdasági Szövetkezők Országos Szövetsége, az Erdészeti és Faipari Egyetem, az ERTI, az MTA Erdészeti Bizottsága, az Erdészeti Dolgozók Szakszervezete és az MDF Erdő- és Vadgazdálkodási Kollégiuma) a teljes szakterületet felölelve közös állásfoglalást adott ki az erdőgazdálkodás helyzetével, gondoljaival kapcsolatban.

Mindezek eredményeképpen jött létre 1993. február 24-én az I. Országos Erdész Gyűlés. Az ott kialakított és elfogadott állásfoglalás, annak folyamatos megvalósítása fordulópontot jelentett a szakma elmúlt hároméves történetében. Mire alapozom ezt a kijelentést? Arra, hogy a korábbi, állandóan védekező szakterületi elképzelésekben, ha nem is ugrásszerűen, de előrelépés történt. Hároméves következetes harc után, melynek zászlóvivője volt az OEE, megalakult az FM Erdészeti Hivatala, ha nem is teljesen úgy, ahogy elképzeltük (önálló költségvetés, nagyobb ágazati autonómia stb.), de a korábbi állapothoz képest mégis csak határozott előrelépéssel, létszámban bővülve, közvetlenül a miniszter irányítása alá tartozva. Úgy néz ki, hogy az állásfoglalásnak megfelelően az állami erdők egységét többé-kevésbé sikerül megőrizni (egyelőre azt sikerült elérni, hogy csak a 60 ha alatti erdőterületek, összesen mintegy 50 ezer ha kerüljön kárpótlási pótkijelölésre).

Fzzel ezeitig nagyjából megakadályoztuk az állami erdők szakmai szempontból nem kívánatos felaprózódását.

Itt említeném meg azt a napokban hallott életretentő példát, mely az Őrségben, Kercaszomoron történt, hogy a kárpótlási liciten 9 ha erdő tulajdonát 30-an szereztek meg. Biztos, hogy ilyen és hasonló, súlyos helyi problémák sok helyen akadnak, de az állami erdők túlnyomó részét talán már nem fenyegeti hasonló veszély.

Időközben más szakmai kérdésekben is tettünk említésre méltó lépéseket. Az elnökség tárgyalta az FM Vadászati és Halászati Önálló Osztályával is. Talán sikerült a vitás kérdésekben az eltérő álláspontokat közelíteni egymáshoz. Szoros volt az elmúlt időszakban az OEE kapcsolata a természetvédelemmel és az úgynevezett „zöld” szervezetekkel is, ennek eredménye volt januárban a WWF-el és a MME-vel közösen tartott igen nagy érdeklődéssel fogadott „Erdőgazdálkodás és Természetvédelem” című konferencia, melynek közös állásfoglalása iránymutató a jövőre nézve.

Áprilisban tartottuk Kaszópusztán a szokásos évi titkári értekezletet, melyen felmerült az alapszabály módosítás szükségessége. Ebből kiindulva az elnökség *Kertész József* alelnök vezetésével egy alapszabályi módosító, előkészítő bizottságot hozott létre. A júniusi választmányi ülés pedig egyhangúlag úgy határozott, hogy 1994. évben, tavasszal a szokásos éves közgyűlésen kívül (amely egyben tisztújító közgyűlés is lesz), egy alapszabályi módosító közgyűlést kell tartanunk.

A rendelkezésemre álló idő rövidsége miatt a teljesség igénye nélkül csak a legfontosabb eseményeket ismertettem.

Ezek után, ha szűkszavúan is, néhány általános kérdésről is kell szólnom.

1. Az egyesületi szervezet és taglétszám alakulása

Az elmúlt év során az egyesület változatlanul 35 helyi csoportban működött. A szakosztályok száma 15-ről ismét 16-ra nőtt. Ugyanis az elmúlt évben, november 17-én szakosztályi jogállással megalakult az Erdészeti Szaporítóanyag-termelők Társasága. A korábbi taglétszám-csökkenés sajnos még mindig nem állt meg és az elmúlt évi 4585 fő 68 fővel 4517 főre csökkent.

2. A helyi csoportok és szakosztályok életéről folyamatosan tájékoztatást nyújtunk szaklapunkban. Az egyesület elnöksége egyébként is igyekszik szorosabbá tenni kapcsolatát a helyi csoportokkal azzal, hogy az elnökségi ülésekre rendszeresen meghívunk helyi csoporttitkárokat a kölcsönös szóbeli tájékoztatás érdekében. Az egyesületi élet motorjai és szürke eminenciái változatlanul a helyi csoporttitkárok. Önzelen munkájukat ezúton is köszönöm.

3. Néhány szó egyesületünk külkapcsolatairól

Az OEE korábban is hagyományosan jó külkapcsolatait czévben is tovább javultak. A cél az egyesületi tagság mind szélesebb rétegeinek lehetővé tenni a külföldi tanulmányutakon való részvételt, szakmai továbbképzést. Ezzel egyidejűleg külföldi csoportok fogadásával, szakmai tanulmányutak szervezésével segítjük elő kapcsolataink bővítését. Ennek érdekében angol, francia, német nyelven 700 példányban ismertető programot, propaganda anyagot küldtünk szét európai társégszerveletekhez. Az eredmény: 95 fő Thüringiából, Hannoverből 53 fő jött Magyarországra OEE által szervezett szakmai tanulmányútra. Jövőre is már több jelentkező van. A viszontmeghívások is szaporodnak. Részünkről 20 fő vett részt mjusban Bajorországban, egyhetes továbbképzésen, Norvégiába 1 fő egyetemi hallgató kapott ösztöndíjat, Németországban 5 fő szakközépiskolás vett részt kéthetes úton. Júniusban a „PRO SILVA” Kongresszuson Franciaországban 27 magyar erdész vett részt. Sok mindentől nem beszéltem, így a Mátrában rendezett nagysikerű 25. Európai Északi Síversenyről, melyen többszáz külföldi erdész vett részt, vagy a soproni WOOD TECH nagyrendezvényről, a kapolcsi fafaragó táborról stb., de ezekről szaksajtónk azt hiszem elég részletesen tájékoztatta a tagságot.

Kedves kollégák!

Úgy érzem, hogy itt és most, főtitkári kötelességem felhívni a figyelmet az elért eredmények mellett arra a sajnálatos jelenségre, ami az utóbbi időben egyre gyakrabban előfordul. Nevezetesen arra, hogy **egyes kollégák névtelenül, vagy névelve ellátva, leveleket írogatnak minisztériumi vezetőknél, vagy politikusokhoz, országyűlési képviselőkhez** fordulnak elsősorban személyi kinevezési ügyekben. Sokszor tisztességtelen rágalmatok szórva saját kollégáikra, ezzel az egész szakterületet, a magyar erdészetet járják le. Mondanom se kell, hogy eredményt nemigen érnek el, csak kárt okoznak a szakmának.

Minden ilyen levél mögött indító okként megtalálható az egyéni sértettség, vagy az anyagi haszonérdekltség ténye. Mindezt gyakran politikai mezbe burkolják, hogy hitelesebbnek lássék. Nyíltan és keményen ki kell mondani, hogy az anyagi és politikai haszonszerzés lelkületében ronthatja meg a szakmát. Tessék végre tudomásul venni, hogy a magyar erdők nem azért vannak, hogy abból esetleg, annak kárára is, egyes gatlástalan erdészek jól éljenek, hanem

azért, hogy a tíz millió magyar honpolgár közkinccse legyen. Erdünk emberi környezetünknek szerves részét alkotják, helyes szakmai kezelésükkel felelősséggel tartozunk honfitársainknak. Ennek a felelősségteljes erdész hivatástudatnak kell áthatnia mindannyiunk mindennapi munkálkodását. Mindennek a megvalósításában az OEE-nek kell vezérszerpepet vinnie.

Végül is, mi az amit tanulságul az elmúlt év történéseiből le lehet vonni? Elsősorban azt, hogy eredményt elérni csak közös, úgynevezett „csapatmunkával” lehet. Erre kell törekedni a jövőben is. Igen fontosnak tartom – és ezt már többször is elmondtam, de azt hiszem nem lehet elégszer elmondani –, hogy *csak önzetlen, etikus szakmai munkával lehet igazi eredményt elérni!* Mit értek ezen? Azt, hogy a régi rendszer és a megszokások által reánk kényszerített magatartásformánkon kell változtatni elsősorban. Háttérbe kell szorítani az ügyeskedést, az egyéni és csoportérdekeket szolgáló anyagi haszonszerzést. Vissza kell szorítani a sok helyen elszaporodott korrupciós folyamatokat, ugyanakkor helyre kell állítani a szakmai értelmiség erkölcsi és anyagi megbecsülését. Tudom, hogy mindez sokszor nagy lelkiértő kíván mindenkitől, de meggyőződésem, hogy csak ilyen módon juthatunk előre. Mindehhez alapos szaktudásra, széles látókörre, erkölcsi érzékkel párosult felelőség- és hivatástudatra van szükség.

Ezeknek a gondolatoknak a jegyében kérem a beszámoló jelentés elfogadását.

Elnök:

Megköszönöm főtitkárnak beszámolóját és felkérem dr. Anda Istvánt, az OEE Ellenőrző Bizottságának elnökét jelentése megtételére.

Tisztelt Közgyűlés, kedves Tagtársak!

Az Ellenőrző Bizottság az alapszabályban előírtak szerint végzte munkáját az elmúlt évben.

Vizsgáltuk a gazdálkodás szabályszerűségét, a határozatok rögzítését és betartását.

Megállapítottuk, hogy az egyesület munkájának adminisztratív rendje javult, a testületi határozatok rögzítésre és általános végrehajtásra kerülnek. Egyedül az új erdőtulajdonosokkal való kapcsolatfelvétel az a fontos terület, ahol a határozat végrehajtása elmaradt.

A tagnyilvántartások lassan rendeződnek, jelentős előrelépés történt e téren.

A gazdálkodás bizonylatolása szabályszerű. 1992-ben maga a gazdálkodás is megnyugtató. Az erről készült számszaki összeállítást az Erdészeti Lapokban részletesen látni fogják. Itt csak annyit, hogy 1992-ben 2800 eFt adózott eredmény képződött, amelynek fő forrása a tanulmányutak szervezésének tiszta bevétele. Az egyéni és jogi tagdíjakból befolyt bevételek nem fedezték az Erdészeti Lapok kiadását sem.

1993-ban várhatóan 2000 eFt körüli veszteség képződik, mert tanulmányutakból jóval kisebb tiszta bevételre lehet számítani és az Erdészeti Lapok kiadási költségeinek egy része 1992-ről 1993-ra húzódik át. E veszteség nem rendíti meg az egyesület anyagi helyzetét, miután az elmúlt években jelentős tartalék felhalmozására volt lehetőség. Amennyiben azonban az 1993-as tendencia 1994-ben is folytatódik, az egyensúlytalanság megváltoztatására döntéseket kell hozni.

	Bevétel terv	1992 tény	1993 terv
Egyéni tagdíj	2000	20432	2100
Jogi tagdíj	1500	1537	3000
Tanulmányutak tiszta bevétele	2291	5958	2660
Kamatbevételek	1500	2261	1500
Egyéb	-	*1197	*200
Összesen	7291	12996	9460
	Kiadások	1992	1993
	terv	tény	terv
Bér + járulék	1549	1843	1826
MTE SZ szolgáltatás + tagdíj	1250	1252	1475
Belföldi kiküldetés	234	131	431
Külföldi kiküldetés	200	233	250
Erdészeti Lapok	-4627	3975	**5248
Egyebek	1366	2130	***1767
Értéksökkenés	-	300	-
Adók	-	283	453
Adózott eredmény	-1935	2849	-2000

* Külföldi és belföldi támogatások, deviza eladás, könyv eladás, vendégszoba értékesítés bevétele.

** 1992-ről bizonyos költségek áthúzódtak 1993-ra.

*** Támogatások, tiszteletdíjak, nemzetközi tagdíjak és valamennyi egyéb költség.

Az egyesület munkájára is jellemző az, ami mai teljes átalakuló világunkra.

Sokan, sokfélét akarunk. Jó szándékkal, egyéni érdekektől természetesen nem teljesen függetlenül.

Az erdőgazdálkodás alapvető kérdéseire még nem születtek meg a végleges válaszok. Sok az elvi bizonytalanság, hát még a gyakorlati.

Új gondolkodásra kell áttérni, a változó körülmények között kell új utakat keresni. Nem csoda, ha sokunkban nagy a türelmetlenség, gyakori az egymásnak feszülés.

Órizzuk meg mégis egymás tiszteletét, tegyük lehetővé a különböző vélemények megjelenését, legyünk nyitottak és türelmesek, ezzel szolgáljuk eredményesen a magyar erdőök és erdészek ügyét.

Elnök:

Megköszönöm dr. Anda Istvánnak, az Ellenőrző Bizottság elnökének jelentését.

Bejelentem, hogy küldöttközgyűlésünk határozatképes.

Kérem a tisztelt közgyűlést, értsen egyet a beszámoló jelentésekkel és fogadja el a főtitkári, illetve az Ellenőrző Bizottság elnökének jelentését.

Tisztelettel megkérdem, van-e kérdés, vagy hozzáfűzni való a két jelentéshez? Ha nincs, akkor felteszem a kérdést, elfogadja-e a tisztelt Küldöttközgyűlés a főtitkári és az ellenőrző bizottsági jelentést. Kérem, egyetértésüket a sárga küldöttigazolvány feltartásával szíveskedjenek jelezni.

Határozatilag kimondom, hogy a küldöttközgyűlés a főtitkári és az ellenőrző bizottsági jelentést egyhangúlag elfogadta. (Természetesen külön szavazás történt.)

Emlékérmek átadása

Elnök:

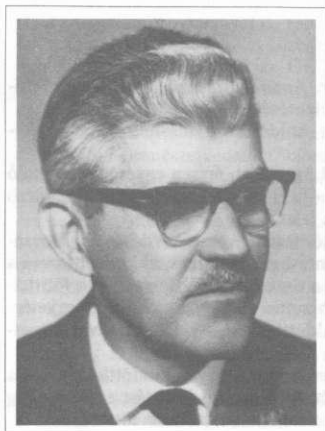
Tisztelt Küldöttközgyűlés! Évenkénti találkozásunk mindenkor legmagasabb pillanatai, amikor kollégáink, barátaink kimagasló emberi és szakmai teljesítményének elismeréseként átadhatjuk a **BEDŐ ALBERT** és a **KAÁN KÁROLY** emlékérmeket.

Felkérem *dr. Bondor Antalt*, a Díjbizottság elnökét, ismertesse az OEE választmányának 1993. évi kiténtekre vonatkozó határozatát.

Tisztelt Közgyűlés! Az Országos Erdészeti Egyesület Választmánya az egyesületben hosszú időn át végzett önzetlen és kiemelkedő munkájáért, valamint az ágazat fejlesztésében elért kimagasló szakmai teljesítményéért 1993-ban

BEDŐ ALBERT-emlékéremmel tünteti ki

DR. KOLLWENTZ ÖDÖN (1912) erdőmérnököt, nyugalmazott erdőművelési osztályvezetőt. A mecseki erdők felújítását és nevelését működése idején számottevően fejlesztette. Különösen sokat tett az elegyes lombdők természetes felújításáért.

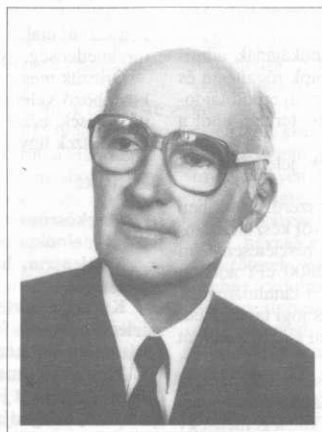

A magyar középfokú erdészeti szakoktatás megalapozása és továbbfejlesztése részben az ő nevéhez fűződik.

Nyugdíjasként hosszú időn át dolgozott az Erdészeti Tudományos Intézetben. Gyakorlati és tudományos tapasztalatait rendszeresen publikálta. Jelentős eredményeket mutatott fel az erdőművelés, a fatermésztan és a jóléti erdőgazdálkodás terén. Itt szerzett kandidátusi fokozatot.

Az Erdészettörténeti Szakosztály alapító, jelenleg is egyik legaktívabb tagja. Figyelemreméltóak a történeti múlt feltárásában elért eredményei.

SZÁNTÓ GÁBOR (1933) erdőmérnököt, igazgatót. Erdőgazdasági gyakorlat után 1968 óta a Kaposvári Erdőfelügyelőség igazgatója. A tartamos erdőgazdálkodás hatékony elősegítője, a természetvédelmi, település-építési, közjóléti feladatok kiemelkedő képviselője; aktív egyesület tag; egyesületi, szakmai, társadalmi rendezvények kiváló szervezője.

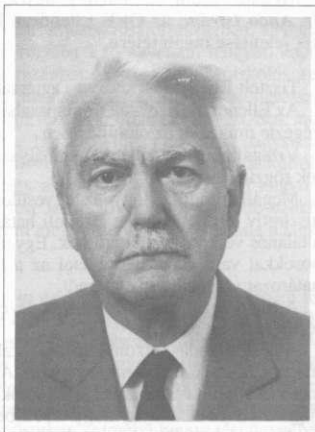

Fogékony az új feladatok végrehajtására, az átalakulás megkönnyítésére. Közreműködik ágazatirányítási, jogszabály előkészítési munkákban; szé-

les körű szakmai, társadalmi kapcsolatokot épített ki. Az erdész szakma elkötelezettje, kiválóan képzett, széles látókörű szakember.

SZILÁGYI JÓZSEF (1924) erdőmérnököt, nyugalmazott műszaki fejlesztési osztályvezetőt. 1948-ban lépett be az OEE tagjai közé. 1955. évi megalakulása óta tagja az Erdőfeltárási Szakosztálynak, ahol évtizedeken keresztül aktív szakmai és társadalmi tevékenységet fejtett ki.

A szakosztályi üléseken gyakorlati javaslatokat tett az erdőfeltárási időszerről kérdéseinek megoldására, amelyeket nemcsak a somogyi erdőgazdaság, hanem a társ erdőgazdaságok is fel tudták használni. Lelkes szervezője volt a somogyi kihelyezett szakosztályi üléseknek.

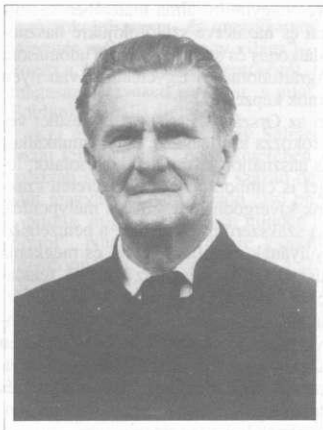

Az OEE kaposvári helyi csoportjának munkájában hasonló aktivitással folyamatosan részt vett.

Szakmai munkásságát 180 km hosszú burkolt úthálózat; a kőben szegény somogyi dombvidéken újszerű, gazdaságos talajstabilizációs eljárások bevezetése és elterjesztése; a korszerű faanyagmozgatási eljárások bevezetése fémjelzik.

KAÁN KÁROLY emlékéremmel tünteti ki

HIBBEY ALBERT (1917) erdőmérnököt, nyugalmazott főmérnököt. Mint az Országos Vízügyi Hivatal Erdészeti Szakágazatának vezetője, 20 éves vízügyi szolgálata során tevékenyen közreműködött 10 000 ha új erdő telepítésében, és 11 000 ha csatornamenti fásítás kivitelezésében.

Az „Erdők a közjóért” szakosztály alapító tagjaként tevékenyen részt vállalt különböző erdészeti szakmai bizottságok, különösen az erdészeti vízgazdálkodás munkájában. A fiatal erdészgenerációk nevelésének avatott képviselője.

VALENTIN KÁROLY (1946) erdőszéchnikust, erdészeti igazgatóhelyetteset. 1968-tól a Pest megyében lévő Hernád, Március 15. MgTsz-ben dolgozik különböző boszításokban.

Ezen időszak alatt mintegy 1600 ha új erdőt telepített, 456 ha erdőfelújítást végzett. Soproni egyetemünkkel együttműködve 1977-81 között szennyvíziszap elhelyezési kísérletet folytatott erdei fajokkal. Kísérlete sikeresnek bizonyult.

1970 óta az OEE tagja, 20 évig a Tsz csoport vezetőségi tagja, 1990-től a csoport tükára, az OEE Választmány tagja.

WÉBER JÓZSEF (1939) erdőszéchnikust, területvezető erdészt.

Erdészeti pályafutását a lipótfai erdőszéknél mint területvezető erdész kezdte 1958-ban. A zselici erdőkhöz való ragaszkodását bizonyítja, hogy a mai napig kitartott az első munkaadó erdőgazdaságánál. Eddigi erdési pályafutása alatt többféle beosztásban kiemelkedő szorgalommal, szakmaszeretettel, nagy hozzáértéssel mindig megállta helyét. Gyakorlati munkájával példamutató, szívesen vállalkozik a fiatal pályakezdekők betanítására. A zselici erdők érdekében végzett lelkiismeretes munkáját sok erdőrésztel szép faállománya, állományszerkezete bizonyítja.

Hozzászólások

KOLLWENTZ ÖDÖN

Engedjessék meg nekem, a vágásérettségi korhoz már közel álló erdésznek, hogy a kitüntetettek nevében köszönetünket fejezhessem ki.

Mi az erdészet szerény munkásai csak a szakmánk iránti kötelességünket teljesítettük, tapasztalatainkat, lettek legyen bár jók vagy rosszak, igyekeztünk azokat a szakmával megismertetni. Meggyőződésünk, hogy erdésznek lenni nem foglalkozás, hanem hivatás, hogy munkája a jövő nemzedék számára hoz létre értékes erdőket, még akkor is, ha ez számára bizonyos anyagi hátránnyal jár. Ma az erdészetet válságos idők élik át. Míg a harmadik köztársaság 1946-ban az erdészek régi álmát igyekezett megvalósítani az erdők állami tulajdonba vételével és színvonalas szakmai vezetéssel. Igaz, e folyamat az 1968-as új gazdasági mechanizmus bevezetésével az erdőkre káros irányba fordult, és ekkor kez-

dődött az erdészet szakmai agonizálása. Az erdőkből minél nagyobb nyereséget kiperéselni igyekvő szemlélet veszélyes az utókor számára is. Az állami erdők privatizálása, még ha részleges is – fájdalmasan érintik az erdészeket. De maga a módszer is elfogadhatatlan, mert nem veszi figyelembe a területen álló erdőállomány értékét. Ha késik az erdőtervény, és az erdőfelügyelet hatósági jogkörét nem erősíti meg a törvényhozás, tovább romlik a helyzet. A főhatóság-nak és az egyesületeknek e területen még hatalmas munkát kell végezni, ha kell, harccal megvívni, amihez kitartást és erőt, egészséget kívánok. Üdv az erdésznek!

HIBBEY ALBERT

(Időzavar következtében idejében el nem hangzott köszönet.) Mélyen tisztelt 1993. évi Országos Erdészeti Egyesületi Vándorgyűlés, tisztelt Elnökség!

Minden biztató szó, elismerés, kitüntetés örömet kelt, fokozott munkára ösztönöz és önvizsgálatra késztet. Beval-

lom, az én örömmel most nem felhőtlen. Meggyőződéses ugyanis, hogy szakmánkból a teljes szolgálati idejét üzem, tömelteti munkakörben letöltő erdész vagy mérnök teljesítmény alapján egyéni kitüntetést nyugodt lelkiismerettel nehezen fogadhat el.

A nyugdíjas korában kapott kitüntetés további keserűséget szül, mert az életből kifelé haladva nem tudom már az önvizsgálódás során megállapított vévedésem, mulasztásomat, a jól elvégzett munkát szakmánk és magam javára hasznosítani. Ezért az én örömmel teljessé csak akkor lehet, ha most itt az Önök színe előtt mindnyájuk füle hallatára minden volt munkatársamnak, a brustúrai, felsőszintevéri, tarackközi, dombói, bustyaházai, szilvásváradai, bányabükki erdőhivatalok, a bustyaházai erdőgazgatóság, a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Erdőgazdasági Egyesülés hat erdőgazdasága, a Pilisi Erdőgazdaság, a Vízügyi Szolgálat tizenkét igazgatósága kétézer erdei munkásainak, a felsorolt hivatalok kerületvezetőinek, az erdészeti vizsgát tett nyolcszáz gát- és csatornaőrnek, minden beosztott és irányítómérnök társamnak a háború alatt, majd az azt követő nehéz években erdeink és szakmánk érdekében kifejtett fáradtság, kitartó és szakszerű munkálkodásukat megköszönöm; a kiérdemelt kitüntetésüket én mint egy pályadíjnyertes közösség kijelölt tagja vehetem át, nevükben és a magam nevében megköszönhetem.

Szívem szerint legalább a különlegesen kimagasló teljesítményűeként név szerint is felsorolnám, de így is jóval meghaladnák az ezret. Szinte hallom a ki nem mondott véleményüket: no most jól elvetette a súlyt az öreg! Ha jól utána gondolok, még keveset is mondtam. A 15–20–40 ezer ha-os erdőhivatalokban 50–60–70 ezer m³ kitermelésén egyszerre 200–400 fatermelő keresztfűrész, a csemeterkekben, a telepítésben, ápolásban, tisztításban 600–800 leány, legény és asszony tevékenykedett egyidőben. A közelítés, fuvarozás, talpfaragás, kérgezés, vasúti felterhelés, utajozás munkájában foglalkoztak még ezen felül voltak. Úgy érzem, a kitüntetést lelkiismeretesen elosztottam.

Nem tehettem ezt ugyanígy a jutalommal. Ezért cnck a borítéknak a tartalmát – volt munkatársaim hallgatóságos beleegyezésével – saját, szerény hozzájárulásommal kiegészítve olyan alapítványba fizetném be, amely a Felvidékről, Kárpátaljáról, Erdélyből, Délvidékről, Órvidékről (helyetelül Burgenland) jelentkező magyar származású és értelmi erdész- és erdőmérnöki pályára jelentkező ifjakat segíti, hogy tanulmányaikat hazánkban végezhessék. Kötelességünk megteremteni a lehetőségét annak – ha egyelőre erősen korlátozott létszámban is –, hogy a kiválasztott ösztöndíjasok anyanyelvükön, a *Kiss Ferenc, dr. Róth Gyula* szellemében oktató erdészeti szakközépiskolákban és Selmec-Sopron közel 200 éves nagyműltű alma materében sajátíthassák el szakmájukat és hazatérve szülőföldjükre hasznosíthatják az erdőgazdálkodás és saját javukra. (Tudomásom szerint a Gödöllői Agrártudományi Egyetemnek van ilyen alapítványa agrármérnök képzésre).

Befejezésül kérem az Országos Erdészeti Egyesület vezetőségét, folytassa, fokozza szereteágát, nehéz munkálkodását, tartsa fel és használjon ki minden kapcsolatot, lehetőséget, az ördöggel is cimboráljon, hogy szeretett szakmánk és társadalomunk kivergődhessék eről a mélypontról és ismét elfoglalhassa szakszerű munkájának, a nemzetgazdaságban betöltött súlyának megillető helyet és megkapja ezért a kiérdemelt tiszteletet. Ez nem lesz könnyű, feladataink rendkívül nehezek. Meg kell előzünk és akadályozunk erdeink pusztítását, pusztulását. Ki kell harcolni fennmaradásuk és az egybetartás törvényes feltételét. Sürgősen fel kell mérni a mezőgazdasági művelésből kivonásra kerülő területeket, elkészíteni azok részletes fásítási tervét és felterjesztini az illetékeseknek. Ebben nem várhatunk senkitől segítségét. Magunknak kell megoldani.

Mindaz csak akkor valósulhat meg, ha egyesületünk vezetősege mögött egységes, tetterekész tagság áll.

Ehhez kívánok mindnyájuknak jó egészséget, hosszú életet, lankadatlan teniakarast. Szorgos tevékenységükhöz jó szerencsét, és ennek eredményeképpen jó erdőt!

Elnök:

Szeretném a nagynyilvánosság előtt elsőként elismerésemet és nagyrabecsülésemet kifejezni az elnökség és az egész erdész-társadalom nevében.

Példaként áll előttünk életútjuk. Mindannyiunk számára bizonyásgul, hogy bármilyen körülmények között lehet eredményesen alkotni – szorgalommal, hittel és tudással – legyen a cél műszaki alkotás, természet-óvás, erdő- vagy szakember nevelés.

Ezt követően hangzott el valamennyi külföldi delegáció köszöntése, melyben egyöntetűen a további szoros kapcsolatairól, a szakmai tapasztalatok cseréjére, és az emberiség jövőjét egyértelműen meghatározó erdővédelem fontosságára hívták fel a figyelmét.

Az 50 éves egyesületi tagságért díszoklevelet kaptak:

Bánó István
Hábel György
Dr. Madas László
Mayer György
Molnár István
Óri László
Dr. Szőnyi László
Zelnik István

Elnök:

Tisztelt Közgyűlés! Hölgyeim és Uraim!

A mai ünnepélyes napon további örömteli kötelességemnek tehetek eleget, amikor egy alkotó és sokszínű életút újabb nagyszerű eredményét jelenthetem be. Boldog, ám hosszadalmas vajadás után kiadásra került egy könyv, „Az erdő poézise”, mely remélem, sok erdőt és verset kedvelő ember kezébe eljut.

Sokan abban a szerencsében részesültek, hogy Sopronban erdőművelés előadásokon egyúttal az erdő poézisével is ismerkedhettek.

Közelebb kerülvén ezáltal az erdőhöz, természethez, emberi lélekhez. Hiszem, hogy nem lehet senki jó erdész, a természet és ezen keresztül a szépség ismerete és tisztelete nélkül. Biztos vagyok benne, hogy Major professzor úr sugárzó emberformáló elhivatottsága e könyvön keresztül is érvényesül, immár szélesebb olvasóközönség számára az erdő és a mélyebb érzésű emberi élet javára.

Szívből gratulálunk és köszönjük, hogy az OEF képvisletében egy kicsit mi is részesei lehettünk e könyv megjelenítésének. Kérem Profesz-szor Urat, vegye át tőlem a jelképes első példányt.

DR. MAJER ANTAL

„Az erdő poézise” című antológia ürügyén

Az egyedülálló fának is kialakul már a maga sajátos környezete és különleges élővilága. A kedvező hatás csak fokozódik, ha a fák „erdőtársulássá”, „erdei ökoszisztémává” szerveződnek, melyet sokszorosan összetett, bonyolult életműködés, pusztá szemlélettel többnyire nem is érzékelhető, igen sokrétű anyag- és energiaáramlás köt egybe. „Millió teremés mérhetetlen nagy világa” – írja *Madách*. Csak fokozza a fás növényzet jelentőségét, hogy nyílt, szárazföldi, magasan szervezett rendszer, s mint ilyen, működése kihát Földünk globális életereire.

Két évszázada már, hogy Selmechánán elkezdődött a hazai felsőoktatás. Ennek keretében az erdő szépségéről is gyakran szó esett. A múlt század derekán az erdőművelést magyar nyelven előadó első professzora, *Illés Nándor* tanította, hogy „az erdőben minden a szépség szabályainak hódol”. Napjainkban egyre gyakrabban emlegetjük ezt ilyenformán: „Az erdő és a fa a szépségnek is örök forrása.” Az erdő és annak fája életünk egyik fenntartója, mely melegt és táplál, védi környezetünket, szépségével elbűvöl, hangulatával felüdít, sokoldalú élet-megnyilvánulásával gondolatokra készítet. Művészi mintát nyújt festőinknek, zenészeink dallamokba öntik hangjait, költőink versé formálják az erdőben született érzéseiket, gondolataikat. A magyar líra hatévszázados bő terméséből válogathatunk egy nagyobb csokorra való ebbe a kötetbe.

Erdőnk és fának a poétikával való kapcsolatára az alany és tárgy közötti viszonya jellemző. Az első esetben maga az erdő, a fa az ábrázolás tárgya, vagyis *művészi leírásról* van szó, utánzásról, mímzésről, a természetnek, az erdőben fel-lelhető szövegnek a többé-kevésbé hű másolatáról.

A második esetben közvetett a kapcsolat: az erdő ábrázolása az emberi tudat *kifejezési eszköze*: jelkép (szimbólum) vagy elvonatkoztatás (absztrakció) formájában.

A költői nyelv mestereinek remekbe szabott verseiben az évszázadok során mindkét művészi módszer megjelenik és változik. A művészi alkotás ugyanis mindig szorosan kötődik ahhoz a társadalmi élethez, szellemiséghez, amelynek körében létrejött. Alaki és tartalmi tekintetben, stílusjegyeiben és mondanivalójában tükrözi azt a történelmi korszakot, azt a társadalmi hátteret, amelynek alapján született. Lémérhető ez kötetünk anyagán is: a régi, klasszikus kötöttségű irodalomból egy-egy verset válogattunk, a 19. század terméséből, a romantikusok közül már többet, a 20. századból, az impresszió világából még többet; különösen a szimbolikus és a legújabb absztrakció líra érdekelteti a ma gyermekét, ezért antológiánk zöme napjaink költészetéből merített. Az ábrázolás eszközei szemléltetőbbek a festészetben, a mellékelt 14 reprodukció ezt kívánja elősegíteni.

Sajnálatos, hogy erdész költőink műveit nem voltak hajlandók közölni, irodalmi társasági tagság hiányában.

Köszönöm az Országos Erdészeti Egyesületünk vezetőségének, hogy a mai súlyos problémákkal terhelt világunk ellenére vállalták a kiadással járó gondokat. Különösen a főtűkárunknak, *Barátossy Gábornak* és a legtöbbet segítő tűkárunknak, *Marjáné Giczy Katalinnak* tartozom hálával. Köszönöm két lektorom fáradságos munkáját: *Balogh József* tanár-költő és *Varga Domokos* írószövetségi tag, erdőmérnök-író hathatós segítségét. Ezere tehető lírai gyűjteményemet sokan bővítették, kik közül különösen *Dobai Péternek*, *Hajdú Istvánnak*, *Kertész Józsefnek*, *Müller Imrénnek*, *Németh Andrásnak*, *Pápai Gábornak*, *Péciné Bús Máriának*, *Szabados Jánosnak*, *Szodfrid Istvánnak*, *Vágái Imrénnek* és *Zsirai Gyulának* tartozom hálával.

Az erdészeten dolgozók forrassák a könyvet az OEE és az alma mater emlékeként és ajándékaként. Erősítse meg hitüket, hogy érdemes a jövő, a tartamos és szépe rdek védelméért és megteremtéséért fáradozniuk.

„A fák lehetnek mulandók, de az erdő örök!”

Ezután *Kertész József* szavalt a szABÓ LÓRINC versét:

Szerelmes erdő

Erdő, te boldog! Óh, milliárd vad mámor együtt, összezárt, eleven tornyok, részek, egymásba habzó emeletek:

a fák virágor-fellege egyszerre mindnek gyönyöre: de dús vagy, erdő, meztelen, egyetemes, nagy szerelem!

Mint bűvár a tengerbe, úgy merülök beléd. Sehol külön út, külön cél – Óh, hogy ölelik egymást gyilkos gyökereid,

hogy repes a lomb! Ezer driád önti szét kétj, s harc varázslatát: zöld húsukban zölden zizeg a vér és ami meghal, a többiben él,

tovább él, ujjong, akar, fenyeget – Erdő, vedd, vidd az életemet! Erdő, én sápadok, eltűnök vágyaid milliárd ajka között:

belédhalok: e habzsoló szerelem mindenségébe temetkezem – féreg vagyok, agyam csupa gyász: válts meg, te részeg Óriás!

Elnök:

Az OEE ez év nyarán kéthetes faragó tábor szervezett Veszprém megyében. A rendezvény sikeréhez

a környék erdőgazdaságai a faanyag biztosításával alapvetően hozzájárultak. A tábor szervezője *Pápai Gábor* főszerkesztő a tíz erdélyi mester üzenetét hozta a közgyűlésnek.

Tisztelt Elnök Úr, tisztelt Közgyűlés!

Kérem, ha a Veszprém–Tapolca útvonalon utaznak, ne mulasszák el megtekinteni a Vigántpetend határában felállított alkotásokat, melyeket tíz derék erdélyi mester faragott. Ezúton kérem, fogadják el köszönetüket is, melyet a táborban való részvételért küldtek. Hogy maradandó emlék is legyen, az egyesületnek e dombornívét készítették, melyet most nevükben átadok az elnök úrnak. A Máramaros vármegye címerével díszített faragás a csillagvölgyi könyvtárban lesz megtekinthető.

SAJTÓTÁJÉKOZTATÓ

A szünetben megtartott sajtótájékoztatón dr. Szabó János miniszter az Erdészeti Lapok kérdésére válaszolva közölte, ha a mezőgazdaságot érintő, egyelőre még hiányzó törvényeket rangsorolni kellene, az úgynevezett erdőbirtokossági törvényt feltétlenül fő helyre tenné, hiszen manapság „megnőtt az ázsíója az erdészetnek”.

Más kérdésre, nevezetesen, milyen garanciákat lát az eddigi egységes erdőgazdálkodás szétdarabolása esetén bekövetkező esetleges kiárusítás ellen, elmondta: a minisztérium álláspontja szerint módosítani kell azt a kormányrendeletet, amelyik a tizenkilenc erdőgazdaságot az ÁV Rt. kezelésébe utalja. Elképzeléseik szerint üdvözítőbb lenne, ha a gazdaságokat egységben a minisztérium fogná össze s egy később létrehozandó szervezetet gyakorolná a tulajdonosi jogokat. Egyébiránt óvott az erdőprivatizációtól való túlzott félelemről, mivel „a folyamatnak nem kell okvetlenül a teljes kiárusításhoz” vezetnie.

Újabb kérdésre – a piacgazdasági gyakorlattól eltérően az ÁV Rt. ökológiai, társadalmi megfontolások miatt hajlandó-e lemondani akár a nyereségről is – Szabados János, az ÁV Rt. igazgatója kijelentette: megítélése szerint a vállalati

tanácsok időszakában volt „szétesett” az erdőgazdálkodás, c mostani elképzelések inkább megfelelnek a jogállami feltételeknek. Majd azt a sokak számára talán meglepő kijelentést tette, hogy az ÁV Rt. főleg a közszolgálati funkcióknak próbál eleget tenni az erdőgazdálkodás terén, és „nem törekszik a minél nagyobb profit” megszerzésére, s „egyéb prioritások is megjelennek” majd.

Ennek némiképp ellentmondott Szabó János meglehetősen egyértelmű rövid zárómondata: „a ciklus végéig nem lesz kincstári törvény”. Ez pedig – információink szerint – szinte egyet jelent az egymillió hektáros állami erdőterület csaknem teljes védtelenségével.

Az Erdőgazdaság és Faipar kérdésére, miszerint hogyan látja az egyesület feladatát és szerepét a közös munkavállalásban, a miniszter elmondta, hogy normális, jó kapcsolatot tud tartani az FM azokkal a szerveződésekkel is, akikkel azelőtt konfliktusban volt. Az erdészeti ázsíója megnőtt, reflektorfénybe került, bár sajnálta, hogy az Erdészeti Hivatal nem lehetett saját önálló költségvetésű.

✱

Szünet után az előadásokkal, és a hozzászólásokkal folytatódott a közgyűlés. Dr. Várhegyi András, a Miniszterelnöki Sajtóiroda főnöke olvasta fel dr. Antall József miniszterelnök üzenetét.

Tisztelet Erdész Vándorgyűlés!

Szűből köszöntöm az Erdész Vándorgyűlést, egy jeles szakma jeles képviselőit, és általuk az ágazatban dolgozó munkatársaikat.

Alig múlt fél esztendője, hogy az MTA erdészeti bizottságának felkérésére részt vettem és előadást tartottam az I. Országos Erdész Gyűlésen, megismerkedhettem hivatásuk képviselőivel, erdővállalataik vezetőivel és tisztikarával.

Akkor az ágazat, s benne a 19 magyar erdőgazdaság egy minőségi változás küszöbén állott. Örömmel szolgál, hogy azóta – a törvényi kötelemények megfelelően – megkezdődött az erdővállalatok átalakulása, a modern piacgazdaság követelményeibe való igazítása. Bízom benne, hogy ez az átalakulás-átalakítás kellő körültekintéssel történik, és az Önök irányításával, közreműködésével zökkenőmentesen lezajlik.

Rendkívüli feladat egy pénzben szinte fel sem becsülhető értékkel, az erdővel gazdálkodni, benne naponta dolgozni, fennmaradásáért, jövőjéért munkálkodni. Az erdészek eleget tudnak tenni e feladatnak. Szaktudásuk és hitük, hagyománytisztelőik és az új iránti fogékonyságuk összhangja teremtetten meg azt a sajátos szakmai önérzetet, amely nehéz évtizedekben is képes volt értékek megőrzésére, gondozására, fejlesztésére.

A Vándorgyűlésnek eredményes munkát, Önöknek hitet és értelmes célokat kívánok. Szeretném ha éreznék személyükben is a kormányzat bizalmát és fokozott figyelmét munkájuk iránt.

Budapest, 1993. augusztus 6.-án

köszönti Önöket:

Antall József

ELŐADÁSOK

DR. SZABÓ JÁNOS

Az erdőgazdálkodás új irányvonalai és hazai vonatkozásai

Kedves jelenlévők, tisztelt Közgyűlés! 1990 decemberében a francia és a finn mezőgazdasági és erdészeti miniszterek kezdeményezésre került sor Strasbourghan az Európa Tanács székhelyén valamennyi európai állam erdészeti felelős minisztere részvételével az első *Európai Erdők Védelme* tárgyú konferenciára.

A konferencia alapcélkitűzése az volt, hogy összehozza valamennyi európai állam erdészeti felelős miniszterét abból a célból, hogy kinyilvánítsák országuk kormányzati elhatározását a közös cselekvésre az európai erdőörökség, erdővagyon védelme, megőrzése érdekében. A konferencia folytatása volt az az megelőző, nemzetközi téren tett e tárgyú nyilatkozatoknak, egyezményeknek és javaslatoknak.

Szakértői megbeszélések készítették elő két alkalommal Genfben magát a miniszteri szintű konferenciát. A két előkészítő ülészakon több magyar javaslatot figyelembe vettek a dokumentumok kialakítása során, ami részben előzetes írásos, részben helyszíni tevékenységünk eredménye volt. A szakembereken kívül a társadalom széles rétegei is fokozódó érdeklődéssel és aggodalommal tekintenek az erdőre, mert valójában az erdőörökség megőrzésének. Fennmaradásának kérdése vált korunk egyik jelentős, globális problémájává. Éppen ezért megőrzését a felelősségünk is a gondjainkra bízott erdővagyonra illetően.

Elérkezett az ideje annak, hogy az európai erdők sorsát kormányzati szinten tartásuk közben államunként is és össz-európai vonatkozásban is. Az erdővédelem fogalma számunkra mára azonosává vált az erdei ökoszisztémák értékei megővásával, az európai erdőörökség, erdővagyon megőrzésével.

A konferencián tudatában voltak annak, hogy a levegőszennyezettség, a légkör általános felmelegedése, a nagymértékű klimatikus hatások, vagy ipari balesetek, az erdőtüzek, az erózió, továbbá a rovarok, vagy a kórokozó gombák, valamint egyes térségekben a vadállomány okozta károk, a túlhásználat, vagy éppen a túlzott tartalékolás; végül ezen jelenségeknek kölcsönhatásai veszélyeztetik Európa erdeit. Egyetértettek abban, hogy

az európai erdők védelme, biológiai minőségének és változatosságának megőrzése az államhatárokat meghaladó méretű feladat, mely tevékenységbe valamennyi érintett társadalomnak be kell kapcsolódnia. A konferencia határozat született, melyből Magyarország ötöt írt alá. A hat különböző szakmai jellegű határozat a következő:

1. sz. határozat: Az erdei ökoszisztémák megfigyelését célzó állandó próbateretek európai hálózata.

A közös projekt alapján a rendszeres elemi megfigyelések hálózata számbavetési és ökológiai termőhelyi viszonyoknak és a fa életképességének néhány egyszerű paraméterére vonatkozó mérést és a becsléseket.

2. sz. határozat: Az erdei genkészetek megőrzése.

Az erdőállományokat alkotó fajok fenntartásán túlmenően alapvető cél a fajok genetikai sokféleségének megőrzése, mivel ez az emberiség örökségének is fontos részét képezi. Figyelemmel kell lenni továbbá a genetikai sokféleség módosulásával, vagy elszegényedésével járó komoly kockázatokra. Az aláíró államok és nemzetközi intézmények clisermelve azt a körülményt, hogy a genetikailag nemesített szaporítóanyag felhasználásának nagy jelentősége van elsősorban az erdőtelepítésben, de az erdőfelújításban is (különösen ott, ahol ezek elsődleges rendeltetése a fatermelés), kötelezik magukat arra, hogy saját országukban minden arra alkalmas módszert és eszközt felhasználva az erdei genkészetek megőrzését biztosító politikát foganadják.

3. sz. határozat: Erdei üzenetek decentralizált európai adatbankjának létrehozása.

Ez a határozat volt az egyetlen indítvány, amelyben Magyarország nem éredekelt (ez a témakör a mediterrán térség fő problémája), s így azt delegációnk nem írta alá.

4. sz. határozat: A hegyvidéki erdők kezelési módjának adaptálása új környezeti viszonyokhoz.

A hegyvidéki környezet ökológiai gazdagsága (ritka állatok, növények és ökoszisztémák) jelentős mértékben függ a nagy területekre kiterjedő, nagyon különböző erdők jelenlététől, amelyek

összességét természeti környezetként határozzák meg és értékelik, mint a táj minőségéhez hozzájáruló elemet, rekreációra alkalmas területet, valamint a természeti veszélyekkel szembeni ütköző területeket. A hegyvidéki ökoszisztémák törékenysége indokolja, hogy különös gondot kell elegendő állapotokat illetően rájuk fordítani.

A fentiekben felsoroltak miatt is korlátozni kell a vadállomány és a háziállatok okozta káros igénybevételt a meglévő erdőállományok védelme és felújításuk biztosítása érdekében. A hivatalos hatóságoknak magukra kell vállalniuk a hegyvidéki erdők pótolhatatlan ökológiai öröksége védelmét. Az erdészeti beavatkozásokat jobban kell adaptálni a helyi adottságokhoz, s bővíteni kell a hegyvidéki erdőkkel kapcsolatos ismereteinket.

5. sz. határozat: Fás növények fiziológiai kutatására szolgáló „EUROSILVA” hálózat bővítése.

Az EUROSILVA hálózat célja a kutatóintézetek és kutatók közötti együttműködés fejlesztése.

6. sz. határozat: Európai hálózat az erdei ökoszisztémák kutatására.

Az elmúlt két évtized alatt bekövetkezett változások világosan érzékeltek, hogy szükség van az erdőkre vonatkozó átfogó, tudományos alapon kialakításra kerülő védelmi stratégia meghatározására. S strasbourg konferencián megállapodás született, hogy a második „Európai erdők védelme” tárgyú konferenciát 1993. június 16–18-a között rendezik Helsinkiben.

A strasbourg konferencián elfogadott határozatok megvalósításával kapcsolatban megkezdett munkákról nemzeti és nemzetközi szinten beszámoló és értékelés készült a helsinki konferenciára. Ezek alapján a megkezdett munkát a helsinki konferencia után is folytatód-

A Helsinki Konferencia

A Helsinki Konferenciát – a strasbourg előzetes megállapodásoknak megfelelően – a finn, valamint a portugál mezőgazdasági és erdészeti miniszterek vezetésével készítették elő, francia és lengyel közreműködéssel. Itt négy új határozat aláírására került sor, melyeket a helsinki miniszteri konferenciát megelőzően két szakértői szintű genfi tanácskozáson készítettek elő az európai államok képviselői. A szakmai jellegű határozatok mellett megfogalmazásra került egy „Általános nyilatkozat” is, amely a tárgyalás kapcsolatos főbb elveket tartalmazza. A helsinki konferencia motója: „Becsülletes erdészek – fenntartható fejlődés” volt.

A konferencián 38 európai állam delegációja vett részt (ebből 30 miniszteri, államtitkári szinten). Megfigyelőként

szintén magas szintű küldöttséggel képviselte magát az Amerikai Egyesült Államok, Kanada és Japán is (ezzel mintegy az északi félteke boreális és mérsékelt övi régiója jelenléti teljesség téve). Résztvevő az ügyben érintett hat hivatalos nemzetközi szervezet és négy nem-kormányzati nemzetközi „zöld” szervezet.

A megnyitón megjelent *dr. Mauno Koivisto* finn államfő.

Az „*Általános nyilatkozat*” szerinti az aláíró országok és az Európai Közösség figyelembe veszik, hogy az európai államok felelősek a világ erdői negyedének igazgatásáért. Továbbá, hogy a fatermelés jelenlegi funkciója a jövőben is az marad, s azt is, hogy az európai erdőkkel szemben támasztott fa és nem fa jellegű termékek, illetve szolgáltatások iránti növekvő igényeknek oly módon kellene találkozniuk, hogy összhangban legyenek a tartamos (fenntartható) gazdálkodással és a biológiai sokféleség (biodiverzitás) megőrzésével.

Az „*Általános nyilatkozat*” felidézi, hogy az aláíró országok és az Európai Közösség részt vettek az 1992 júniusában Rio de Janeiroban tartott ENSZ Környezet és Fejlesztés Konferencián és ott aláírták a biológiai diverzitásról szóló egyezményt és a klímaváltozásról szóló keretegyezményt.

Minden egyes konferencia napirendjében szerepel a határozatok végrehajtásának áttekintése, valamint azok a javaslatok, amelyeket a miniszterek közül egy vagy több nyújt be, és amelyek a résztvevő országok közül többnek is érdeklődésére számító közös tevékenységre vonatkoznak.

(Megjegyzem végül, hogy Helsinkiben olyan megállapodás született, melynek értelmében a következő lisszaboni konferenciára öt éven belül, legkésőbb 1998-ban kerül sor Ausztria közreműködésével.)

A négy új határozat

1. Az európai erdő tartamos (fenntartható) gazdálkodásának irányelvei.

Az aláíró országok és az Európai Közösség egyetértenek azzal, hogy a határozatban a „tartamos gazdálkodás” az erdők és erdőf területek olyan módon történő és olyan mérvű gondozását és használatát jelenti, hogy azok fenntartják biodiverzitásukat, produktivitásukat, felújítási képességüket, vitalitásukat és potenciájukat annak érdekében, hogy betölthessék jelenleg és a jövőben jelentős ökológiai, gazdasági és szociális funkcióikat helyi, nemzeti és globális szinten. Az erdészeti politikának – amelynek a nemzeti hagyományok és alkotmányosság keretein belül alkalmazott helyi

törvényekhez kell igazodnia – el kell ismernie az erdőgazdálkodás hosszú távú sajátosságait azáltal, hogy megfelelő szintű folytonosságot szükséges biztosítani a törvényességi, intézményi és műveleti kérdésekben. Az erdőgazdálkodást stabil és hosszú távú földhasznosítási politikára és szabályozásra kell alapozni.

2. Az európai erdők biológiai sokfélesége (biodiverzitás) megőrzésének és fenntartásának általános irányelvei.

Az aláíró országok és az Európai Közösség vállalják, hogy támogatják a biodiverzitás megőrzését és megfelelő módon történő növelését, mint a tartamos erdőgazdálkodás lényeges műveleti elemét és ennek megfelelően kell ezeket figyelembe venni – az erdőkkel szemben támasztott más célokkal együtt – az erdészeti politikában és a törvényalkotásban.

3. Erdészeti együttműködés a gazdasági átmenetben lévő országokkal.

Az aláíró országok és az Európai Közösség kötelezik magukat, hogy előmozdíják és támogatják a kölcsönös előnyökkel járó kooperációt annak érdekében, hogy jelentős szakértelmet biztosítsanak, hogy felkérjék az alkalmas szervezeteket és intézményeket erre az együttműködésre.

4. Az európai erdők kezelési stratégiái a klímaváltozáshoz történő hosszú távú alkalmazkodás érdekében.

Az aláíró országok és az Európai Közösség kötelezik magukat, hogy támogatják a megfelelő intézkedéseket, miként azok a klímaváltozási egyezmény keretszerződésében szerepelnek a klímaváltozás mérséklésére és az üvegházgázok emissziójának csökkentése érdekében. Támogatják továbbá a nemzeti és nemzetközi kutatásokat és az ez irányú kooperációt a következő témákban:

- a lehetséges klímaváltozás hatása az erdei ökoszisztémákra és az erdőgazdálkodásra;
- az erdei ökoszisztémák és az erdőgazdaság lehetséges adaptációja a klímaváltozáshoz;
- a klímaváltozás kedvezőtlen, erdei ökoszisztémákra és erdőgazdálkodásra gyakorolt hatásainak mérséklése Európában.

Felsőfokú szinten a Magyar Köztársaság kormánya nevében köszöntöttem az Európai Erdők Védelmé II. miniszteri konferenciájának valamennyi résztvevőjét. Elmondtam, hogy Magyarországot erdészeti hagyományai is – melynek említésre méltó teljesítménye az ország erdősziltségszínének 12%-ról 18%-ra növelése – kötelezik a konferencia nemes alapfogalatainak támogatására. A középkelet-európai gazdasági átmenet nehézségei természetesen az erdészeten, erdőgazdálkodásban is jelentkeznek. E problémák leküzdése során szakembereinkről mérhetők a közép-európai térség,

s benne Magyarország mintegy kétszáz éves erdészeti tradícióiból, amelyek magukban foglalják a tartamos (fenntartható) erdőgazdálkodás ismereteit, tapasztalatait. Az erdők védelmével, megőrzésével kapcsolatos tevékenységben, a felmerülő problémák megoldásában a meghatározó, irányító szerepet az erdészeti szakembereknek kell vállalniuk. Ennek szellemében indult el hazánkban a Magyarország által aláírt strasbourgi határozatok megvalósításának folyamata, kezdődött meg a magyar erdészeti kutatás modernizálása, átstrukturálása. Említést érdemel itt, hogy sikeresen tudtuk megrendezni az év májusában a „Nagy távolra ható légszennyezésre vonatkozó 1979. évi Genfi Egyezmény” égíse alatt létrehozott, a légszennyezés erdőkre gyakorolt hatásának megfigyelésével foglalkozó Nemzetközi Együttműködési Program Irányító Testülete 9. ülését.

Elmondtam továbbá, hogy Strasbourg és Helsinki határozataiban rögzített elvek megvalósítására törekvünk a gazdasági-társadalmi átmenet során. Ennek jegyében marad állami tulajdonban az ország természetese, természetközeli – a biológiai sokféleség (biodiverzitás) megőrzésének lehetőségét még biztosító – erdeinek döntő többsége, ami az összes erdőterület mintegy 50-60%-a. Megkezdődött az erdőrezervátum-hálózat kialakítása is annak érdekében, hogy a szukceszió-kutatást megalapozza, valamint, hogy a klímaváltozás hatásai értékelhetőek legyenek. Folytatódik hazánk erdő telepítési programja is. Mindezek alapján bejelentem, hogy Magyarország kész a négy helsinki határozat aláírására.

Befejezésül szóltam arról, hogy véleményünk szerint tovább kell erősíteni a kutatók, az erdőgazdálkodás irányítói és az erdészeti politikáért felelősök közötti információáramlást az egyes államok közötti viszonylatban is, hogy a legújabb ismeretek, eredmények integrálhatóak és hasznosíthatóak legyenek az egyes államok erdészeti politikájának kialakítása során. A kutatási feladatok megvalósítása az egyes országok esetében a rendelkezésre álló kutatási kapacitások, illetőleg pénzeszközök függvényében kisebb-nagyobb részterületeken lehetséges. Éppen ezért (különösen a szerényebb lehetőségekkel rendelkező országok számára) a kutatási erőfeszítések koordinálása jelentős előnyökkel járhat.

A magyar földművelésügyi kormányzat ezért örömmel ragadja meg az alkalmat az együttműködési feltételek további javítására.

Kedves Hallgatóság, tisztelt Közgyűlés!

Előadásomban igyekeztem röviden összefoglalni az európai erdőgazdálkodásban az utóbbi években jelentkező új célkitűzéseket és azok hazai kihatásait.

Köszönöm figyelmüket.

DR. TARJÁN LÁSZLÓNÉ

Zselic története és természetvédelmi értékei

A Zselicség a maga nemében páratlan országos jelentőségű érték. A Somogyi-dombság zselid lankáin a kiváló fejlődésű ezüsthársas-bükkösök, az erdős táj, a hozzá tartozó mezőgazdasági területek és a völgyekben meghúzódó apró falvak együttesen adják a táj harmóniáját. A Zselic nevének eredete is a táj értékére utal, a „zselice” szó ugyanis szláv nyelven údét, ékeket, kellemezt jelent.

Nekünk, erdészeknek többször mondanak a ma is élő helységnevek, mint Kardosfa, Lipótfá, Bószénfa, Gálosfa, Boldogasszonyfa, Somogyhárság, amelyek a zselici erdők erdészettörténeti jelentőségét bizonyítják. Az üzemiervi térképen jelölt erdőrészek, mint pl. Csárda hely vagy a visnyezéplaki erdőben a Pali betyár sírja, ma is őrzik a kimagasló betyárvilág emlékeit. A környező kis települések szegénysorsú lakosainak is egykor ez a Szigetvári-Új Kaposvárig nyúló erdőrengtet jelentette a megélhetési forrást. Kondákat makkoliatnak, szentet égettek, méhészkedtek. Ez utóbbira enged következnem a ma is használatos Márcadó pusztá elnevezése, amely a méz-sörrel adózók településére utal. Jelentős volt a gubacszedés. A 18. század közepétől a hamuszír főzés, ami a bécsi udvari kancellária kezdeményezésére történt, akkoriban a nyugati országok keresett terméke volt a „Hamuházi ré” a hamuszír készítőknél állít emléket. Megjegyzem még, hogy már akkoriban üveggyártás létesítésével is foglalkoztak.

A Zselicség történeti lelvárti okmányok segítségével az Árpád-kortól napjainkig nyomom követhetjük. A zselici erdőrengtet mélyén állt egykor a Monoszló nemzetség ősi főszéke a Villa Rupul. Az Árpád-kori új okmányait Rupul már 1230-ban faluként említi. 1403-ban Zsigmond király a területet Ders Mártonnak adományozta, majd a család utolsó sarja Dersffy Orsolya hozományaként az 1500-as években Eszterházy-birtok lett.

A török veszedelem ellen, amikor a szigetvári várat bővíttették és megerősítették, a zselici erdők szolgáltatták a faanyagot. A török időkben a „Táborvölgy” emlékezetes csata színhelye volt. A földolászok követően a zselici erdők nagy részét újból az Eszterházyak birtokolták. Az Eszterházy-hitbizományt 1693-ban Pál herceg alapította.

A patriarchális házi kezelést idővel magánvállalkozók bérelte váltotta fel. Ekkor kezdődött tulajdonképpen – rövid sarjerdő vágásforduló mellett az erdők fokozott használatba vétele. Az irtások helyén az erdőt ebben az időben előzetes makkrakással és sarjakkal újították fel. A faállomány rendszeres kezelése 1890-től, az Általános Hitelbank bérletével kezdődött meg. A vágások felújítására a Hitelbank Szlavóniából származó ölgymakot hozott. A kizsarlott parlagokra pedig fekete- és erdei-fenyőt telepítettek. A kedvezőtlen adottságú mezőgazdasági területek erdősítésének fontosságára tehát már ekkor felfigyeltek. Az első világháború szállítási nehézségei miatt a ropolyi völgyben gőzüzemű erdei iparvasutat építettek. Az akkori adatokból tudjuk, hogy a véghasználatok a nagy fatömeget adó gyertyános ölgyeseket, erdei fenyveseket és bükkösöket érintették, és a hektáronként kitermelt 800 900 m³ fa jelentős jövedelemhez juttatta a bérleket. 1927-től az Eszterházy uradalom ismét házi kezelést vette a zselici erdőt, de addigra sajnos a faállomány jelentősen megcsappant.

A mai erdészettulajdonihoz is támpontot nyújthat a zselici erdők tulajdoni és kezelési viszonyainak változása. A II. világháború után ugyanis megváltozott a zselici erdők helyzete is. Az államerdészeti kezelés a szakszerű erdőgazdálkodás lehetőségét is megnyitotta a zselici erdőkben. Az akkori időknek megfelelően az olcsó és nagytömegű faanyag biztosítása volt a cél. Szerencsére ezek az erőltetett erdőhasználatok azért nem vezettek káros következményekre, mert kiváló somogyi erdész szakembereink, mint *Haracsi Lajos* erdőigazgató, majd *Márkus László* főmérnök és sokan mások minden elkövetek, hogy a keletkező vágásstruktúrákat a termőhely termőképességét maximálisan hasznosító fajokkal újítsák fel. A fokozatos felújító vágásokban a fakitermelés az erdőművelési szempontok messzemenő szem előtt tartásával történt.

Arra is ügyeltek, hogy az őshonos bükk és ölgly által elfoglalt területet, valamint a magról kelt állományok arányát – a sarjak rovására – növeljék. A fiatalos gondos ápolásával a sarjakat végül is sikerült megfelelő mértékben visszaszorítani.

A megfelelő faj-arány kialakítását a kedvező zselici termőhely viszonyok is

nagy mértékben elősegítették. E tájon szubmediterrán éghajlati hatások érvényesülnek. Az évi csapadék átlaga 760 mm felett van. A zselic különleges növényföldrajzi jelentőségét korán felismerték, és ámeneti jellegénél fogva – talajtani alapon – a magyar flóratartomány dunántúli flóravidekét mecscki flórajáráshoz kapcsolják.

Újabbban – éghajlati és növényföldrajzi szempontokat figyelembe véve – a belső-somogyi flórajáráshoz sorolják. A táj növényföldrajzi értékére már *Kitaibel Pál* is felhívta a figyelmet, útinaplójában a zselic növényjegyzéke is fellelhető. Itt találjuk az illir bükkösök hazai megjelenésének legzsebb állományait. Az ezüsthársas bükkösök (*Vicio oroboidi-Fagetum*). Előfordulásukat a déli elterjedésű ezüsthárs (*Tilia argentea*) és a nyugat-atlanti bükk (*Fagus sylvatica*) társulással képes találkozása teszi lehetővé. A melegebb és kevésbé nedves területeken praecillir gyertyános kocsánytalan tölgyeseket (*Helleboro dumetum carpinetum*), a vízfolyások mentén éger ligeterdősöket (*Anion glutinosae incanae*), a déli dűlőségi oldalakon pedig cseres-kocsánytalan tölgyeseket (*Quercetum petraea-ceris*) találunk. Valamennyi erdőtüpus természetes. Mesterségesen betelepített faj része természetes felújításból keletkezett, 70%-ban mag eredetű.

A vidék sajátos növényföldrajzi helyzetére utalnak a szubmediterrán fajok: a lónyelvi csodabogyó (*Ruscus hypoglossum*), a szűrös csodabogyó (*Ruscus aculeatus*), szubalpini elterjedésű, a zalai bükköny (*Vicia oroboides*), a szellőrozsza (*Anemone nemorosa*), közép-európai a (*Cyclamen purpurescens*), atlanti mediterrán faj a díszes vesepáfrány (*Polythichum setiferum*), a pirtógyökér (*Tamus communis*), és a fekete fodorka (*Asplenium adiantum*).

Az 1960-as években – a növénycönológia hőskorában –, amikor a növény-ökológusok és erdész-botanikusok együtt dolgozták ki a hazai erdőtudomány alapjait, a zselic erdei ugyancsak a tudomány kutatás színterévé váltak.

Ezideig a zselic jobbra csak az erdészeti szakemberek előtt volt ismert – botanikai és zoológiai szempontból feltáratlannak számított. *Borhidai Attila* és *Horváth D. Olivér* és más zselickutatók alapozták meg a kilenc ezer hektáros zselici tájvédelmi körzet kialakítását. Gondos kutató munka választotta ki és előzte meg a Zselicség Tájvédelmi Körzet létrehozását 1976-ban, amelynek kezdeményezésében nagy szerepe volt *Zsántó Gábornak*, a Kaposvári Erdőfelügyelőség igazgatójának.

A Tájvédelmi Körzet fokozottan védett erdőrészeiből kísérleti jelleggel

ugyancsak 1976-ban mintegy száz hektár ezüsthársas bükköst jelöltünk ki génrezerváció céljára. A természetes gónforrások védelmét a nemesített gónforrások alkalmazása tette szükségessé. A kijelölt törzsfák vegetatív és generatív utódvizsgálatát az EFE Erdőtelepítési Tanszéke végezte *Tumpa Károly* vezetésével. A biodiverzitás clvét már ebben az időben igyekeztünk alkalmazni és előtérbe helyezni.

A zselici erdőkben határainkon kívül is ismert vadgazdálkodás folyik. A szarvas csak a múlt század vége felé jelent meg, majd gyorsan elszaporodott. Az állomány minőségét jelzi, hogy már 1938-ban a Berlińi Vadászati Kiállításon Mandel hajor főerdőmester közlötlyon ejtett bika agancsával nyerte el az első díjat. Az erdőgazdaságnak azóta is jelentős devizát hoz a vadászat. Az erdő- és vadgazdálkodás mellett ma már a természetvédelmi érdekek, a turisztika és az idegenforgalom is előtérbe kerültek.

A Zselici Tájvédelmi Körzet a táj-és természeti értékek megőrzése mellett a terület védelmével összehangolt gazdasági hasznosítást és a szervezett

bemutatását is lehetővé teszi. Ugyanakkor a természeti ritkaságok védelme, a táj jellegének megőrzése és a zselici őshonos fafajok terület-arányának növelése átfogó természetvédelmi intézkedésekkel biztosítható.

A kis zselici falvak az elmúlt évtizedekben elnéptelenedtek, ezért a Zselic és Belső-Somogy néprajzi szempontból legértékesebb emlékeiből a Tájvédelmi Körzet területén, Szennában skanzenet létesítettünk. A falumúzeum központja a szenmai református templom (1780-ban épült) híven őrzi a somogyi népi díszítőművészet minden ekességét.

A csodálatos zselici táj szerves elemét képezik a falvak, amely a természet és települési környezetet harmónikus egységgé tanúsítják. E harmónia sok helyütt megbomlott, a korábbi központosító politika még rányomja bélyegét a mai életviszonyokra. A munkahelyek hiánya, az infrastruktúra elmaradottsága, az intézmények és az ellátás hiányosságai, az clvándorlás és clöregedés egymást erősítve vezetett a térség hátrányos helyzetéhez. A hátrányos helyzet megszüntetése hozzátartozik a táj élővé tételéhez a

fenntartható fejlődés jövőti és jelent egyaránt szolgáló keretei között.

A korábbi központosító politika helyett ma a hátrányos helyzetűeket pozitív módon diszkrimináló politika érvényesül a fejkvóta elosztásától a celtámogatási rendszeren át a kormányzati politikáiban.

A KTM területfejlesztési politikája célul tűzte ki az elmaradt térségek felzárkóztatását a gazdasági, társadalmi és kulturális szempontból hátrányos települések felemelését, a mezőgazdasági, erdőgazdasági infrastruktúra, munkahely teremtési lehetőségek fejlesztésével, az idegenforgalom turizmus, különösen a falusi és zöldturizmus felkarolásával.

Ennek szép példái a Gátosfai idegenforgalmi központ, a kiépülöben lévő bányaí udúlőfalu, vagy a két hete átadott Petörke-völgyi rekreációs vízpark.

Mindezek egyútt jelentik a Zselic táji-települési-építészeti értékeinek védelmét, hagyományörző fejlesztését, és gyakorlati példával szolgálnak a fejlődés megvalósításában.

DAUNER MÁRTON

Erdőgazdálkodásunk időszerű kérdései

Elnök úr! Tisztelt Vándorgyűlés, kedves Vendégek!

Az 1980-as évek végén intézményileg elindult gazdasági és politikai rendszerváltás, ahogy általában a nemzetgazdaságban és az agrárgazdaságban, *alapkai érintő átalakulást indított el a hazai erdőgazdálkodásban* is. Az alapvető átalakulás, amely néhány évtizedes múltunkat tekintve rendhagyó, hisz nem a polgári fejlődés evolúciójába épül, hanem éppen ennek alapköveinek lerakását és megerősítését jelenti. Ez az alapvető átalakulás, melynek folyamatában vagyunk, mint ismeretes, érinti a tulajdonviszonyokat, a jövedelemelosztást, a magánvállalkozás kiterjedését, az állam közvetlen vállalkozói szerepvállalásának visszahúzóását, a szabad tőkeáramlást, a foglalkoztatottságot, munkanélküliséget, szociális gondoskodást stb.

Már az átalakulás kezdetén érzékeltető volt, hogy a rendszerváltásból fakadó új feladatok tovább nehezítik az „örökségül” hagyott szakmai terhek, gondok

rendezhetőségét. A rendszerváltozáshoz kapcsolódó feladatok nagyszámúrendje ugyanis egyértelműen ma sem tisztázható abban az értelemben, hogy mikor, milyen mértékben végezhető el, és a gazdasági rendszer működtetése, szabályozása mikortól folytatható „normális” módon, a polgári közgazdaság és demokrácia eszköztárával. Az elmúlt három év alatt elfogadott új törvények száma, a szerkezeti átalakítások, a tulajdonváltás eddig végrehajtott mértéke egyértelműsíti számunkra a választott irányt.

Ugyanakkor azonban megállapítható, hogy az örökségül hagyott feladatok mellett a gazdasági visszaesés, az értékesítési körülmények (bel- és külpiacon) megváltozása ezen a szakterületen is komoly gazdálkodási, finanszírozási és likviditási gondokat okoz.

Az örökségül maradt terhek közül az erdőfelújítások jelentős mértékű felhalmozódását, a rendezetlen vadkár kérdéseket, az Erdőfenntartási Alap szabályozatlanságait, pénzügyi ellenőrzétsé-

gét, az indokolatlan kifizetésekkel fakadó forráshiányát kiemelve is látható, hogy a problémák rendezhetőségét önállóan nézve is az átalakulás komoly kihívást jelentett és jelent ma is az erdőgazdálkodás számára.

Mindezek mellett azt is szükséges látni, hogy a globális ökológiai egyensúly megromlása a természetes környezet nagymértékű veszélyeztetettségé és a biológiai erőforrások jelentőségének további növekedése miatt a fejlett gazdaságok átfogalmazták erdészeti politikájukat. Természetesen a megfelelő gazdasági háttér lehetővé is tette ezen országokban, hogy az erdőfunkciók értékrendjét a védelmi és szociális szolgáltatók irányába mozdítsák. Ugyanakkor a színvonalas és jövedelmező faanyagtermesztést a jogi szabályozás, tervezés, monitoring, szakhatóság, tanácsadás, szanckciók, támogatások területén ezen követelmények elsődleges figyelembevételével biztosítsák. Ezen nemzetközi folyamat-hoz csatlakozóan a hazai erdészeti politikában is – az előbb említett feladatok rendezése mellett – tovább kell, hogy erősödjének az erdő- és természetvédelemmel, közjöléttel kapcsolatos szempontok.

Az alapvetően figyelembe veendő kérdések és tényezők, az előbb említett globális folyamatok, a nemzetgazdaságra nehezítő terhek – eladósodottság, szo-

ciális gondoskodás, az elosztható nemzeti jövedelem alakulása – az általános gazdaságpolitika hazai prioritásai olyan környezeti teremtettek az erdőgazdálkodás átalakulásához, amelyben az elemző, értékelő, előkészítő és javaslattevő munkák mellett az ágazati működőképességének biztosítása volt a központi kérdés.

1. Erdészeti politika

A politikai és gazdasági rendszerváltást követően elindult a tulajdonviszonyok átrendeződése. A tulajdonosi motiváltság erősödése miatt is felmerült a hazai erdészeti politika újrafogalmazásának és az új erdőtörvény előkészítésének igénye. Már az 1990-es év elején is minisztériumi munka keretében a szabályozás előkészítéséhez elindítottuk:

- a hazai erdőgazdálkodás helyzetének elemzését,
- az érdekeltségi körbe tartozó országok erdészeti politikájának, jogi és közgazdasági szabályozásának, erdőgazdálkodásának elemzését,
- a hazai erdészeti politika főbb kérdéseinek kidolgozását,
- az erdőtörvény előkészítését.

Nemzetközi szintű konzultációk szervezésével, külföldi rendezvényeken, tanulmányutakon és továbbképzéseken való részvétellel, szakmai fórumok meghallgatásával készültünk fel a megváltozott helyzetnek megfelelő szabályozás javaslatának elkészítésére. Az Erdészeti és Faipari Szakbizottság – melybe a természetvédelem képviselőit is bevontuk – határozott munkájának köszönhetően elkészült a helyzetértékelés, az aktuális erdészeti politikai kérdésekkel foglalkozó anyag. Ugyanebben az évben elindítottuk a törvény előkészítését is.

Az előkészítő munkák állásáról tájékoztattuk a minisztérium vezetését, az Országgyűlés Környezetvédelmi és Mezőgazdasági Bizottságát. A szakértői anyagok szintjén az ágazati érdekképviseleti szervekkel, valamint az ágazati intézményeivel egyeztetéseket folytattunk. Különböző rendezvényeken és a sajtó útján a kollégák többször kaphattak tájékoztatást.

Az Erdőtörvény beterjesztése más törvényekkel együtt a Földművelésügyi Minisztérium II. félévi programjai között szerepel.

2. Tulajdoni, kezelési viszonyok változása

Az új szabályozás előkészítésének egyik sarkalatos indoka a tulajdonosi

struktúra változása. Mint közismertté vált, a rendszerváltás érinti az erdő tulajdonviszonyait is. Itt kell kiemelni azt, hogy eredményes erdőgazdálkodást, hatékony szabályozást csak rendezett tulajdoni és birtokviszonyok mellett lehet működtetni.

Az erdőnek a rendszerváltásig jellemző tulajdoni szerkezete lényegében két csoportra, az állami és szövetkezeti kezelésre koncentrálódott. Mindez az 1945-49 években elindított földreform, majd az azt követő földbirtok rendezések és az új erdőtelepítések eredményeként alakult ki.

Az összes erdő területe az FM Erdőrendezési Szolgálat 1991. XII. 31-i nyilvántartása szerint: 1 694 546 ha, melynek 69,7%-a volt állami tulajdonú, 29,8%-a szövetkezeti kezelésű és mintegy 0,5% tartozott az egyéb kategóriába.

Az elmúlt időszak az erdőfűlést egyértelmű növekedésével (12%-ról – 18%-ra), a nagyarányú állami erdővagyon kialakulásával és termelőszövetkezeti kezelésű jellemző, melynek során az erdőbirtok nagymértékben koncentrálódott. A koncentrációból fakadó előnyöket az ágazat nagymértékben tudta kihasználni. Hisz nagyterületű erdőtervezésnek, a hozamszabályozásnak, a tartamos erdőgazdálkodásnak a birtokfeltételei adottak voltak. Részben ez volt azonban az alapja az erdők egyes térségekben megjelenő túlhatalmának is.

Forgalomképesség szempontjából a korábbi polgári törvénykönyv szerint az erdő forgalomképtelen vagyontárgy volt. Az állami erdő, mint vagyon, csak a használati jog területén volt átruházható. *A tulajdonviszonyok első változását az erdőben a korábbi, a termelőszövetkezetekről szóló törvény 1989. évi módosítása tette lehetővé, amikor is a szövetkezetek kezelésében levő tagi tulajdonú ingatlanokat a tagok kiigényelhetik a szövetkezetből.*

Az első lényeges változást a polgári törvénykönyv módosítása hozta, amikor is az állami erdő tulajdonlása forgalomképessé válik és megnyitja az utat a földtulajdonlását is érintő törvényeknek, melyek: az önkormányzatok vagyonáról szóló törvény, a szövetkezeti és a szövetkezeti átmeneti törvény és a kárpótlási törvényecsomag.

Az önkormányzatok vagyonáról szóló törvény a korábbi tanácsai kezelésű erdők önkormányzati tulajdonba adásáról rendelkezik, mely összességében mintegy 10 ezer ha erdőt érinthet. Sajnálatos

tényként kellett megállapítani, hogy sok esetben a Vagyonátadó Bizottságok és maga a Belügyminisztérium is eltérő módon értelmezi a vonatkozó törvényt és az erdőt beépítetlen földingatlannak minősíti. Tény az, hogy ezen az úton számos, az erdőgazdálkodásra nézve hátrányos tulajdonátadás történt meg. Ennek a folyamatnak a felülvizsgálatát több hónappal ezelőtt kezdeményeztük és reméljük, többszöri szakértői egyeztetés után a következő hetekben közös egyetértéssel véglegesen lezárhatjuk.

A szövetkezeti, valamint a szövetkezeti átmeneti törvény egyszerre jelölte ki a vagyon felosztását osztatlan szövetkezeti vagyonra, tagi tulajdonra és kárpótlási alapra. Ugyanakkor megjelöli a tulajdonosi és kezelői közösséget jelentő új szövetkezeti formára a működési szabályokat. Ez a tulajdonképpen vagyon- és birtokrendezési folyamat a korábbi mintegy 550 ezer ha termelőszövetkezeti kezelésű erdőre érvényes. Kétségtelen tény, hogy ez a folyamat számtalan új típusú kérdést vet fel, ugyanakkor jelentős többletfeladatot ró a szakhatóságra, így az erdőfelügyeletre, de az erdőtervezésre is. Ilyen többek között a csődbemelt, vagy jogutód nélkül megszűnő szövetkezetek vagyoni kérdései, különös tekintettel az erdőre, továbbá a törvény által előírt osztatlan közös kezelés elvének általános érvényesítése, valamint az új tulajdonosok erdőtervi dokumentációkkal történő ellátása. A vagyonvesztés, átalakulás, működés és megszűnés szabályozását az említett szövetkezeti átmeneti törvények megadják; az erdőben az osztatlan közös kezelés elvének teljesülését az erdőfelügyelet ellenőrzi; az erdőtervi dokumentációk biztosítását az FM Erdőrendezési Szolgálat látja el.

A föld magántulajdonlás kialakulásának másik meghatározó törvénye a *kárpótlási törvényecsomag*, mely egyszerre ad lehetőséget a kárpótlási joggal részleges jóváteletre és a kijelölt kárpótlási földalapra történő licitálásra, tehát a földtulajdon megszerzésre. Mint közismert, a kárpótlási rész az erdő is. Ennek következtében kárpótlási földalapjellel egyaránt kell végezni.

A szövetkezeti kezelésű és állami erdőterületen. Induláskor, az előzetes felmérések alapján azzal számoltunk, hogy a kárpótlási folyamatban mintegy 250-300 ezer ha erdő tulajdonviszonyaiban történhet közvetlen változás, mely változás mértéke az állami erdők 100-150 ezer ha-val részeseznek.

Az Országos Kárrendezési és Kárpótlási Hivataltól kapott tájékoztatás szerint 1993. július 11 512 300 AK földingatlan került árvérezetítésre, amelyre 126 300-an szereztek tulajdonjogot. A jelzett dátumig erdőben 181.949 AK kelt el, ami mintegy 44-45 ezer/ha-nak felel meg. Az Erdészeti Hivatal adatai szerint az erdőgazdaságoktól eddig 27 071 AK került 9 600 ha-val magántulajdonba. A pótkijelölés menetében előreláthatólag 50 ezer ha mértékrenddel kell számolni az állami erdőkhöz, ebből 50-50% arányú megoszlás várható az állami gazdaságok és az állami erdőgazdaságok között.

A kárpótlás eddigi tapasztalataiból számos következtetés vonható le. Többek között az a tény, hogy a faállomány értéke többszöri javaslatunk ellenére nem került figyelembevételre a licitáláskori induló érték megállapításakor. A negatív licitálás során – 500 Ft/AK – szakmailag és pénzügyileg fel nem értékelt vagyonhoz jutnak az új tulajdonosok. Ennek utólagos korrekciójára számos javaslat ellenére nem látott lehetőséget a törvényhozás.

Külön ki kell emelni itt azt, hogy az új tulajdonosokra is érvényes a gazdaságosságukban az erdőtörvény, az értékesítésben a gazdasági törvények, valamint az osztatlan kezelést elvénél érvényesítését a kárpótlási törvény is előírja.

Külön kérdésként merül fel az alkalmazotti földalapról törvényi értelmezése az állami erdőgazdaságoknál, különösen az erdőalapról vonatkozásában. Ma már elmondható, hogy az Igazságügyi Minisztérium és Földművelésügyi Minisztérium egyeztetett álláspontja szerint nincs mód az alkalmazotti föld (erdő) alap kijelölésére.

Az említett törvények, tehát az önkormányzatok vagyonáról szóló törvény, a szövetkezeti törvények, valamint a kárpótlási törvényecsomag következtében olyan mértékű erdőtulajdon rendeződés indult el, melynek eredményeként a magánérdő tulajdonlás részaránya 35-40% is lehet. Ennek abszolút mértéke és relatív aránya elsősorban az erdőtelepítésekkel tovább emelkedhet.

Az erdő tulajdoni viszonyait azonban döntően az állami tulajdonban maradó rész sorsa és az azon történő gazdálkodás formája határozza meg.

A kincstári törvény hatálybalépéséig a 126/1992. (VIII.28.) Korm. sz. rendelet szerint az állami tulajdonú erdők az ÁV Rt.-hez kerültek. Az erdő vonatkozásá-

ban egyértelműen látszik, hogy a kormányrendeletet módosítani szükséges, hiszen az erdő és a cégvagyon közötti viszonyt egyértelműsíteni kell, valamint ma az állami erdőknek a tulajdonlásában több társas is osztozik.

Az állami tulajdonú erdőt kezelő szervezetek közül a legnagyobb az ÁV Rt., melybe 19 EFAG és 25 ÁG révén 1 085 ezer ha erdő tartozik; a Honvédelmi Minisztérium 3 erdőgazdasága útján 86 ezer ha erdőt kezel, a Közlekedés, Hírközlés és Vízügyi Minisztérium a vízügy révén 10 500 ha erdőt működtet, 100 AG és 1110 egyéb privatizálásra kijelölt kezelő révén az ÁVÜ-höz 79 ezer ha erdő tartozik.

A fentiek alapján az erdő vonatkozásában is az egyik legfontosabb feladat a kincstári törvény előkészítése, melynek következtében e törvény hatálya alá tartozó erdők tételenként meghatározásra kerülnek, mely feladat lényegében elvértékelés az Erdőrendezési Szolgálat jóváhagyásával.

3. Erdőgazdálkodás

A gazdasági rendszerváltáshoz kapcsolódó feladatok bonyolítása mellett kiemelkedő súlya van az erdőgazdálkodási alapfeladatok teljesülésének. Az elmúlt három évben jelentős fejlődést megalapozó folyamatok főleg a múltbeli örökségek miatt, de a fa-ágazat korlátozott piaci és hatékonysági lehetőségei miatt is reálisan nem voltak elindíthatók.

Az erdőfelügyelőségek – mint ismeretes – évente értékelik az erdőállomány-gazdálkodást, ebből az Erdészeti Hivatal országos értékelést készít. Az értékelésből az alábbi főbb adatok, folyamatok emelhetők ki:

a/ 1992. XII. 31-én a faállományról borított összes terület 1 695 855 ha, ez közel 4 400 ha-val több mint egy évvel korábban.

b/ Erdeink élőfakészlete 294,1 millió bruttó m³, mely folyamatosan növekvő, részben a fakitermeléscsökkenésével is magyarázható.

c/ 1992-ben 208 millió db kiültethető csemete került megtermelésre, mely a korábbi évekhez, különösen 1990. évi 400 milliós csúszhoz képest jelentősen csökken. Ez jórészt az erdőtelepítés teljesítmény mértékének visszalépésével van összefüggésben.

d/ Az elvégzett első kivitelű erdőfelújítás területe 19 981 ha, ugyanakkor a befejezett teljesítmény értéke 19 709 ha. Az összes erdőfelújítási kötelezettség alá

vont terület 141 919 ha, valamint az erdőtelepítési hátralék mintegy 8 700 ha. A megelőző évek eredményeként kedvező változás volt tapasztalható, ennek a folyamattal a megtartása azonban 1992-ben már nem volt sikeres.

e/ 1992-ben 7 138 ha első kivitelű erdőtelepítést végeztünk el, a befejezett telepítés területe 8 271 ha volt.

Az említett értékelésben kiemelt, külön kezelést igénylő negatívumok felsorolászerűen a következők:

- termőhelynek nem megfelelő fafajú erdőtelepítések,
- az ápolások elhanyagolása,
- a felerősödő károsítások, főleg az aszálykár és a vadkár,
- az elhúzódó és növekvő folyamatban lévő erdőtelepítések,
- az erdőtelepítések befejezésének elhúzódnása,
- a tölgyesek visszaszorulása a befejezett erdőtelepítésekben,
- a magas sarjzatotartási arány, őshonos fajok nem megfelelő aránya,
- az erdőfenntartás finanszírozási rendszerének problémái,
- az engedély nélküli fakitermelések, falopások,
- a tulajdonviszonyok elhúzódnásának rendezése,
- a szakhatóság működtetésének kérdései.

4. Az erdőfenntartás finanszírozási kérdései, Országos Erdészeti Alap

A felsorolt negatívumokkal jellemzett erdőgazdálkodási folyamat szabályozására számtalan igazgatási és finanszírozási korszerűsítési szükségesség végrehajtani. Ezek közül a legjelentősebb a földművelésügyi alapokról szóló törvény, mely egyben az Országos Erdészeti Alap pénzügyi rendszerét szabályozza. Közismertté vált az a tény, hogy a rendszerváltással egy indokolatlanul túlköltekező, és főleg nem az alapcélakat finanszírozó, forráshiányos Erdőfenntartási Alapot örököltünk. Közel 500-550 millió Ft olyan kifizetés hiányzott az alapból, amely nem az erdőfenntartás ügyeivel volt szerves összefüggésben. A jogelőd finanszírozási rendszer nem törvényi szinten volt szabályozott, ezért a pénzügyi rendszer sem a befizetés, sem a kifizetés oldalán nem volt teljes mértékben kézben tartható. 1992-ben nem tudtuk működtetni teljeskörűen a pénzügyi rendszert.

Egyrészt a szövetkezeti szektorban elsősorban a befizetések elmaradása, másrészt a forráshiány miatt csak az 1991. év és az azt megelőző évek elmaradt kifizetéseit teljesítettük az érdekképviseletekkel egyeztetett módon. A többi szektorban csak a szakmailag elengedhetetlen munkákra nyújtottunk fedezetet. Az 1992-es év a szabályozás vonatkozásában is rendhagyó volt. 1992. január 1-től már hatályban volt a számvitelről szóló törvény, mely szerint az erdőfelújításokat beruházásként kell kezelni és közvetlen önköltségen kell értékelni. Ugyanakkor az államháztartásról szóló törvény szerint „fizetési kötelezettséget előírni csak törvényben lehet”. Az állami szektorra működtetett alaprendszer nettó elszámolásra adott lehetőséget. A ráfordításos alapon működtetett nettó elszámolási rendszer azt eredményezte, hogy több olyan erdőgazdaság nettó befizetésből visszaigénylő lett, amely tartósan befizető volt az elmúlt években. Sajnálatos az a tény, hogy a többletköltség felhasználás az erdőállomány-gazdálkodásban teljesítménynövekedéssel és eredményjavulással nem jelentkezett. Ennek magyarázatára néhány gazdálkodó esetében indokolt visszatérni.

1992. december 31-én elfogadásra került a földművelésügyi alapokról szóló törvény, mely törvényileg szabályozza az Országos Erdészeti Alapot.

Ez a szakmai alap egyértelműen a korábban működő rendszert erősíti meg törvényi szabályozással. Az első félévi működés ismerete alapján elmondható, hogy az alap a finanszírozási igényeknek részben tud csak megfelelni. A ráfordításos körben az előleg igény 40%-át volt képes csak biztosítani, a pályázatos körben pedig csupán 25%-os finanszírozási szintet tudott eddig elérni. Erre döntő részben a magyarázat az, hogy az erdőgazdasági vállalatok csak részben teljesítettek a befizetési kötelezettséget. Az Erdészeti Hivatal elemzi ennek magyarázatát és indokoltság esetén a törvény által biztosított eszközökkel élve kívánja a finanszírozási rendszert működtetni.

5. Erdővédelem, vadgazdálkodás, vadászat

Az eredményes erdőállománygazdálkodás súlyponti része az erdővédelem. A károsításokkal (vadkár, aszállykár, elemi kár, tűzkár, rovarkár, egyéb kár) érintett (mennyiségi és minőségi együtt) erdőterület nagysága 25 ezer ha körül alakul.

Az aszállykár utáni legnagyobb károsítások a vadkárból és az erdőpusztulásból származnak. Az erdőpusztulás, mely leginkább a lögyecseinkben jelentkezett, okaira még ma sincsen egyértelmű tudományos magyarázat. A pusztulás intenzitása valamelyest azonban csökkent, amely az elpusztult egyedek részarányának csökkenésével magyarázható. A pusztuláshoz kapcsolódó műszaki mentés támogatási rendszere jogszabályi megújítás alatt van. A közeljövőben várható kormánydöntés után megindulhat a pénzügyi támogatási rendszer működése.

A vadgazdálkodás, vadászat terén is számos kedvező előrelépés tapasztalható. Ezek közül az indokolt és egyeztetett létszámáspozitívoknak egyes helyeken ma már kézzelfogható eredményei vannak. Indokolt ezen az úton tehát továbbhaladni.

6. Erdőtelepítés

A hazai erdővagyon további bővítésének az új erdő létesítése a járható útja. A rendszerváltás után kormányprogram szinten került megörösidésre az 1980-as évek végén szakmailag előkészített javaslat. Ez a program azt célozta, hogy az élelmiszertermelésben jóvedelmezően nem hasznosítható termőföldet jórészt új erdő létesítésével hasznosítsuk. A korábban felmért 4 800 ezer ha körüli lehetőség mindenképpen emelkedett az agrárpác tovább szűkülő keretei miatt.

1991-ben 700 millió Ft-ból 6700 ha, 1992-ben 650 millió Ft-ból 7140 ha új erdő létesült. 1993-ra 450 millió Ft áll rendelkezésre, ebből 3–3,5 ezer ha új erdő létesítésével számolunk.

1993-ban, amikor a magántulajdonlással reálisan számolni lehetett, indokoltak látszott a támogatási rendszer átalakítása úgy, hogy számolni kellett a saját erőforrások hasznosulásával is. Ezért a korábban 100%-os támogatási rendszert indokolt volt pályázati és részleges támogatási rendszerre átalakítani.

Ennek az új rendszernek a működéséről az 1993. év befejezését követően tudunk elemzéssel visszatérni, indokoltság esetén kezdeményezzük a módosítást.

Az erdőtelepítésnek kulcskérdése a költségvetés biztosította pénzügyi forrás. Ma már elmondhatjuk, hogy az 1994. évi törvény elfogadásakor a rendelkezésre biztosítandó keretösszeg megállapításában a szakmai állásfoglalásunkon túl, támogatottak lépnek be az agrárképviselet és az egyes – főleg a fátlan országrészekben alakult – érdekközvetítő fórumok.

7. Faanyaghasznosítás (fahasználat, fatermékkereskedelem, fafeldolgozás)

Erdőállománygazdálkodásunk másik kulcskérdése az erdőhasználat, a fatermékkereskedelem és a fafeldolgozás. Röviden néhány információ a fatermelési teljesítményről és a faanyag hasznosulásáról: 1992-ben 86 ezer ha erdőterületen, az erdőterületi lehetőség 83%-án folyt fahasználati tevékenység. Az összes kitermelt faanyag 6 590 ezer bruttó m³, mindez az előző évekhez képest további mintegy 6%-os csökkenést jelent. Az állami szektorban a csökkenés mértéke csak 4%-os, ezen belül is az ipari fa termelés 3,2%-os visszaesést mutat.

Az ipari fa értékesítés belföldön 28%-kal emelkedett, ugyanakkor az export értékesítés 17%-kal csökkent. A tűzifa értékesítésében nagymértékű változások nem voltak tapasztalhatók.

Az elsődleges és a másodlagos fafeldolgozás területén fahasználat csökkenését meghaladó mértékű visszaesés volt tapasztalható, melyből egyedüli kivétel a szalagparketta volt.

Az erdei- és faipari termékek külkereskedelmi forgalmának (export-import) pozitív egyenlege 1992-ben 7,8 mrd Ft.

Az előző évekhez képest további növekedés tapasztalható ezen a téren, de a korábbi évek dinamikája már nem volt jellemző.

Érdekes információ továbbá az a tény, hogy a cellulóz-, papír- és papírfeldolgozóipari termékek behozatala 1992-ben 22 milliárd Ft-os nagyságrendet mutatott.

Mindezen folyamatok részletes elemzését az Erdészeti Hivatal a szokásos módon elvégzi és közzéteszi. Indokoltak látszik azonban hosszú távra vonatkozóan a faanyag hasznosítás új stratégiáját kidolgozni. Ennek megvalósítása érdekében részben egy cellulóz-papíripari hasznosítás lehetőségét feltáró tanulmány készült három érintett tárca (KTM-IKM-FM) gondozásában külföldi szakértőkkel. Más részben a PHARE-program finanszírozásában a teljes ágazatra vonatkozóan készült egy tanulmány, amely erre a problémakörre is igyekszik választ adni. Ezekre a szakértői anyagokra is építkezni kívánjuk a megoldás lehetőségét a faanyaghasznosítás fejlesztési kérdéseiben – 1993 év vége felé – a kormány részére bemutatni.

8. Átalakulás, privatizáció, az állami erdőgazdálkodás szervezeti rendszere

Tisztelt Vándorgyűlés! A gazdasági rendszerváltással együtt az állam, mint tulajdonos és mint közvetlen piaci szereplő folyamatosan visszavonul a gazdaságból. A szabályozási, koordinálási szerepkörét általában megtartva csak néhány kiemelt területen – a kincstári és kizárólagos állami vállalkozói vágyonon – így az állami erdőben is indokolt, hogy megtartsa tulajdonosi befolyását. Az erdő esetében szakmai és közgazdasági szempontból azért is látjuk indokoltnak, mert a társadalmi elvárások, a tartamos vagy divatúbb szóval a fenntartható erdőgazdálkodás ezen a módon érvényesíthető. A vagyongondozás és az erdő használata, szakkezelése nem egymást helyettesítő folyamatok, tevékenységek. Szervezeti szempontból véglegesen a helyükre kell, hogy kerüljenek. Mindezek alapján a magyar erdőgazdálkodásnak alapítétele az állami erdőgazdálkodás szervezeti kérdései.

Éppen ezért az általános átalakulási és privatizálási szándék a szakterülethez tartozó állami vállalatok esetében másféleképpen kell, hogy megjelenjen az erdőgazdasági vállalatokra és másképpen a faipari, valamint fakereskedelmi vállalatokra.

Az állami erdőgazdálkodás szervezeti kérdéseiben többször állást foglalt maga az egyesület is. Ugyanakkor kiemelkedő jelentőségű volt a Magyar tudományos Akadémia Erdészeti Bizottsága kezdeményezésére megrendezett I. Országos Erdész Gyűlés állásfoglalása. A rendezvény állásfoglalásának – mint ismeretes – az adott különleges jelentőségét, hogy magának a rendezvénynek fővédnöki tisztét dr. Antall József miniszterelnök jelenlétével és előadásával vállalta.

Az állásfoglalások egyértelműen azt az irányt erősítik, hogy az állami tulajdonú erdők tulajdonosi jogainak érvényesítésére önálló, 100%-ig állami tulajdonú kezelő szervezetet kell kialakítani.

Ez a szervezatkialakítás – ma már egyértelműen látszik – egy folyamat mentén lehet eredményes, melyhez alapvetően a szakterület és a politika egyértelmű egyetértésére van szükség.

Az említett folyamat kétös irányultságú kell, hogy legyen:

– Egyrészt a profitorientált vagyonok (fafeldolgozás, szolgáltatás, kivitelezés) folyamatos privatizálása, szervezeti elvá-

lasztása, a társasági működés kialakítása. Erre vonatkozóan a Gazdasági Kabinet és a Kormány elfogadta az ágazati privatizációs programot.

– Másrészt az állami erdőkért felelős szervezet létrehozása. Ma azonban látjuk, hogy mindez egy lépésben nem lehetséges. Az 1992. évi LIII. tv., valamint a 126/92. kormányrendelet értelmében folyik az erdőgazdasági vállalatok társasággá alakítása az ÁV Rt.-nél. Lényegesen azonban az a tény, hogy átalakulásokkal egyidőben nevesítésre kerülnek azok a vagyonok (erdő és erdőhöz közvetlen kapcsolódó vagyontárgyak), melyek nem a társaságok vagyonába kerültek, hanem a kincstári törvényig azok tőketartalékába. Az ÁV Rt. új vezetése is egyetért abban, hogy a kincstári erdővagyonért felelős szerv kialakításával ezek elvonásra kerülnek.

A minisztériumba ezen állásfoglalás ismerete mellett folyik az előkészítő munka a lehetséges szervezeti megoldás kidolgozása érdekében. A közeljövőben várható, hogy a két illetékes miniszter e kérdésben egyeztetéssel véglegesíti a kivitelezhető megoldást. Az Erdészeti Hivatalnak az a szakmai álláspontja, hogy olyan szervezetet szükséges létrehozni, ahol alapvetően a közérdeknek megfelelő vagyonérdekeltség érvényesül.

9. Szabályozás, szakhatóság, oktatás, kutatás

Az előbbieken vázoltak szerint érzelhető, hogy Magyarország az erdőtulajdonlásban a jelentős állami tulajdonlás mellett a többszínű erdőtulajdonlás irányába mozdul el. Ebben az új helyzetben egy szektorsemleges, az erdőbirtoklás, -használat és -védelem szabályait pontosabban megjelölő, megújított törvényi szabályozásra van szükség. Az erdőtervény szakmai szövegegyenye elkészült. Folyik a jogi formájának kialakítása és annak véglegesítése után várhatóan az őszi idényben megkezdődhet a szakmai, valamint tárcaegyeztetése.

Mindezek mellett indokolt az erdőtervezési és erdőfelügyeleti munka reformja is. Mindkettőt az érintett intézmények bevonásával elindult annak érdekében is, hogy a törvényi szabályozás életbelépésével, annak háttérével életbe léphessen.

A globális ökológiai kérdések, az erdészeti vonatkozású nemzetközi egyezmények az erdészeti kutatásban és oktatásban új irányvonalak elindítását, illetve

bővítését igénylik. Ezekben a kérdésekben a tárca, az Erdészeti Hivatal kiemelten kíván az Erdészeti Tudományos Intézetre és az egyetemre támaszkodni.

Az oktatásban és a tanácsadásban új feladatokat jelentkezik a magánerdőtulajdonlással a vállalkozások kiterjedésével együtt felmerülő új ismeretek elméleti megalapozása és gyakorlati alkalmazása.

A vállalkozások új típusú irányítási ismeret igényelnek, ezért támogatandó az a kezdeményezés, mely a Soproni Egyetem e célt szolgáló szak alapítására irányul.

10. Erdészeti Hivatal

Tisztelt Kollégák! Különösen jelentős szakterületünk „újkori” történetében, hogy 1993. május 1-től felállításra került az Erdészeti Hivatal. A hivatal magasabb jogállással jogutódként vette át a főosztály feladatait. Az Erdészeti Hivatal 4 osztályos szervezet. Létszáma 26 fő. A korábbi tevékenység első lépésben a magánerdőgazdálkodás ügyeivel bővült.

A hivatal megalakítása különösen jelentős az erdészeti diplomáciában is, mely területen több, mint harminc országgal van kapcsolatban az erdészet. Különösen kiemelkedő az osztrák, német, francia, holland, norvég, svéd, finn és az Egyesült Államok-beli kapcsolat. Ezek a kapcsolatok az elmúlt években biztosították azt, hogy több mint 150 kolléga külföldi tapasztalatcserén bővíthette szakmai és erdészeti politikai ismeretét.

Tisztelt Vándorgyűlés! Kedves Kollégák! Talán kicsit bővebbre nyúlt előadásomban rá kívántam villantani az erdészeti szakterület sajátos és sokrétű problémáira. Látunk kell, hogy az elmúlt évek nem teltek el események, feladatok, problémák és talán apró sikerek nélkül. Az elkövetkezendő év és évek számtalan új feladatot jelölnek ki számunkra. Azzal a felelősséggel kell végzünk dolgunkat, hogy a demokrácia játékszabályainak megfelelő eszközökkel a hazai erdőgazdálkodást és az átalakulást a helyes irányba tereljük.

Érzékelniünk kell azt is felelősen, hogy a megoldás kulcsa mindig saját kezünkben van. Az Erdészeti Hivatal és a tárca épít az elkötelezett erdész-kollégák szakmai együttműködésére és támogatására. A jószándék az Erdészeti Hivatal életre hívásával kapcsolatos támogató levelekben egyértelműen kiérkezhet, melyet munkatársaim nevében is ezúton köszönök.

Köszönöm, hogy meghallgattak.

HOZZÁSZÓLÁSOK

DR. VÁRHELYI ANDRÁS

Tiszteit Vándorgyűlés! Legelőször beszédem mottóját szeretném elkiáltani: *Vigyázz! Dől a fa!*

Fél évvel ezelőtt az erdészeti tisztikara előtti mondandómat egy történettel fejeztem be, melyben a fák azt sógták: „*Ne siess! Ne siess!*”

Eltelt fél esztendő. Létrejött a Földművelésügyi Minisztérium kebelében az Erdészeti Hivatal. Ez eredmény. Nem kicsiny eredmény. Sokan, a szakma partvonalán állók, drukkerek és ellendrukkerek ugyan mondogatták: nem történt semmi, átfestették a cégtáblákat. Mások felkérdezték: hogyan lehet egy szakmai ágazatot „*azokra*” bízni és miért nem „*emezekre*”. Üzeneteket, telefonokat kaptunk, vezetőjelöltek és önjelöltek akciói festették színesre a hivatalfelállítási momentumait.

Ma pedig tölem, mint helynököt és mint erdésztől – aki politikai támogatást ígért és adott – felkérdezik: node helynök úr, mi, az erdész szakma, nem egészen ilyen lovat akartunk.

Szerintem meg olyan ló nincs, amelyik minden erdőben egyformán jó.

Politikai botorság volna a tömelletti erdészre mutogatni, hogy miért nem ő, miért nem ők, öt vagy hét ezren csinálják meg maguknak az államerdészetet, az egységes szakmát, s miért nem találják ki ők maguknak az okos és értelmes feladatokat.

Hitem szerint ma ami sok kérdést eldönt, ami valódi lényeg, az az erdővállalatok átalakulása. Ezen belül 19 állami erdővállalat vezetőinek, elnökeik vezérigazgatóinak kiválasztása és kinevezése.

Ez fő kérdés.

Ez első kérdés, mert a szakma jövődjét ez a kiválasztott 19 ember, ez a 19 első erdész fogja évekig kommandírozni.

És mondhatom Önöknek, ez bizony politikai figyelmet is érdemlő döntés. Ezt a figyelmet azonban a fedhetetlen szakmai alkalmasság mindenkor meg kell előzze.

Tudom, hogy vannak olyan vezetőknek való mai és tegnapi vállalatvezetők, akik hisznek és bíznak abban, hogy a szakma jelentősége úgymond „*dollárban oly kicsiny*”, hogy ebbe az egészbe a kormányzat féltő figyelmével nem, vagy kevésbé avatkozik be. Az ilyen reménykedőket engedjék meg, hogy biztosítsam, ez a romény – tévedés. Mert hitem szerint nem hagyhatja egy gazdasági átalakítást felvállaló kormányzat érintetlenül az egykori nem példaszzerű szakmai és morális egzisztenciákat, kaján összekacsintásdi egy-egy külön érdekű lobbyval, amelyik a kormányzat „*erőtlenségét, figyelmetlenségét*” hozza előkötön hivatkozással, miközben ebből él túl, ebből él át mindent.

Tisztelesség, fedhetetlen, karakán és főként szakmallaig kikezdehetlen vezetőkre van szükség.

Nekem, nekünk erdésznek az erdő szent templom. Szakmánk temploma: a szürke bükkös oszlopcsarnok, a cseres zsongás, a gyertyának darabos sugóháza, a lángoló csereszömörécs vágásoldai. Ezek a mi szentélyeink.

Ők függnek tőlünk, mi belőlük élünk. Nincs másunk! Csak ez az 1 millió hektár magyar lábaserdő, benne az irtókapazó, patkázó üregasszonyok csemete-fogó sóhajaival, az idényre felfogadott diákok, s Istenem! – ma már – munkanélküliek hársány tréfiáival.

Minékünk ma úgy kell boldogulni, erdőt, fát nevelni, növesztetni, óvni, hogy szinte már a fejünk felől dől kés alá a fa. Sokszor az erdész nem is igazán tudja, csak sejtí, ki kiáltotta el: *vigyázz, dől a fa!*

De a törvények, Uraim, végrehajtandók! Az átalakulások, kárpótlási kijelölések bizony végrehajtandók! Ugyanúgy, ahogy a vágástervek, a növedékfokozás, az elegyarány szabályozás, a vadkár-elhárítás és csemete ültetés.

A törvényeket mi erdészek nem bírálhatjuk felül.

De valóságosan nem kérdezheti fel sem az ágazati minisztérium, sem szakmai testületek, de még a politikai erőteréből beszélő helynök sem, az erdészt, hogy: „*bátyám-öcsém*” hát mit csináltál az erdővel?

Mert az erdészek, az én szakma-tesztvéreim, azt csinálják a tő mellett, *ami lehet*. Amit engednek nekik. Amit kiszabnak nekik.

S 'melyiknek lelke van – s nemcsak tudása – szakmájához, az mind lehajol a kis csemetéhez.

Az ilyen erdész – öreg vagy fiatal – szakmája díszé. Legyünk büszkék reájuk, s lehetünk hálásak nekik, mert rangon viselik hivatásukat. S a mai világban egy hivatást rangon bírni, bizony mondom, nem csekélység.

Kell és kötelesség, hogy a szakma mai, megújított vállalati tisztikara, ágazati vezetése, politikai támogatói és védnökei megbecsüljék és megtartsák azt a mérnök és erdészkart, amelyik nem annyira szakmájából, mint szakmájáért él.

Higgyék el, ez felismerhető! Bízsanak hozzá: vannak, akik ezt felismerik.

Nézzenek ide: itt ül egy miniszter, talán az első olyan politikus, aki nemcsak elvben és tétben, de külsőlegében is felvállalt bennünket, erdészeket. Szeretem őt ezért! Mert nem mód nélküli az üzenete annak, hogy az ágazati miniszter itt, Önök között, erdészenruhában van jelen.

Tudom, hogy eddig mi mindent vállalt fel ezért a szakmáért. Bízom hozzá, hogy mi nem csaltokozunk benne. Ahogy ő sem csaltokozhat a magyar erdészkarban.

Az együvértartozás nagy erő. Nagy biztonság lehet. Könnyű volna politikusnak azt sugallni, kérti vagy akár elvárni, hogy legyen a magyar erdészkarunk „*biztonságérzete*”.

Mitől lenne? Önmagában? – kérdezhetik.

Igaz, jogos. Szép beszédekőtől? Nem! Egyenruháktól? Nem! Keményhangú üzenetektől? Nem.

Van valami, van nekünk valamünk, amivel hiszem, hogy eddig nem bírt sem politika, sem átmenet, sem ínség. Ez a valami az erdész hite. Vakon hiszem, hogy ez mondatlanul is, ismétletlenül is töretlen.

Ennél fogva hiszem, hogy sikerül olyan első vállalati vezetőket kapni ennek a szakmának, akik nemcsak *Önökre*, de *Önökkel* gondolnak, amikor az egységes magyar államerdészet felé nehéz és áldozatos lépéseket tesznek. Sikerülnie kell a szakmának olyan vezetőket erősíteni, akik ezt a feladatot megoldják. Akik megőrzik és gyarapítják az erdőket gyermekeinknek, unokáinknak, s az övéinknek.

Erős meggyőződés, hogy a kormányzatnak van figyelmé a jóra. Mind tudja, akit illet, hogy a magyar erdővagyon nem szabad, nem lehet üres-kamra szempontok, alkalmi lobby érdekek, avagy egyéni, káros karriermentések zsebére feláldozni.

Tessék bízni ebben a figyelemben. Ahogyan bízik szakmánk fővédnöke ebben az erdészkarban. Ugye mi tudjuk, hol fog helyt a magyar államerdészet jövődjé, melyik az a politikai irány, amelyben szakmánknak előkelő helye van, amelyik figyelt ránk? Ugye mi tudjuk ezt? És ugye nem felejtjük el?

Én azt mondom – mint a Miniszterelnök úr helynöke és mint erdész, s ez bernem törvény – tehát azt mondom: bízom saját szívbeli szakmám embereiben.

Az erdész hites ember. Szeretem van benne. Bízom a tömelletti erdész tisztességében és szakmaszeretetében. Bízom az erdész, lábaserdős csöndekben megmélyült humánkölcseiben.

Bízom a tekintetek tisztaságában: hogy tud, és amikor kell, mer választani. S hogy meg tudja mondani az övének, hogy erdeiért, szakmájáért, ha tetszik kenyeréért, kit s mit választ.

Bízom magunkban. Nem a szavak és szép beszédek szintjén, hanem – ahogy most Önökre nézek, tekinteteket találok meg – a ki nem mondott hitességek szintjén.

Mik vagyunk mi, magyarok, ebben a kusza világban, ebben az összezavart Európában? Magyarok vagyunk. S ez talán a legtöbb, amit adhatunk ennek az Európának.

A költő mondja: „*a tükör összevilágító könyvek nyelve / a fől nem adott hit tolvajnyelve / remény laissez passéja, percnyi szabadság, kortynyi szabadság, foglár háta mögötti szabadság nyelve*” – ez volt Magyarország. Ma már szabad! A mi templomunk az erdő. Ugye így van ez? Segítsenek ezt megtartani.

SZABADOS JÁNOS

Mindenekelőtt az ÁV Rt. einök-helyettes vezérigazgatójának, *Szekecs Szabolcs*-nak a közgyűléshez küldött üdvözlését szeretném tolmácsolni. Im már tízhónapos tapasztalat alapján is állíthatom, hogy az ÁV Rt. ügyvezetése az erdőgazdálkodást és az erdészeket nem a 19 gazdaság tőkéjének nagysága szerint, hanem az egymillió hektár állami erdő felbecsülhetetlen értékének arányában becsüli meg. Ugyanez elmondható az ÁV Rt. legfőbb döntéshozó testületének, a 11 tagú igazgatóságának tagjairól is. A szakmánk iránti fokozott érdeklődést tanúsítja, hogy az igazgatóság egyik tagja, *dr. Hajtós Odón* úr, a Magyar Mérnöki Kamara elnöke is itt ül közöttünk, megtisztelve közgyűléstünk.

Schmoizer elnök úr a bevezetőjében mint az erdőgazdaságok átalakulásáért felelős személyt mutatott be. Ezért sokan talán most azt várják tőlem, hogy az átalakulásról adok tájékoztatást. Mégsem ezt teszem, mert véleményem szerint a vándorgyűlést, ezt az évente egyszeri alkalmat nem a napi aktualitások, hanem a szakmánkat foglalkoztató távlatosabb kérdések fórumául kell felhasználni. Másrészt az átalakulásokat a piacgazdaságra való átérés olyan szűkségszerű lépésének tartom, amely csak egyik eszköze a korábbi előadásokban már részletesen kifejtett szakmai célkitűzéseknek. Ezért – noha pillanatnyilag fontos feladat – én nem a vállalati átalakításokat tartom a szakmapolitikánk minden meghatározó kulcskérdésének. Napjaink – véleményem szerint – két legégetőbb gondjáról szólok röviden.

Az első a vállalatok pénzügyi helyzete. Ma a legfontosabb rövidtávú erdészeti politikai cél az erdőgazdasági vállalatok likviditásának megőrzése és a felszámolások elkerülése.

Hiszen a különböző okokból pénzügyileg ellehetetlenült erdőgazdasági vállalatok által végzett erdőkezelésnek ma nincs alternatívája. Az állami erdőknek is folyamatosan kellőre van szüksége, és ennek személyi, technikai és szervezeti feltételei jelenleg csak azoknál az erdőgazdaságoknál vannak meg, amelyek az adott területen működnek, függetlenül attól, hogy pénzügyileg milyen helyzetbe kerültek. Ebből a megfontolásból döntött úgy az ÁV Rt. három erdőgazdaság esetében is, hogy – megcélzó a felszámolást – garanciát vállal kedvező kama-

Munkáljanak mind azon, hogy szakmánk imádságos helyei, szerte az országban ne válhassanak percmberkék és számlajankó szalonasúttó helyévé.

Minden embernek joga van dönteni. Döntsenek a lelkiismeretük szerint. És mindenkor apelláljanak vezetőik lelkiismeretére. A nagy dolgok mindenkin múlnak. Nem egy-egy emberrel!

Hosszú, boldog erdészkedést kívánok minden magyar erdésznek! Legyen teljes a tartalma hagyományos köszöntésünknek:

Üdv az erdésznek!

tozású hitelfelvételhez. Ebben a döntésben a tulajdonosnak az a szerepe érvényesül, amelyről kevesebb szó esik, amikor a társasági formáról beszélünk. Jelesen a tulajdonosnak a vagyonért való felelőssége. A tulajdonlás ugyanis nemcsak a profithajhászást jelenti. Különösen nem akkor, ha az állam a tulajdonos, amelynek a nyereség mellett egyéb prioritásra is tekintettel kell lennie.

A második égető szakmai gondunk az állami erdő kárpótlásra történő kijelölése. Az elmúlt három évben mi erdészek sokat beszélünk az erdő állami tulajdonlásának egyedül üdvözítő voltáról. Kevesebbet arról, ami pedig szakmapolitikánk legsarkalatosabb kérdése, a megfelelő üzemméretű jelentőségéről. Mára világossá vált, hogy a tulajdonviszonyok alakulása a rendszerváltás évtizedben mindenekelőtt politikai kérdés, amit idővel talán gazdasági szempontok fognak megelőzni, de a szakmai érveknek, szakmai befolyásoknak a birtokpolitikára nincs érdemi hatásuk. Ahogyan a demokratikus országokban az természetes, nekünk is az adott tulajdon szerkezetre kell építeni szakmapolitikánkat. Sokkal erőteljesebben kell tudatosítanunk a laikus közvéleményben és a döntéshozókban is a megfelelő üzemméretű szakmai, közgazdasági jelentőségét az erdőgazdálkodásban. Igaz, hogy a két világháború között az állami erdő-tulajdon jelentéktelen volt, de a magánerdőket döntő mértékben nagybirtokosok kezelték, egyházi és uradalmi birtokként. A kisparcellás magánerdőgazdálkodásnak tömeges tradíciói nincsenek Magyarországon. És ahol ennek hagyományai vannak – például Ausztriában – ott is nagyfokú állami támogatást igényelnek a kishirtokok. Ezért kell ma erdészeti politikánk legfontosabb kérdésének tekinteni az erdőbirtokossági árszámoló működésének jogi és közgazdasági feltételeit. Mert enélkül a kárpótlással magántulajdonba kerülő néhány hektáros erdő-tulajdonosok gazdaságilag ellehetetlenülnek, és ez az erdő leromlásához, csetenkénti rablógazdálkodáshoz vezet.

Kérem ezért Miniszter urat, hogy amikor a kárpótlási törvényben kapott felhatalmazással él, és további erdőterületeket jelöl ki a ma még jól kezelt összefüggő állami erdőmódból, gondoljon erre a felcsoválásra. A megfelelő méretű erdőbirtokok kialakításának és működésének feltételei nélkül nem szabad felaprózni értékes összefüggő erdeinket. Ezt nemcsak az erdészek, a magyar erdő, hanem a jövő generációinak érdekében sem szabad megtenni.

Köszönöm figyelmüket.

DR. GYENESI ISTVÁN

A megyei önkormányzat képviselőjében és tapasztalataim alapján mondatom, hogy a privatizációs folyamatban – így az erdőnél is – túl sok a bizonytalansági tényező. Ezt átmenetileg lehet hozzáféréssel, felelősséggel ideig-óráig pótolni, de hosszú távon semmi esetre sem. A bizonytalanság ellensúlyozását a civil szerveződések, mint amilyen az Erdészeti Egyesület is,

biztosan tudja. De ez is csak átmeneti lehet. *Azt várni azonban egy ilyen egyesületől, hogy a hivatalos állami politikára bólogasson, ezt senki nem várhatja el.* Mint politikus azt mondatom önöknek, hogy az egyesület járja a saját útját, amit szakmailag jónak lát. Ha ez az út találkozik a hivatalos elképzelésekkel, akkor várhatja a támogatást, ha nem, vállalják bátran az opponensi szerepet.

A vágható erdőállomány a múltat minősíti. A ma hibát, vagy a ma helytállását is a jövő fogja minősíteni. Tisztelet az erdészeknek.

BARANYAI KATALIN

Miniszter úrhoz szeretnék kérdést feltenni az állami erdők és az államerdészet helyzetével kapcsolatban.

Az erdészeti szakterület örömmel vette, hogy az 1993. február 14-én tartott I. Országos Erdész Gyűlés állásfoglalását a minisztérium vezetése elfogadta és májusban létrehozta a minisztériumon belüli az Erdészeti Hivatalt. Azzal is mindenki

egyetért (a szakemberek és a nem szakemberek is), hogy az erdők közhasznú funkciója miatt az állami erdők egységét meg kell őrizni. Ennek érdekében kellene létrehozni – az állásfoglalásnak megfelelően – azt az önálló, 100%-ig állami tulajdonú kezelőszervezetet, amely ellátná az állami erdők kezelését az állami tulajdon érdekeinek megfelelően.

Azt kérdezném miniszter úrtól, hogy ennek elősegítése érdekében kíván-e valamit tenni a minisztérium és ha igen, akkor mikor és mit?

DR. SZABÓ JÁNOS

Várhatóan a közeljövőben tárgyalok erről a kérdéstről Szabó Tamás miniszter úrral.

FEJES DÉNES

Szeretném felhívni a miniszter úr figyelmét, hogy a kárpótlás jelenlegi gyakorlata már régen túlmutat a részleges kárpótlá-

láson, sőt a reprivatizáláson is. Egyben kérem, hogy tegyen meg mindent, hogy ez a folyamat ne fokozódjék, és legalább az erdőket érintő még megtehető intézkedések foganatosítását szorgalmazni szíveskedjen.

ZÁVORSZKI JÁNOS

Valamennyi kerületvezető erdész nevében kívánok szólni. Mindazok nevében, akik úgy érzik, hogy sem anyagilag, sem erkölcsileg nem jut rájuk annyi figyelem, mint amennyit megérdemelnék. Úgy érzem, sok helyütt a kerületvezető létbi-

zonytalansága előbb-utóbb ki fog hatni a reánk bízott erdőterületek biztonságára is.

Már hallani olyan hangokat, hogy a létszámcsökkentés céljára a kerületvezetői státusokat is. Azt hiszem, hogy ez helytelen útja a költségcsökkentésnek. *Kérem ezért valamennyi kerületvezető erdész nevében, hogy fordítódjon reánk nagyobb figyelem.*

ORMOS BALÁZS

Nem kerülhetem meg, hogy közgyűlésünkön ne beszéljek erdeink már-már katasztrofális állapotáról amit az aszály, a különböző rovarkárosítások, tüzesetek, lopások és egyébek okoznak az erdőkben. A károk ellensúlyozására, de sokkal inkább megelőzésére pénz kell. Működik törvényi szinten az erdészeti alap, melynek létjogosultságát vitatják ugyan, de be kell látni, hogy ez az erdőgazdálkodás specifikuma, hiszen az eltérő adottságú gazdálkodó egységek az alap segítségével működhetnek zavartalanul. De vonatkozik ez a magán, illetve társasági erdőkre is, melyek szintén igénybe szeretnék venni az alap pénzeszközeit. Sajnos a felújítási kötelezettségekhez szükséges anyagi igény egyre nő, ugyanakkor a kitermelt faanyag után befizetendő összeg csökken. Szükség lenne az erdészeti alap mielőbbi feltöltésére, a feltöltésre külső forrásokat kell találni.

Nem lenne ez adomány, hiszen ágazatunk éves szinten is milliárdokat fizet be az államkasszába évente. Kevés kicsi ágazatunk a nemzetgazdaságban, hogy viszonylag kevés pénzzel rendbe lehetne hozni az ország területének 18%-át érintő szakmai, társadalmi elvárások sorolt igényeit.

Bizton állíthatom, hogy van annyi pénz még az FM-en belül is, amennyivel az ágazat megoldható legsürgősebb teendőit. Annál is inkább, mert a városok és települések körüli erdők jelentős és direkt közjóléti szolgáltatást lát el, ami az erdészeknek pénzbe kerül. Az elvonás helyett – lásd a vadászati területek bérbeadásából származó jövedelem – támogatni kellene az erdészeti tevékenységet.

Úgy gondolom, hogy 1993-ra 500 millió, 1994-re 1 milliárd elegendő lenne az erdészeti alap feltöltéséhez, mely összegek jelentéktelenek a tárca költségvetéséhez viszonyítva. Mindehhez a szakmán belüli összefogásra és az összefogáson alapuló egészséges lobbizásra van szükség.

CSÖTÖNYI JÓZSEF

Roth professzort idézve aggodalmát fejezte ki az erdők egészségi állapota miatt. Az emberiség létalapja pusztul. Elis-

merően szólt az elmúlt év központi pénzügyi segítségéről, de megjegyezte, hogy e kármentő is csak a valós kár egytizedét fedezte. Felhívta dr. Szabó János miniszter figyelmét, hogy a mezőgazdasági aszálykárrel párhuzamosan tetemes erdei aszálykár is jelentkezett az utóbbi években, és kérte a kárkompenzációjának alapos vizsgálatát.

FÁBIÁN ISTVÁN

Egy kaposvári kft. képviselőtében mely fával, és mindenféle erdei termék forgalmazásával foglalkozik – felhívta a fi-

gyelmet arra, hogy az új erdőtulajdonosok (vállalkozók) szakmai „hozzaértése” kívánna elvárni hogy maga után, és kérte, hogy a szakma előzze meg azt, hogy ezen új réteg saját szerveződéssel akaratlannal is tétútra terelődjön – az erdők kárára.

MAGYARSZÉKI BÉLA

Baráti kapcsolatunk az erdészekkel több mint harminc éves. 1961 ben erdész-vadász-turista-találkozózt szerveztünk, a Pilisben a Lajos forrásnál. *Végyári Jenő* igazgató szavait, hogy az

erdőt ne csak szerezessük, de éljük is – megfogadtuk, és kidolgoztuk a Társadalmi Erdői Szolgálat szervezetét. Ma már sok ezer járőrünk vigyázza az erdőket. A 60 000 természetjáró segítségére bizton számíthatnak, és kérjük, hogy éljenek is ezzel, és támogassák őket – *mondotta a természetvédelmi szolgálat vezetője.*

A VÁNDORGYŰLÉSEN RÉSZTVEVŐK NÉVSORA

Dr. Anda István
Dr. Andor József
Apatoczy István
Arató János
Ádám Péter
Árpádhalmi Ferenc

Babics István
Bacsó József
Dr. Balázs István
Balog Bertalan
Bak Julianna
Bakonyi István
Bakó Csaba
Balogh László
Balogh Péter
Balsay Antal
Baranyi Katalin
Dr. Baráth László
Barátossy Gábor
Barkóczy István
Bácsi Benjamin
Bányi Attila
Bátányi Péter
Bebes Tibor
Bece Tamás
Begyva Lajos
Bence Béla

Berkenyi András
Bényi Sándor
Béres Zoltán
Bicsák József
Bircher Gyula
Bíró Tibor
Bodri Károly
Bolla Sándor
Dr. Bondor Antal
Bóna József
Bogár István
Bogdán József
Bognár Gábor
Bognár Tibor
Borzási Béla
Bödöcs Imre
Bödö Balint
Börzönyi Péterné
Bőszé Gyula
Budavári Tamás

Bugovics Tamás
Bundity Gábor
Burián Árpád
Burkalki Tamás
Czebei Sándor
Csanádi Béla
Császár György
Csávicz János
Cser Lajos
Cserép János
Csépanyi Péter
Csikóné Kunvári Etelka
Csikós László
Csontos István
Csordás Nándor
Dr. Csoranyi József
Csók Gyula

Dany Vendel
Dauner Márton
Debreceni Ferenc
Détári Béla
Dobos Antal
Dobos Sándor
Dobos Zsolt
Dobó István
Dr. Dobroszláv Lajos
Dolgos József
Domján Károly
Donkó Károly
Doros István
Dudás István

OEE Visegrád
OEE Nagykanizsa
Pilis Parkerdőgazdaság
Gyulai ÁEVEG
Erdőtervezési Iroda Szeged
Pilis Parkerdőgazdaság

Zalai EFAG
Ipolyvidéki EFAG
FM Budapest
FM Budapest
Borsodi EFAG
FM Erdőrend. Szolg. Kaposvár
Szombathelyi ÁEG
Pilis Parkerdőgazdaság
VERGA Rt.
Mezőföldi ÁEVEG
Pilis Parkerdőgazdaság
Zalai EFAG
OEE Budapest
Somogyi EFAG
Kiskunsági EFAG
Ipolyvidéki EFAG
VERGA Rt.
Somogyi EFAG
Zalai EFAG
Kiskunsági EFAG
FM Erdőrend. szolg.
Kaposvár

Ipolyvidéki EFAG
Gemenci ÁEVEG
Mátra-Nyugatbükki EFAG
Zalai EFAG
Balatonfelvidéki EFAG
Kiskunsági EFAG
HM Kaszói EG Rt.
Győr
ERTI Budapest
Somogyi EFAG
Budapest
Somogyi EFAG
Kecskeméti Erdőfelügy.
Kajárpéc
Nagykunsági EFAG
Zalai EFAG
EDSz Budapest
UVATERV Budapest
Kisalföldi EFAG
FM Erdőrend. Szolg.
Kaposvár

Somogyi EFAG
Kiskunsági Nemzeti Park
Nagykunsági EFAG
Kisalföldi EFAG
Balatonfelvidéki EFAG
Mecseki EFAG
Somogyi EFAG
Zalai EFAG
Borsodi EFAG
Mátra-Nyugatbükki EFAG
Sárospatak
Balatonfelvidéki EFAG
Kisalföldi EFAG
Mecseki EFAG
MOSZ Budapest
Borsodi EFAG

Vendvidéki Szakszövetkezet
FM Budapest
Felsőtisztai EFAG
Felsőtisztai EFAG
Természetvédelmi Ig. Bp.
Pilis Parkerdőgazdaság
Miskolc
Pilis Parkerdőgazdaság
Vértési ÁEVEG
Szombathelyi ÁEG
Zalai EFAG
Nagykunsági EFAG
Mátra-Nyugatbükki EFAG
Erdőfelügyelőség Pécs

Dudás Péter
Dusk József
Eisenreich Jenő
Égető Gábor

Fábián István
Fejes Dénes
Fehér Ferenc
Fehér István
Fekacs Lajos
Fekete Antal

Fekete János
Felházi József
Fodor Mihály
Főglein László
Földes Mária
Frankó János
Fritsch Ottó
Fülvi József
Dr. Führer Ernő
Füst Miklós

Galambos István
Garamszegi István
Garbera István
Gábor Márton
Gál Imréné
Gál Sándor
Gáspár Hantos Géza
Geleita Ferenc
Gerály Ferenc
Dr. Gergác József
Gerner Gábor
Gémési József
Golovics Menyhért
Gordán Gábor
Góg Géza
Gólya János
Dr. Gondócz Gyula
Gráci György

Gyenes Károly
Dr. Gyenesi István

Hajnal Imre
Hajós János
Hamzel János
Hajak Gyula
Hajdu Imre
Halász Gábor
Hardi László
Hartdögen Mátyas
Heffler László
Hegyi Higin
Hegyi István
Henter Pál
Herke József
Dr. Herpay Imre
Dr. Hejji Botond
Héjji Szabolcs
Hibbav Albert
Holdomár Gyula
Holi Tamás
Honi Ferenc
Honi Ferencné
Hopka György
Hopp József
Horák János
Horicsányi Attila
Dr. Horn Péter
Horváth Dezső
Horváth Endre
Horváth Ferenc
Horváth Ferencné
Dr. Horváth Gyula
Horváth Iván
Horváth József
Horváth József
Horváth József
Horváth László
Dr. Horváth László
Horváth Mihály

FM ERSz Budapest
Bükki Nemzeti Park
VERGA Rt.
Erd. Szakközépiskola Szeged

SILVER Kft. Kaposvár
Mátra-Nyugatbükki EFAG
Vértési ÁEVEG
FM Erdőrend. Iroda Miskolc
Somogyi EFAG
Erdészeti Közös V.
Berettyóújfalu
Borsodi EFAG
Borsodi EFAG
Kiskunsági EFAG
Kecskeméti Erdőfelügy.
Somogyi EFAG
Felsőtisztai EFAG
Budapesti Erdőfelügy.
Zalai EFAG
ERTI Budapest
Mecseki EFAG

Szombathelyi ÁEG
Mátra-nyugatbükki EFAG
Kaposvár
Kisalföldi EFAG
Délmagyarországi ÁEG
Egri Erdőfelügyelőség
Budapest
Kaposvár
FM Budapest
ERTI Sárvár
Gemenci ÁEVEG
Somogyi EFAG
Kiskunsági EFAG
Somogyi EFAG
Pilis Parkerdőgazdaság
Sopron
Somogyi EFAG
Ipolyvidéki EFAG
Kiskunsági EFAG
Kaposvár

Nagykunsági EFAG
Délmagyarországi ÁEG
Balatonfelvidéki EFAG
Budapest
Délmagyarországi ÁEG
FM ERSz Budapest
Erdőfelügyelőség Pécs
Vértési ÁEVEG
Mezőföldi ÁEVEG
FM ERSz Veszprem
Vértési ÁEVEG
Budapest
Gyulai ÁEVEG
EFE Sopron
ERTI Sopron
Nógrád-Verőce
Pilis Parkerdőgazdaság
FM Budapest
VERGA Rt.
Somogyi EFAG
Somogyi EFAG
Mátra-Nyugatbükki EFAG
Zalai EFAG
Gemenci ÁEVEG
Felsőtisztai EFAG
Kaposvár
Balatonfelvidéki EFAG
Kisalföldi EFAG
Zalai EFAG
Debreceni Erdőfelügyelőség
VERGA Rt.
Balatonfelvidéki EFAG
Somogyi EFAG
Szombathelyi ÁEG
HM Budapest EG RT
Zalai EFAG
Kiskunsági EFAG
Gemenci ÁEVEG

Horvát Róbert
Horváth Zoltán
Horváth Zoltán
Dr. Horvák Istvánné
Hódi István
Hujb János
Hunyadi Géza
Hutter László

Illás Péter
Inhaizer Árpád
Ifj. Istenes József
Dr. Iváncsics Lajos
Janovics István
Jaksa Ferenc
Jaskó János
Dr. Jámber László
Dr. Jereb Ottó
Jeszzenski András
Jeszzenski Andrásné
Ifj. Jóna Albert
Juhász János
Juhász Lajos

Karcsú Zoltán
Katona Imre
Kathy Sándor
Kató István
Kauzi Dezső
Kády József
Kelemen Csaba
Keresztes László
Kertész József
Keszler Tamás
Ketterer Mihály
Kéki László
Kímzi János
Király László
Király Pál

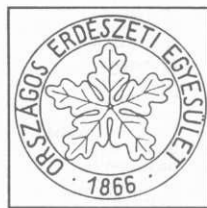
Dr. Király Pál
Királyházi Péter
Kiss Balázs
Kiss János
Kiss József
Kiss József
Kiss Lajos
Kiss Vince
Kissnével György
Koczka Zoltán
Kollath Attila
Dr. Kollwintz Ödön
Dr. Kolozsar József
Kolozsvári Ákos
Dr. Kondor Antal
Kondor Endre
Kondorné Csiszár Iliana
Kodás István
Koppany Tamás
Karom Jenő
Kovács Ferdinánd
Kovács Gábor
Kovács Gyuláné
Kovács Jánosné
Kovács József
Kovács Károly
Kovács László
Kovács Zsolt
Dr. Kozma Ferenc
Kökényi István
Kórhós Ferenc
Krahlucsán János
Kramer Antal
Kriszta László
Kriszta Lászlóné
Kriszán Ferenc
Krojer Antal
Kupás Deák Zoltán
Kühn István
Kürti István

Veszprémi Erdőfelügyelőség
Somogyi EFAG
Kaposvár
Erd. Szakközépiskola Szeged
Gemenci ÁEVEG
VERGA Rt.
Szombathelyi ÁEG
Borsodi EFAG

Szombathelyi Erdőterv. Iroda
Mátra-Nyugatbükki EFAG
VERGA Rt.
TAEG Sopron
Gemenci ÁEVEG
Kecskeméti Erdőfelügyelőség
Miskolci Erdőfelügyelőség
TAEG Sopron
EFE Sopron
Nyiregyháza
Nyiregyháza
Borsodi EFAG
Kosd
Felsőtisztai EFAG

Nagykunsági EFAG
Pilis Parkerdőgazdaság
Felsőtisztai EFAG
Borsodi EFAG
Veszprémi Erdőfelügyelőség
Mecseki EFAG
VERGA Rt.
Gyulai ÁEVEG
OEE Visegrád
HM Kaszói EG Rt.
Gyulai ÁEVEG
Zalai EFAG
Borsodi EFAG
OEE Budapest
Erdőgazdaság és
Faipar Szerk.
FM Budapest
Kiskunsági EFAG
Pilis Parkerdőgazdaság
Szikrai Erdészeti Kft.
Mezőföldi ÁEVEG
TAEG Sopron
Kaposvár
Szécsénypuszta
Hernád
Kiskunsági EFAG
Borsodi EFAG
Pécs
EFE Sopron
FM ERSz Budapest
EFE Sopron
Ipolyvidéki EFAG
Balassagyarmat
Borsodi EFAG
Felsőtisztai EFAG
Borsodi EFAG
Mátra-Nyugatbükki EFAG
Debreceni Erdőfelügy.
OEE Budapest
Mátra-Nyugatbükki EFAG
Somogyi EFAG
Felsőtisztai EFAG
Gemenci ÁEVEG
Gyulai ÁEVEG
Somogyi EFAG
VERGA Rt.
FM Erdőrend. Szolg. Kaposvár
Somogyi EFAG
Kiskunsági EFAG
Balatonfelvidéki EFAG
Mecseki EFAG
Mátrafüred
Mátrafüred
EDSz Budapest
Borsodi EFAG
Gyulai ÁEVEG
Mátra-Nyugatbükki EFAG
Gyulai ÁEVEG

ROVATVEZETŐ: WISNOVSZKY KÁROLY

Az OEE Elnöksége július 29-én tartott ülésén foglalkozott a vándorgyűlés lebonyolításának kérdéseivel, valamint a vadászati jog hasznosításának kérdésével.

Határozatot hozott, hogy az újonnan alakuló erdőtulajdonosok által létrehozott egyesületekkel keresi és felveszi a kapcsolatot (Magánerdőtulajdonosok Egyesülete, Magyar Erdőkért Egyesület).

□

Az egyesület volt székházának visszaszerzése, illetve kárpótlása ügyében minden eddigi eredménytelenség ellenére, reménytelkő példa hatására, újabb lépéseket tesz az elnökség.

□

Örömmel jelentjük, hogy az OEE Szeniorok Bizottságának kezdeményezésére az Országos Társadalombiztosítási Főigazgatóság 9 rászoruló tagtársunk nyugdíját 500-1200 forinttal emelte. A választmányi ülésen elhangzott felhívásunkat megismételve várjuk – október elejéig – az esetleges újabb kérelmeket. (Nyomatványok a titkárságon igényelhetők.)

□

Az OEE titkárságán továbbra is kedvező áron kaphatók az alábbi könyvek, melyek terjesztésére, hirdetésére ezúton is felkérünk minden tagtársunkat:

Dendrológia	1 760 Ft,
Az erdő poezise	460 Ft,
Erdészeti vonatkozású magyar érmék és plakettek	300 Ft.
(Az árak már ÁFA-t is tartalmaznak.)	

□

A vándorgyűlésen résztvevő külföldi vendégek számos levélben elismerően és köszönettel szólnak a rendezvényről, melyet ezúton tolcácsolunk a rendezőknek és minden résztvevőnek.

□

A Görög Erdészeti Egyesület elnökével folytatott tárgyalások eredményeként megállapodás született a két fél közötti együttműködésre vonatkozóan.

□

A Holland Királyi Erdészeti Egyesület képviselőjével a már eddig kialakult kapcsolat folytatásában, pontosításában állapodott meg az OEE Elnöksége.

□

A Vándorgyűlésen elhangzott meghívásnak megfelelően az OEE egy tanulmányutat készít elő az „AUSTROFORM 93” erdészeti gép- és eszközbemutatóra, melyhez három napos szakmai program is kapcsolódik. Időpont: 1993. október 11-16-ig.

□

Fájdalommal tudatjuk, hogy **Boross György** vaspdiplomás erdőmérnök életének 97. évében csendben eltávozott.

Wisnovszky Károly

□

Az **FM csoport** május 7-én a Kisalföldi Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság Erdészeti Egyesületi Csoportjának vendégeként a helyszínen tanulmányozhatta mintegy 40 fős delegációnk a Bósi Vízlepcső környezetre gyakorolt hatását.

Csontos István főmérnök által jól előkészített program keretében, a látottak mellett a helyi szakemberek tájékoztatásából győződhetek meg a budapesti résztvevők, hogy az ún. környezetvédelmi intézkedések mit eredményeznek, hogy a komplex szemlélet, a kompromisszumkészség hiánya katasztrófa felé sodorja e térséget.

A terepi bejárások, a Duna holt ágán tett hajókirándulás, a vendéglátók figyelmessége feleldhetetlenül tette a résztvevők számára a tanulmányutat. Amikor mindezekért köszönetet mondunk, csak abban reménykedünk, hogy az itt látottak nem csak a mi számunkra szolgálnak tanulsággal.

Ökológiai, politikai részizgaszgok oltárán a környezetünket a jövőben sehol nem fogjuk feláldozni.

Csoportunk 1993. június 18-án a Mátra-Nyugatbükki EFAG szilvásváradai üzemigazgatóság területére szervezett tanulmányutat. A tagokat *dr. Ott János* üzemigazgató fogadta, és bemutatta az igazgatóság tevékenységét.

Terepi bejárás keretében felkeresték a Szalajka-völgyet. A látottak és hallottak alapján megállapítható, hogy a kisvasutak napjainkban meghatározó módon kötődnek az erdők közjóléti funkciójához. Költségvetési támogatás nélkül működtetésük nem megoldható.

Valamennyien sajnálnánk, ha a Mátra s egyéb területek, ahol még üzemelnek az erdei vasutak, elvesztenék e színfoltjukat, a fennartóik gazdálkodási kényszerből kénytelenek lennének ezeket leállítani.

Megtekintettük még a két erdei múzeumot. A szabadtéri rendezvény során *Schmotzer András* vezérigazgató üdvözölte a résztvevőket, és ismertette adott az erdőgazdaságról, az aktuális kérdésekről. A résztvevők búcsúzóul bejárták az üzemigazgatóság faterlepét és az erdei vasút tároló-javitó épületét is.

A táj nyújtotta élmények mellett a gazdálkodók napi gondjaiba is bepillanthattak a tanulmányút résztvevői.

Ezúton is köszönjük a MEFAG dolgozói által nyújtott gazdag programot, vendéglátásukat.

□

Az **Országos Erdészeti Egyesület** Elnökségének kérése alapján erdőgazdaságunk vezetősége lehetővé tette, hogy azon nyugdíjas kollégáink, akiknek havi nyugdíja nem éri el a 10 000 Ft-ot, kedvezményes tűzfajuttatásban részesüljenek. A kedvezményben részesülők 1993. augusztus 30-ig 5 m² tűzfát vásárolhattak 1500 Ft/m² kedvezményes áron a lakóhelyük szerinti illetékes erdészeti-nél.

Kondor Endre
igazgató

□

Hozamszabályozási előadás Sopronban

A soproni Erdészeti és Faipari Egyetem Matematika Tanszékén 1993. június 17-én *dr. Horváth Jenő* tanszékvezető egyetemi tanár üdvözölte a szakma különböző területeiről egybegyűlt hallgatókat, és megnyitotta a hozamszabályozásról szóló előadást. „Országos hozamszabályozás 1992-2031” címmel *dr. Bán István* c. egyetemi docens először az előző korokból átvett hozamszabályozási definíciót, majd az elmódellezés matematikai és erdészeti módszereit ismertette, mint például a lokális és globális optimumok különbözősége, lépcsős függvények előállítása, osztályképzés, összefüggés-vizsgálat, vágásérettségkor-analízis, alkalmazott segédesszközök ellenőrzése, bizonytalansági tényező meghatározása, illetve kiegyenlítési módszerek.

Az előadás második része a VHOPT nevű véghasználat-optimizálás hozamszabályozási mód célfüggvényét, feltételrendszerét és megoldási sajátosságait tartalmazta, majd az erdőréslet-mélységű erdőállapot-jellemzők valódi értékeire, valamint a terepen tervezett vágásérettségi korra és sürgősségre alapozott hozamszabályozás, illetve vizsgálat módszerét ölelte fel.

A befejező rész élesen megkülönböztette a teljességében ki nem termelhető potenciális lehetőséget adó *véghasználati fatömeg-töket* három módszerrel is bemutatva, és ebből vezette le üfűféle módszerrel a valóban *kitermelhető véghasználati fatömeget*. Az előadó felhívta a figyelmet az előző hozzászólások ismeretek gyakorlati alkalmazásának szükségességére, a környezetvédezés bevezetésének céljairól, teretpénz tervezésről a hozamot adó és nem adó erdőterület-minőség fontosságára, valamint a kitermelhető véghasználati fatömeg alsó korlátjának fokozódó jelentőségére.

Az előadást számos hozzászólás és élénk vita követte.

Bán István

A **fakereskedelmi szakosztály** május 20-21-én, a Kisalföldi EFAG szervezésében tartotta meg ideai első összejövetelét.

Dr. Magas László bevezető előadásában részletes tájékoztatást adott az erdőgazdaság munkájáról, gondjairól, a folyamatban lévő átalakulási szándékaikról.

Győr Sopron megye területén 36 000 hektáron gazdálkodnak, amelyből 32 000 hektár az erdő, 4 millió köbméter az élő fakészlet, megközelítően 220 230 000 m³ az évi növedékek. Az erdőgazdaság vagonértékét 4,5 milliárd forintra lehet becsülni az erdő-vagyonnal együtt, ami sajnos közismert, hogy ma még nem egyértelműen kezelhető vagyonértéket képez. Hat erdőszettel rendelkezőnek, az idei és a következő évek üzemszerve mintegy 200 000 m³/év bruttó fakitermelést tesz lehetővé. A fahasználati és a szállítási feladatokat döntően vállalkozások formájában oldják meg.

Mint az országban a legtöbb helyen, komoly gondjaik vannak az elsődleges faiparral, ami a gazdaságosságai kérdésekben és az értékesítési nehézségekben mutatkozik meg.

Röviden ismertette Szigetköz természetvédelmi problémáit, az elmúlt évben történt egyoldalú Duna eltereléséből keletkezett vízellátási problémák miatt.

A víz pótlására 9 féle terv készült, sajnos kevés a remény a pozitív változások kezdetére. Sok millió köbméteres, esetleges mederkoratrásra, szivattyús, vagy gravitációs víz pótlásra, fenékküszöb építésre stb. gondolnak, hogy az eredeti vízhozamnak a töredékével ellássák a Szigetköz kiszáradt medreit.

Csontos István igazgatóhelyettes kiegészítésében elmondta, hogy fakitermelésük 75%-át a lágy fák aránya teszi ki, ezen belül is 50%-ot képez a nemes nyárak aránya. A rendkívül nehéz gazdasági és piaci viszonyok mellett még viszonylag szerencsés a nyugati piac határközelsége, valamint a sarangolt választékot megnevezett FALCO-nál lehetséges értékesítése. A gazdaságoknál centralizált bel- és külkereskedelmi rendszerben dolgoznak, az erdőszettel önálló kereskedelmét ésszerű korlátok között tartják.

Ezt követően meglátogatták a résztvevők helyben a Faipari, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.-vé alakult fűrészüzemet, ahol **László Zoltán** ügyvezető kalauzolt.

A **győri CARDO Kft.-nél** a nagyműlti faipari és bútóipari tevékenységét folytató gyárnál **Horvát Balázs** kereskedelmi igazgató adott tájékoztatást.

Információink szerint az üzem, ami száz százalékban külföldi tulajdonban van, komoly alapanyag-ellátási gondokkal küzd.

Érthetetlen maradt számunkra, hogy az ország kereskedőinek reprezentatív képviselőit miért nem fogadta az üzem vezetése, megismerve gondoljaikat talán sokat tudnánk volna segíteni egymásnak.

Szalkay György, az ERDÉRT főosztályvezetője előadásában részletesen tájékoztatást adott aktuális fakereskedelmi kérdésekről.

Sajnálatosnak nevezte, hogy az utóbbi évek legnehezebb gazdasági időszakát kell a fakereskedelemben területén is átélniük. Annak ellenére, hogy több mint 1 millió nettó köbméterrel csökkent az ország fakitermelése, több mint 1 millió köbméterrel csökkent az ország fatermék importja, mégis mind a primer, mind a szekunder termékek értékesítésében komoly nehézségeink vannak. Hiányzik a korábbi biztos jogszárv papírra értékesítési lehetőségünk, hiányzik a hazai papírrap 300 000 méteres igénye, a hazai gyufaipar, a bányászati, a belkereskedelem, az építőipar, a bútóipari fatermék igénye, és az eddigieknél biztosabb export piac is.

Változatlanul nagy az érdeklődés a hazai lombos rönkök iránt olasz és osztrák relációban, de ez az érdeklődés csak a jó minőségű alapanyagokra korlátozódik. A nagyobb tömeget képviselő közepes minőségű fűrészrönkre nem tartanak igényt. Csökkent az érdeklődés a korábbi évekhez képest a méretszabott választékok iránt is, a szélezetlen fűrészrönk értékesítése is igen nehézkes. Különösen vonatkozik ez a tölgy piacra, a fehér fűrészárúnak nagyobb a kereslete.

Szinte minden ipari területen termelési, értékesítési, likviditási problémákkal küszködnek, ezért fordulhat az elő, hogy a jelentős forráscsökkenés ellenére nem lehet beszélni ma Magyarországon egyetlen fatermék esetében sem fahiányról.

Egyet kell értenünk Csontos úr véleményével, hogy a szinte teljesen liberalizált kereskedelemben éveknél kell eltelni ahhoz, hogy a sok negatív szereplőt és káros jelenséget ki lehessen ictatni mindennappainkból.

Olasz partnerek neveit lehetne említeni, akik együttesen közel 100 millió forintot tartozásokat visznek magukkal évről évre, és ezek után is újabb és újabb hazai termelő vagy külkereskedelmi kapcsolatokat találva viszik az árut Magyarországról. Szükséges volna a kölcsönös információ ilyen kérdésekben is, saját védelmünk érdekében.

Kíváncsok lenné, ha az *egy gazdaságtalanabb sarangolt választékok exportját a földművelésügyi tárca export intervenciók alapjának keretében a támogatott termékek közé tudnánk sorolni*. A fakitermelésünk több mint 60%-át kitevő sarangolt választék tömeget (tűzifa, papírra, rostfa) a jelenlegi belföldi és export értékesítési lehetőségek mellett nem lehet gazdaságosan kitermelni (erdőfenntartási alap, kitermelési költség, szállítási költség).

Az erdőgazdálkodás és az elsődleges faipari ágazat jelenlegi átalakulási időszaka remélhetően az ésszerűség határain belül történt privatizációk, különböző vegyes vállalati átalakulások során mind az állami, mind a szövetkezeti szférában a jelenleginél kedvezőbb feltételeket terem. Ehhez viszont nemcsak a saját ágazatunknak, hanem az egész ország szerteágazó fára és fatermékekre alapozott termelésének kellene növekednie.

A program befejező részében **Láng Mercédes**, a **Fertő-tavi Nemzeti Park környezetvédelmi felügyelője** tartott helyszíni bejárás keretében részletes előadást és tájékoztatást a Duna elterelésével kapcsolatos problémákról, a Szigetköz életéről.

A felügyelőnk elmondta, hogy a Szigetköz élővilága pusztulóban van, ha a legrövidebb időn belül nem találunk megoldást a víz utánpótlásra, visszafordíthatatlan természeti katasztrófák következnek be.

Nem értettünk egyet szakmailag a Szigetköz őshonos hazai nyár fajokkal történő visszatelepítésével, mert ez szakmailag lehet, hogy kívánatos lenne, de kereskedelmi szempontból lényegesen értéktelenebb állományok tartását jelentené.

Szalkay György

A **Baranya megyei helyi csoport** tagjainak június 4-én **dr. Lehmann Annel**, a Dél-dunántúli Természetvédelmi Igazgatóság vezetője tartott előadást, a „Természetvédelem elvárásai az erdőszettel szemben” címmel. Az előadó a címben szereplő „szemben” szót azonnal módosította, mondván, a természetvédelem csak az erdészekkel együtt, azok szakszerű tevékenysége segítségével valósulhat meg. Ennek az együttműködésnek jó példáját említtette a Baranyában egy héttel ezelőtti szervezett országos természetvédelmi rendezvényt, amelyen a természetvédelmi igazgatóságok vezetői, munkatársai vettek részt, és az erdészeti tevékenység, mindenekelőtt a természetes erdőfelújítás, a természetszerű erdőgazdálkodás és a természetvédelem célkitűzéseinek egyeztetése volt a kétnapos rendezvény központi kérdése.

Az erdészeti munka sokrétűségében a természet iránti elkötelezettségre hívta fel a jelenlevők figyelmét, hangsúlyozva, hogy a természetközeli erdőgazdálkodást minél nagyobb területre kell kiterjeszteni. Az egyedülálló természetvédelmi értékek megőrzését azonban nem lehet gazdasági kérdésként kezelni, mert a mai versettség holnap már nem lesz pótolható.

Szönyi János

Az erdővédelmi szakosztály 1993 évi szakosztályülése

1993. június 10-11-én a Mecseki Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság területén találkozott az erdővédelmi szakosztály szakembereivel, mintegy 60 fő. A rendezvény hatékonyságát és színvonalát növelte a SUMITOMO CORPORATION magyarországi képviselőit és az AVENZOR Erdővédelmi és Kereskedelmi Kft. jelenlétét.

Az első nap délutánján a Sellyei Erdészet területén, *Bodor László* erdészeti igazgató vezetésével a drámatípusú kocsányos tölgyekkel és azok erdővédelmi problémáival ismerkedtünk meg. Általános elismerést aratott a szakszerű és tisztán tartott, kombinált és természetesen felújítóság, valamint a magtermő állományok minősége.

A magtermő állományok erdővédelmi problémáiról részletes és szemléletes terepi előadást tartott *dr. Leskő Katalin*, az ERTI kutatója. Az ERTI által üzemeltetett 16x16 km-es erdővédelmi mérőháló 65 pontja közül az egyik a Sellyei Erdészet területén található. Ennek apropóján *dr. Tóth József*, az ERTI Erdővédelmi Osztályának vezetője tartott előadást, kiemelve a tölgyesek és bükkösök állapotát.

A terepi bemutatás után Pécsen, a Hotel Laterum különtermében folytatódott a szakmai program. A Mecseki EFAG vezérigazgatóhelyettese, *dr. Papp Tivadar* - kapcsolódva a terepen látottakhoz - az Ormánság erdőiről tartott előadást, külön kiemelve a Dráva „vízrendezésének” halásait.

A további előadások a gyakorlati erdővédelmi feladatokhoz kapcsolódtak: *Wirth László* ismertette a Sumitomo cég környezetkímélő növényvédőszerait és azok felhasználásának módozatait.

A Mecseki EFAG egyébként hagyományos jó munkakapcsolatban van a Sumitomo céggel, együttműködésük eredményét a másnapi terepi bemutatón láthatták a vendégek.

Az Avanzor Kft. - mint az Avenarius cég magyarországi képviselője - *Törőcsik Pál* tolmácsolásában szemléletes előadás keretében mutatta be legújabb készítményeit. Nagy tetszést aratott a mikrocepspek (ULV) eljáráson alapuló kijuttató eszközök bemutatója.

A szakmai tanácskozás befejezéséeként *Szepesi András*, az ERSZ munkatársa kért szót. A jelenlevők nagy tetszéssel fogadták az Erdői károsítók című képes határozókönyvet. A szakközönség által már évek óta várt könyv az ERSZ gondozásában látott napvilágot. A szerkesztést *dr. Pogany Hubert* végezte, a 270 színes fotó és határozókulcsok jórészt az ERTI Erdővédelmi Osztályának kutatóit dicsérik, de részt vett a munkában az EFE Erdővédelemügyi Tanszéke is. A könyv az ERSZ irodájában szerezhető be.

A szakosztályülés második napján a Mecsek hegységben létesített ERTI kísérleti parcellák példáján a tölgyesek és bükkösök egészségi állapotát ismerhettük meg a vendégek. A részletes adatokat *dr. Leskő Katalin* ismertette. Az érintett Hetvehelyi és Pécsvárad Erdészeteket az erdészetek igazgatói, *Simsai István* és *Fekete Miklós* mutatták be.

A felújításokban végzett vegyszeres gyomirtás eredményességét a Sütőmő cég képviselőjében *Steiner István* mutatta be. A másfélnapos szakmai találkozó utolsó bemutatóhelye a zengővárkonyi szelídgesztenyés volt, ahol *dr. Pogany Hubert* ismertette az *Endothia parasitica* (gesztenyerák) elleni védekezés remélt lehetőségeit.

Az erdővédelmi szakosztály rendezvénye a zengővárkonyi gesztenyésben zárult. A házigazdák nevében *Szönyi János* és *Kató Sándor* búcsúztak el a vendégektől.

Dr. Tóth József

Az egyesület soproni csoportja az EFE Üzemeltetési Tanszékelvel és az ERTI Ökonómiai osztályával közösen szervezett rendezvénye keretében *E. Nieblein* professzor a Freiburgi Egyetem Erdészeti Politikai Intézetének igazgatója tartott előadást „Az erdészeti politika aktualitásai” címmel.

A professzor úrnak a mi viszonyaink között is egyre aktuálisabb gondolatai közül néhány:

- Az erdő, a vele szemben támasztott elvárások nagy száma miatt állandó konfliktusok forrása. Ezért az erdészeti politika alap-

vető célja olyan stratégia kidolgozása, amely minimalizálja az összeütközéseket.

- Az erdészeti politika kidolgozását megalapozó kutatások feladata az egyes elvárások megfogalmazó csoportok „azonosítása”, érdekeik mozgatórugójának megismerése. De a csoportok minősítését (jó, rossz) el kell kerülni.

- Az állami tulajdonban lévő erdők (elvileg) a társadalom összes elvárásának meg kell, hogy feleljenek. A magán erdőtulajdonosok érdeke ettől lényegesen eltér. Ebben a tulajdonosi körben is el kell fogadni korlátozásokat, de ez csak a jogos kártérítéssel együtt képzelhető el.

- A döntésekben az erdészeti szakmai és a politikai ervek súlyos csetenkedést eltérő mértékben érvényesülnek, s mind erőteljesebb a környezetvédelmi érdekek megjelenése.

- Rendkívüli módon megnőtt a közvéleménykutatások jelentősége. A PR (public relations) munka eredményessége nagyban függ attól, hogy milyen csoportot, hogyan és miért kérdezzünk meg. Nem szakmai csoportok szakmai vitát nem dűnhetnek el.

- A politikusokra a közvélemény és a szakmai érvek egyaránt hatnak. Megnyerésükhöz tehát nem elég csak a szakmai érvekre hagyatkozni. Tudomásul kell venni, hogy a politikusokat mindig két dolog motiválja: egyrészt meg akarják oldani a szóban forgó problémát, másrészt szeretnék megválasztani magukat a következő ciklusra is (ezért fontos a köz vélemények).

- A megoldási javaslatok keresésénél ne az elérhetetlen abszolút igazságot keressük. A jelszó a „konstruktív racionalizmus”.

- Az erdőtervény jelentősége: megfelelő keretet szolgáltatni ahhoz, hogy a társadalom igényei a különböző erdőtulajdonok mellett is közel egyformán érvényesülhessenek.

Az előadás utáni kérdéseknek és véleményeknek csak a rendelkezésre álló idő szabott határt.

Marosi György

Az MTESS Aranydiplomás Köre rendszeres heti összejövetelén *Abonyi István* a mai erdőgazdálkodás helyzetéről számokkal szemléltetett előadást tartott. Az ezt követő kérdésekből, hozzászólásokból egyrészt kiünni, hogy a különböző szakmák aranydiplomásainak munkájuk során sajátos kapcsolatok volt az erdőgazdálkodással, másrészt elismerően nyilatkoztak az erdők, fásítások sokoldalú hasznáról, közéleti szerepéről.

Fekete Gyula

Az FM Erdészeti Hivatala 1993. június 28. napjától *dr. Papp Mihályt* a debreceni Erdőfelügyelőség igazgatóját hat havi felmentési idővel munkavégzése alól felmentette.

Az FM Erdészeti Hivatala 1993. június 16-tól a Zalaegerszegi Erdőfelügyelőség igazgatói teendőinek ellátásával *Pálai Miklóst* bízta meg.

Az egri helyi csoport a hagyományokhoz híven június 4-én kezdte meg nyújtásainak ezévi találkozóját. A program a káli csemeterkertben kezdődött, ahol *Schmotzer András* vezérigazgató és *Nagy Károly* erdészettervező köszöntötte a kerti Pogányi Kálmán csemeterkettervező tájékoztató és részvevőket a kert tevékenységéről. A program folytatásaként az erdőtől arborétumot tekintettük meg *Lakatos László* élvezetes kalauzolásával, majd a feldebrői altemplomban csodálhattuk meg elődeink munkáját. A találkozó ebéddel és baráti beszélgetéssel ért véget.

Garamszegi István

A Rendszerszervezési Szakosztály ülése 1993. július 6. Budapest, FMERSZ tanácsterem

Az ülés célja a szakmai kérdések megtárgyalása mellett a szakosztály jövőbeni szerepének kijelölése. *Dr. Király László* professzor a szakosztály elnöke tájékoztatta a tagokat az ágazatal

kapcsolatos törvényelőkészítési munkákról, a föld-, erdő- és környezetvédelmi törvény egymással is összefüggő előkészítéséről és az ősi parlamenti ülés elé kerülés lehetőségéről. Az újonnan megalakult Erdészeti Hivatal várhatóan korrektilt együttműködik az érdekképviseleti szervezetekkel, többek között az egyesülettel is. A kialakuló államrendszer akármilyen formában is jön létre, egységes és korszerű információs struktúrát fog igényelni, és ebben a szakosztályi tagjainak és a már most is információkat gyűjtő, szolgáltató intézményeknek (FM ERSZ., ERTI, egyetem) várhatóan fontos szerep jut.

A vita azon folyt a szakosztály tagjai között, hogy mennyire szükséges az egységes információs rendszer a szakmán belül, és hogyan lehetne kiküszöbölni az erőforrás pazarló helyi fejlesztéseket. Megosztottak a vélemények abban, hogy először egy *egységes erdőkezelési számítógépes információs rendszert* kellene-e kifejleszteni, vagy az amúgy is elkerülhetetlen, célra orientált szoftverek beszerzésével, az ún. *információéptű rendszerek* alkalmazásával juthatunk előbbre. A vita során konkrét kérdések is felmerültek, és a hozzászólásokból lezűrhető volt az az igény, hogy elméleti és gyakorlati szakembereink készen állnak arra, hogy a megújuló ágazat információs fejlesztéseiben részt vegyenek. Ehhez azonban meg kell születni a vonatkozó törvényeknek, mert a gazdálkodási folyamatosságát, a fejlesztések megvalósítását stabil körülmények között lehet csak biztosítani.

Javaslatok hangzottak el a szakosztály megújulásával kapcsolatban:

- Megfelelőbb nevet kellene választani: javasoljuk az *Informatikai Szakosztály* elnevezést;
- Meg kellene őrizni a legfontosabb adatokat utódaink számára, felhívás egy *erdészeti archívum* gondolatának megfogalmazására;
- A szakosztályi munkaprogramja;

1993 őszén a *Data Silvatica* számítógépes folyóirat bemutatása Sopronban,

1994. az első számítógép megjelenésének 15. évfordulója az egyetemen,

- 1994. Az új alapokon felállítandó erdőállomány;
- Levelet kell küldeni tagjainknak, melyben megtudakoljuk, hogy milyen formában képzélik el tevékenységüket a szakosztályban, milyen javaslatok vannak programunkkal kapcsolatban;
- Rendbe kell tenni a címlistát!

Az idei somogyi Vándorgyűlésre megválasztottuk a küldöttünkét *dr. Király László* személyében.

Dudás Péter

A **pilisi helyi csoport** a budakeszi erdészetnél látta vendégül a nyugdíjas műszaki alkalmazottait augusztus 12-én.

A közel 70 szakembernek *Keszleri József* erdészvezető mutatta be a főváros határában, a budai hegyvidéki gazdálkodó egységet. A séta közben tartott bemutatón megismerték a mind kiterjedtben alkalmazott természetes felújítást az itteni csereszekben, koscsánytalanságokban, bepillantást kaptak a fahasználat és a vadgazdálkodás, a közijóletű erdőhasználat kapcsolódó tevékenységeibe.

A Kis-szikla környéki panoráma után a helyi erdészeti arborétum várta a vendégeket. Az arborétum 35 éves történelét *Apátóczy István* műszaki vezető foglalta össze, megemlékezve az alapítóról, néhai *Galambo Gáspár* erdőmérőről, majd közzönte az immár nyugdíjas, az arborétum életét évtizeden át szívén viselő *Gárdonyi Gábor* erdőmérőket. A néhány érdekesség bemutatása közben, elismerő biztatással köszöntötték a 94 éves *Szabó István* erdészt, akinek sajátos szobrai hangulatos díszet az arborétumnak.

A fehér asztalnál folytatódó találkozó alkalmat adott arra, hogy *Mizik András*, a helyi csoport titkára köszönte a megjelenteket, közöttük az idén „*Kaán Károly-emlékerem*”-mel elismert *Hibbey Albert* erdőmérőket. A parkerdőgazdaság vezetésére *részéről Eöry Lászlóné* főkönyvelő tájékoztatta a vendégeket a szervezeti és a gazdasági átalakulás jelenlegi helyzetéről, feladatairól.

A déns hangulatban elköltött ebéd után a régi kollégákkal felidézett közéleti és távolabbi múlt cseményei minden bizonnyal segítettek abban, hogy valamennyien még erősebben érezzük a láthatatlanul összetartó barátság szálait.

Apátóczy István

Helyreigazítás

A július-augusztusi szám 197. oldalán helyesen (1935. évi IV tc.) A 230. oldal ötödik sorában „műveletlenségemet” helyett *műveletlenségét* kerül. A 236. oldalán az első mondatban helyesen *erdőtulajdonok* értendő, valamint a cikk táblázatánál a harmadik számszlop fölé a Ha helyett *m!!!* értendő.

□

Élétének 50. évében súlyos betegségben elhunyt **Tarr László**, a ravazdi erdészet écsi kerületvezető erdésze. A gimnáziumi érettségi után levelező úton szerzett erdésztechnikusi oklevelet 1961. májustól kezdte a szolgálatot. Erdőművelő erdész volt, aki nagy szakmai hozzáértéssel kezelte az Északi-Pannonhát cser állományainak természetes felújításait. A Danszky-féle technológia gyakorlatban történő alkalmazásában úttörő szerepet játszott. Nagyon sok fajaj-cser és erdőfelújítása tanúskodik erről.

Emlékét megőriztük:

Kisalföldi EFAG, Győr
Ravazdi Erdészeti

□

A miskolci és a sárospataki helyi csoport szakemberei közül mintegy százán találkoztak Kőkapun, hogy a *Bak Júlia*, és *Mester László* által szervezett rendezvényen résztvegyenek. Az erdőgazdaságok átalakulásáról Szabados János az AV Rt. portfólió igazgatója, a kárpótlás időszéri kérdéseiről *Steiner József* erdőfelügyelő-ségi igazgató, az Erdészeti Lapokkal kapcsolatos kérdésekre *Pápai Gábor* főszerkesztő adott választ. *Cserépfalva János* igazgató vállalati példákkal illusztrálta az elhangzottakat.

□

A pilisi csoport életéből

A pilisi csoport programtervezetének megfelelően júniusban került sor az Erdészek-Vadászok, Művelődők Napjára. Ez alkalommal a Pilisi Állami Parkerdőgazdaságnál közpévezető beosztásban dolgozó kollégáknak van lehetőségük, hogy mindig változó helyszínen találkozhassanak egymással. Ez évben a Pilisszentkereszti Erdészet volt a házigazda. Bemutatták szép eredményeiket – pilisvörösvári fásított kopáros, csobánkai ragyogó természetes tölgyfelfújítás – és nem titkolták gondolataikat sem.

A jóúti ebéd után a vállalat vezetésével folytatott eszmecsere után a találkozót résztvevői.

Július 6-án a pilisi csoport egéznapos szakmai napot szervezett *Természetvédelem és erdőgazdálkodás* címmel. A program célja volt:

1. A terepi kollégáink közvetlen benyomásokat szerezzenek a természetserű erdőgazdálkodás természetvédelmi hatóságok (törvény, parlamenti határozat) által közvetített igényéről.

2. Az egyesület a maga sajátos eszközeivel elősegítse az erdőkezelő gazdálkodó szervezet, a természetvédelmi hatóság, az erdőtervet készítő szakmai szervezet és az erdőfelügyelet közötti kötetlen eszmecsere, amely a közös célok jobb eléréséhez vezet.

A terepi program a Gödöllő-Budavidek tájvédelmi körzetében, a Gödöllői és Valkői Erdészet területén bonyolódott le.

Úgy hiszem, a terepi programon még élesebbé vált a felismerés – ezen a viszonylag új és emiatt még kevésbé feltárt tájvédelmi körzetben –, hogy a természetvédelmi különleges érdek precíz megfogalmazása és erdőtervekbe való bevezetése a gazdálkodó számára legalább olyan fontos, mint a természetvédelmi hatóság-nak. Ezen pontos megfogalmazás esetén a többi területre már érvényesíthető kell legyen az a tétel, hogy a szakszerű erdőkezelés teljes mértékben kielégíti a természetvédelmi érdeket is.

A helyi csoport meghívásának mintegy 60 szakember tett eleget. A Budapesti Természetvédelmi Igazgatóság a Budapesti Erdőrendezési Iroda és a Pilisi Állami Parkerdőgazdaság első számú vezetővel is képviseltette magát a hasznos és jól sikerült rendezvényen.

Mizik András

A MERCEDES UNIMOĞ

már bizonyított!

Az erdőgazdaságoknál most új külsővel,
korszerűsítve ismét rendelkezésre áll.

ALAPTULAJDONSÁGOK:

- Motorteljesítmény 64 kW – 177 kW-ig;
- Összkerékmeghajtás, első-hátsó differenciálzárral;
- Négy egyforma méretű gumikerék;
- Sebességtartomány 360 m/ó – 90 km/ó-ig;
- Kardánmeghajtás elől-hátul, mellékmeghajtás;
- Egy, illetve kétkörös hidraulika-rendszer;
- Munkaeszköz felszerelhetőség előre, hátra, platóra, két tengely között.

EREDMÉNYESEN HASZNÁLHATÓ:

- Különböző csörlési, vontatási munkáknál;
- Erdei utak karbantartásánál;
- Vízvezetések tisztításánál;
- Különböző kaszáló feladatok elvégzésénél;
- Hidraulikus eszközök -vágó, -fúró, -törő, -döngölő üzemeltetésére;
- Mentési feladatok elvégzésénél.

Telefon: 129-99-90 / 89. mellék
120 12 14 / 89. mellék
06 60 332 746

Mercedes-Benz

vezérképviselő • MB-AUTO Magyarország Kft.
1133 Budapest, Kárpát u. 21.